

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Didaktické aspekty výuky češtiny jako cizího jazyka - případová studie

Diplomová práce

Autor: Bc. Monika Dragounová
Studijní program: N7504 – Učitelství pro střední školy
Studijní obor: Učitelství pro střední školy – český
jazyk a literatura
Učitelství pro střední školy – základy
společenských věd
Vedoucí práce: Mgr. Hana Burešová

Hradec Králové

2017

Zadání diplomové práce

Autor: Bc. Monika Dragounová

Studium: P14P0394

Studijní program: N7504 Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Učitelství pro střední školy - český jazyk a literatura, Učitelství pro střední školy - základy společenských věd

Název diplomové práce: **Didaktické aspekty výuky češtiny jako cizího jazyka - případová studie**

Název diplomové práce AJ: Didactic aspects of teaching Czech as a foreign language - case study

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce sleduje formou případové studie progres tří vybraných cizinců, kteří pobývají na území České republiky a chtějí si osvojit český jazyk. Teoretická část je zaměřena na popis situace cizinců v České republice. Seznamuje čtenáře se Společným evropským referenčním rámcem pro jazyky, věnuje se přehledu možností poskytování kurzů českého jazyka pro cizince a nabízí analýzu vybraných učebnic určených pro výuku češtiny jako cizího jazyka. V praktické části klade důraz na zpracování případové studie vybraných tří cizinců a sleduje jejich vývoj ve vzdělávacím procesu výuky češtiny jako cizího jazyka.

CROWN, DARREN. Češi a cizina čeština a cizinci. In: Čeština doma a ve světě. 1.vyd. 1996. Praha, Roč.4, č.3. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Cizinci v České republice. 1.vyd. Praha: Scientia, s.r.o., 2001. HENDL, JAN. Úvod do kvalitativního výzkumu. 1.vyd. Praha: Karolinum, 1999 HRDLIČKA, MILAN. Cizí jazyk čeština. ISV nakladatelství: Praha, 2002. CHODĚRA, RADOMÍR. Didaktika cizích jazyků. Praha: Academia, 2006. VALENTA, MILAN. Přístupy ke vzdělávání cizinců v české republice. 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003.

Garantující pracoviště: Katedra českého jazyka a literatury,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Hana Burešová

Oponent: PhDr. PaedDr. Miloslav Vondráček, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 1.12.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci „Didaktické aspekty výuky češtiny jako cizího jazyka – případová studie“ vypracovala pod vedením Mgr. Hany Burešové samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne .....

.....

Poděkování

Tímto bych chtěla vyjádřit poděkování vedoucí své diplomové práce Mgr. Haně Burešové za ochotu, inspiraci a cenné rady při psaní této práce. Také bych chtěla poděkovat své rodině za podporu během celého studia.

Anotace

DRAGOUNOVÁ, Monika. *Didaktické aspekty výuky češtiny jako cizího jazyka - případová studie*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017. Diplomová práce.

Diplomová práce se zabývá oborem češtiny jako cizího jazyka. Teoretická část se věnuje popisu situace cizinců v České republice se zaměřením na pobytové režimy a podmínky získání trvalého pobytu a občanství. Dále charakterizuje Společný evropský referenční rámec pro jazyky s popisem jeho cílů, kritérií a jednotlivých úrovní. Závěr teoretické části se zabývá nabídkami kurzů češtiny pro cizince. Kapitola se věnuje kurzům s dlouholetou tradicí i novému trendu virtuálních kurzů. Praktická část definuje základní řečové dovednosti: čtení s porozuměním, poslech, psaní a mluvení. Hlavní část je věnována kazuistikám vybraných cizinců, u kterých sleduje jejich vývoj ve vzdělávacím procesu se zaměřením na základní řečové dovednosti. Závěr praktické části se zaměřuje na analýzu učebnic využitých při vzdělávacím procesu.

Klíčová slova: čeština jako cizí jazyk, Společný evropský referenční rámec pro jazyky, kurzy češtiny pro cizince, učebnice

Annotation

DRAGOUNOVÁ, Monika. *Didactic aspects of teaching Czech as a foreign language - case study*. Hradec Králové: Pedagogical Faculty, University of Hradec Králové, 2017. Master Degree Thesis

The thesis deals with Czech language as a foreign language. The theoretical part describes situation foreigners in the Czech Republic, with focus on residential schemes and conditions for obtaining permanent residence and citizenship. It also characterizes Common European Framework of Reference for Languages with a description of its objectives, criteria and levels. The conclusion of the theoretical part is engaged in offering courses of Czech for foreigners. This chapter is devoted to courses with a long tradition and the new trend of virtual courses. The practical part defines the basic language skills: reading comprehension, listening, writing and speaking. The main part is devoted to the case-reports of selected foreigners which monitors their progress in education with a focus on basic language skills. Conclusion of the practical part focuses on the description of used textbooks in the educational process.

Key words: Czech as a foreign language, the Common European Framework of Reference for Languages, Czech language courses, textbooks

OBSAH

ÚVOD.....	9
Teoretická část	11
1. Cizinci v České republice	11
1.1 Krátkodobý pobyt bez víza	14
1.2 Krátkodobý pobyt s vízem	15
1.3 Dlouhodobý pobyt s vízem	16
1.4 Trvalý pobyt.....	16
1.5 Státní občanství České republiky	19
2. Společný evropský referenční rámec pro jazyky	23
3.1 Cíle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky	24
3.2 Kritéria Společného evropského referenčního rámce pro jazyky	25
3.3 Společné referenční úrovně.....	26
3. Kurzy češtiny pro cizince	28
3.1 Ústav bohemistických studií Filosofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.....	28
3.2 Kabinet češtiny pro cizince Filosofické fakulty Masarykovy univerzity	30
3.3 Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy	31
3.4 Integrační centrum pro cizince Hradec Králové	33
3.5 Virtuální kurzy	34
Praktická část	39
4. Metodologie	39
4.1 Případová studie.....	39
4.2 Etické otázky.....	40
4.3 Cíle výzkumu	40
4.4 Výzkumné otázky	40
4.5 Hypotézy	41
5. Uvedení do problematiky	42
5.1 Zkouška.....	43
5.2 Čtení s porozuměním	43
5.3 Poslech s porozuměním	44
5.4 Psaní.....	45
5.5 Mluvení	46

6. Kazuistiky	49
6.1 Ivan	49
6.2 John	62
6.2 Isabela	74
7. Analýza vybraných učebnic.....	87
7.1 Čeština express.....	88
7.2 Česky, prosím I	90
7.3 Domino I. Český jazyk pro malé cizince	93
7.4 Shrnutí.....	95
8. Výsledky.....	96
ZÁVĚR	99
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	101
SEZNAM GRAFŮ	111
SEZNAM PŘÍLOH.....	112

ÚVOD

Čeština jako cizí jazyk se stala důležitým a neustále se rozvíjejícím oborem, jehož význam v současné multikulturní společnosti díky zvyšujícímu se počtu cizinců narůstá. V úvodu považuji za důležité zmínit o tomto oboru, jímž se budu ve své diplomové práci zabývat, několik základních informací. Čeština jako cizí jazyk je lingvodidaktický obor, který se zabývá teorií, aplikací i výzkumem českých rodilých mluvčích, kteří učí češtinu jako cílový jazyk jinojazyčných mluvčích v českém prostředí. Jedná se tedy o interdisciplinární obor, ve kterém je základ lingvistika, ale zahrnuje i sociokulturní aspekty, kterými jsou zeměpis, historie, umění, kultura a společenské konvence české společnosti. Cílem oboru čeština jako cizí jazyk je integrace cizinců do českého prostředí (Hájková, 2014, s. 25).

Tato diplomová práce se zabývá oborem češtiny jako cizího jazyka se zaměřením na didaktické aspekty. Práci jsem rozdělila na teoretickou a praktickou část. V teoretické části jsem se zaměřila na popis situace cizinců v České republice. Zabývám se zde pobytovými režimy cizinců, které jsou podstatné pro jejich vzdělávání, a také podmínkami pro získání trvalého pobytu a občanství. Další kapitola je zaměřena na popis Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, ve které se zabývám cíli, kritérii a jednotlivými úrovněmi SEER. V poslední kapitole teoretické části se věnuji nabídkám kurzů češtiny pro cizince. Zaměřuji se nejen na kurzy s dlouholetou tradicí, ale i na virtuální kurzy, jakožto nový typ kurzů. Do této kapitoly náleží rovněž Integrační centrum pro cizince v Hradci Králové, kde jsem měla možnost v rámci dobrovolnického programu Rafael učit vybrané cizince, jejichž výuka se mi stala podkladem pro mou praktickou část.

V praktické části se věnuji popisu základních čtyř řečových dovedností (čtení s porozuměním, poslech, psaní a mluvení), které jsou potřebné k osvojení si cizího jazyka. Hlavní část je zaměřena na kazuistiky vybraných cizinců. Díky programu Rafael mi bylo umožněno učit český jazyk Ivana z Ukrajiny, Johna z Koreje a Isabelu z Argentiny. Cílem mé práce bylo úspěšně připravit tyto tři cizince na zkoušku z českého jazyka pro trvalý pobyt na úrovni A1 podle

Společného evropského referenčního rámce pro jazyky v časovém rozmezí dvaceti pěti vyučovacích hodin. Tuto zkoušku jsem si zvolila jako měřítko pro hodnocení v praktické části. V kazuistikách jsem sledovala jejich vývoj ve vzdělávacím procesu výuky češtiny jako cizího jazyka se zaměřením na základní řečové dovednosti, kterými jsou čtení s porozuměním, poslech, psaní a mluvení. Poslední kapitola praktické části je zaměřena na charakteristiku a analýzu učebnic češtiny pro cizince, které jsem používala během výuky. Důraz kladu především na to, jakým způsobem učebnice rozvíjí základní řečové dovednosti.

Téma diplomové práce jsem si vybrala z důvodu neustále se zvyšujícího počtu cizinců v České republice, a tudíž i v českých školách. Výběrem oboru čeština jako cizí jazyk jsem se chtěla připravit na praxi, kdy se při nástupu do učitelské profese mohu setkat s žáky-cizinci. Díky přiblížení se této problematice snad budu moci lépe pomoci žákům-cizincům integrovat se v české škole a v České republice.

Teoretická část

1. Cizinci v České republice

Ve své diplomové práci se budu zabývat pojmem „cizinec“, a proto považuji za důležité, tento pojem nejprve definovat. Cizinec je fyzická osoba, která není občanem státu České republiky.

Počet cizinců se od vzniku České republiky v roce 1918 do dnešní doby výrazně změnil. V roce 1918 docházelo k tzv. návratové migraci, kdy se do České republiky navrátili čeští a slovenští obyvatelé z Rakouska, Německa a Ruska. Nešlo tedy přímo o cizince, ale o návrat českého a slovenského obyvatelstva. Podobná návratová migrace nastala i po druhé světové válce. Avšak v této době již do České republiky přicházeli v nízkém počtu cizinci z Řecka a později i z původní Jugoslávie v důsledku občanské války. Počet cizinců v České republice výrazně vzrostl po roce 1989, kdy docházelo ke změně státu emigračního na stát imigrační. Ještě větší nárůst nastal v roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do Evropské unie (Hájková, 2014, s. 9). Počet cizinců každoročně zaznamenává Český statistický úřad. V roce 1989 bylo v České republice registrováno 35 561 cizinců. V roce 2004 počet dramaticky vzrostl na 254 294 cizinců.¹ K poslednímu dni roku 2015 Český statistický úřad zaznamenal 467 582 cizinců. V tomto roce největší počet cizinců do České republiky přicházel z Ukrajiny (106 019), poté ze Slovenska (101 589), Vietnamu (56 958), Ruska (34 972), Německa (20 464) a Polska (19 840).² Je důležité si uvědomit, že údaje Českého statistického úřadu uvádějí pouze legálně přítomné cizince, tedy imigranty. Vedle toho však existuje ještě velká

---

¹ Český statistický úřad (2016): *Počet cizinců v ČR* (dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R02_201603.pdf/8109142b-0e3d-405e-932a-80ac0e4b5a79?version=1.0, cit. 02.11.2016).

² Český statistický úřad (2016): *Počet cizinců v ČR* (dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R02_201603.pdf/8109142b-0e3d-405e-932a-80ac0e4b5a79?version=1.0, cit. 02.11.2016).

skupina ilegálních přistěhovalců, kteří mohou tvořit přibližně stejně velký počet, jako přistěhovalci legální (Hájková, 2014, s. 9).

„Pobyť cizinců na našem území je upraven několika zákony, především je to zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, a zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), a zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců ve znění pozdějších předpisů (včetně pozdějších novelizací). Zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů...“ (Hájková, 2014, s. 14). Tyto zákony popisují pobytové režimy pro cizince, které se rozdělují na:

- a) krátkodobé pobyty bez víza,
- b) krátkodobé pobyty s vízem (schengenské vízum k pobytu do devadesáti dnů),
- c) dlouhodobé pobyty s vízem (nad devadesát dní),
- d) trvalé pobyty,
- e) státní občanství České republiky.

Společně s pobytovými režimy jsou v zákoně stanoveny i kategorie cizinců. V první skupině jsou občané Evropské unie společně s občany Švýcarska, Islandu, Lichtenštejnska a Norska. Druhou skupinu tvoří občané zemí mimo Evropskou unii, tzv. občané třetích zemí. Třetí skupinu představují azylanti a žadatelé o mezinárodní ochranu. Poslední čtvrtá skupina je tvořena občany, kteří využívají doplňkové ochrany, která je poskytována imigrantům ze zemí, ve kterých se válčí (Hájková, 2014, s. 14).

Význam pobytových režimů a příslušnosti cizinců do skupiny je také důležitý z hlediska vzdělávání cizinců. Dospělí cizinci navštěvují jazykové kurzy především pro získání osvědčení znalosti českého jazyka na úrovni A1, které je nutné doložit k žádosti pro trvalý pobyt. Druhým důvodem k návštěvě jazykových kurzů je potřeba jazykových znalostí a dovedností konkrétního zaměstnavatele (Hájková, 2014, s. 15).

U dětí-cizinců je otázka vzdělávání mnohem složitější. Děti-cizince podléhají povinné školní docházce, ať už se jejich rodiče zdržují na území České

republiky legálně, či nelegálně. Vzdělávání dětí-cizinců upravuje zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a zákonem č. 343/2007 Sb., který zákon upravuje. Od září roku 2016 platí novela zákona (vyhláška 27/2016 Sb.) o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. „*Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením*“.³ Podpůrné opatření se týká i žáků-cizinců s nedostatečnou znalostí nebo bez dostatečné znalosti českého jazyka. Podpůrná opatření se nově dělí do pěti stupňů. Podle zařazení žáků-cizinců do stupně podpůrných zařízení mají například právo na speciální učebnice a pomůcky (např. učebnice češtiny pro cizince), úpravu obsahu vzdělávání, pedagogickou intervenci zaměřenou na češtinu jako druhý jazyk, asistenta pedagoga, speciálního pedagoga aj. Nová legislativa přináší změny a žáci-cizinci budou mít tak možnost vzdělávat se v druhém jazyce. Školy by měly mít k dispozici odborníky na výuku češtiny jako cizího jazyka, a k úspěšné integraci cizinců by také měl přispět asistent pedagoga.⁴

V následujících podkapitolách se budu zabývat pobytovými režimy, které jsou upraveny cizineckým zákonem, a podmínkami, které musí cizinci v případě pobytu v České republice splnit.

---

³ Zákony centrum (2016): *Školský zákon* (dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/skolsky-zakon/cast-1-paragraf-16>, cit. 18.03.2017).

⁴ Inkluzivní škola (2016): *Podpora vzdělávání dětí a žáků s OMJ* (dostupné z: http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/podpora_vzdelavani_zomj_-_zmena_legislativy_2016_1.pdf, cit. 23.02.2017).

1.1 Krátkodobý pobyt bez víza

„Krátkodobým pobytem je pobyt v max. délce 90 dní v jakémkoli 180denním období, kterým se rozumí období 180 dnů bezprostředně předcházející každému dni pobytu.“⁵ Bezvízová povinnost se vztahuje pouze na krátkodobé nevýdělečné pobyty do devadesáti dnů. Při výdělečné činnosti je potřebné zajistit si krátkodobé vízum za účelem zaměstnání či podnikání. Krátkodobé pobyty bez víza na území České republiky mají v Evropě všechny členské státy schengenského prostoru, dále Andora, Bulharsko, Chorvatsko, Irsko, Kypr, Monako, Rumunsko, San Marino, Vatikán a Velká Británie. Občané Albánie, Bosny a Hercegoviny, Černé Hory, Makedonie, Moldavska a Srbska nepotřebují vízum pouze v případě, pokud jsou držitelé biometrických cestovních dokladů.⁶ Rozšířený seznam všech států bez vízové povinnosti v České republice je k dispozici na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí České republiky.⁷ Během krátkodobého pobytu bez víza, musí mít cizinec při vstupu do České republiky platný cestovní pas, který není starší deseti let a zároveň musí být platný nejméně tři měsíce po opuštění České republiky.⁸

---

⁵ Ministerstvo vnitra České republiky (2016): *Krátkodobý pobyt* (dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kratkodoby-pobyt-vizova-povinnost-bezvizovy-styk.aspx>, cit. 26.10. 2016).

⁶ Biometrický cestovní doklad má strojově čitelnou zónu a s nosičem dat s biometrickými prvky, kterými jsou fotografie a otisky prstů.

⁷ V roce 2016 jsou do bezvízové povinnosti zařazeny státy: Argentina, Austrálie, Brazílie, Honduras, Chile, Izrael, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Malajsie, Mexiko, Nový Zéland, Peru, Singapur, Spojené Arabské Emiráty, Spojené státy Americké, Venezuela a další.

⁸ Ministerstvo vnitra České republiky (2016): *Krátkodobý pobyt* (dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kratkodoby-pobyt-vizova-povinnost-bezvizovy-styk.aspx>, cit. 26.10. 2016).

1.2 Krátkodobý pobyt s vízem

Krátkodobý pobyt nesmí překročit devadesát dní v rámci sto osmdesátidenním období. Rada (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001 upravuje nařízení, ve kterém stanovuje seznam států třetích zemí, jejichž příslušníci musí mít pro krátkodobý pobyt v České republice vízum. Tento seznam se pravidelně aktualizuje na základě sledovaných kritérií, mezi něž patří: veřejný pořádek a bezpečnost, vnější vztahy včetně ohledu na lidská práva a základní svobody, hospodářský přínos a jiné.⁹ Seznam států, jejichž občané podléhají vízové povinnosti, je zveřejněn na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Do seznamu jsou v roce 2016 zařazeny státy: Afganistán, Arménie, Bělorusko Čína, Egypt, Irák, Irán, JAR, Kazachstán, Keňa, Kongo, Kuba, Libye, Maroko, Pákistán, Rusko, Saúdská Arábie, Severní Korea, Turecko, Ukrajina a další.¹⁰

Krátkodobý pobyt s vízem je upraven dalšími náležitostmi udělení víza. Pro získání víza musí cizinci vyplnit mimo jiné i počet vstupů do státu, dobu platnosti víza, délku povoleného pobytu. Udělováním krátkodobých víz se zabývá Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. Při vstupu do České republiky musí mít cizinci kromě víza i platný cestovní pas, který není starší deseti let a zároveň musí být platný nejméně tři měsíce po opuštění České republiky.¹¹

---

⁹ Access to European Union law (2014): *Vízové povinnosti jiných státních příslušníků než EU* (dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:j10031>, cit. 26.10.2016).

¹⁰ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky (2016): *Seznam států, jejichž občané podléhají vízové povinnosti* (dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/seznam_statu_jejichz_obcane_podlehaji/index.html, cit. 26.10.2016).

¹¹ Access to European Union law (2014): *Vízové povinnosti jiných státních příslušníků než EU* (dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:j10031>, cit. 26.10.2016).

1.3 Dlouhodobý pobyt s vízem

Občané třetích zemí mohou zažádat o povolení k dlouhodobému pobytu s vízem na území České republiky, pokud na území pobývají na základě víza k pobytu nad devadesát dnů a zároveň pokud hodlají na území přechodně pobývat po dobu delší než jeden rok. Podmínka k dlouhodobému pobytu na území České republiky nad devadesát dní s vízem není povinná pro občany, kteří žádají o trvalý pobyt z důvodu studia, vědeckého výzkumu, společného soužití s rodinou a modré karty.¹² Vízum k pobytu se podává na pracovišti Ministerstva vnitra České republiky.¹³

Občané Evropské Unie i občané Lichtenštejnska, Švýcarska, Norska a Islandu mohou přechodně pobývat na území České republiky bez víza, pouze na základě cestovního dokladu či průkazu totožnosti. Jedinou jejich povinností je tzv. „ohlašovací povinnost“, což znamená, že v případě, že bude pobyt trvat déle než jeden měsíc, musí cizinec ve lhůtě do třiceti dnů od vstupu na území České republiky ohlásit svou přítomnost příslušnému odboru cizinecké policie dle místa pobytu v České republice. Ohlašovací povinnost se nevztahuje na občany mladší patnácti let.¹⁴

1.4 Trvalý pobyt

1. 1. 2009 přišla v platnost novela zákona č. 326/199 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky, která definuje jazykové požadavky, které mají ověřit dosažení stupně komunikační kompetence podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (dále jen SERR) na úrovni A1 jako podmínku pro udělení trvalého pobytu na území České republiky pro občany třetích zemí

---

¹² Modrá karta je určená pro cizince za účelem výkonu zaměstnání vyžadující vysokou kvalifikaci.

¹³ Ministerstvo vnitra České republiky (2016): *Vízum k pobytu nad 90 dní (dlouhodobé)* (dostupné z: [http://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-nad-90-dnu-dlouhodobem.aspx](http://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-nad-90-dnu-dlouhodobem), cit. 31.08.2016).

¹⁴ Ministerstvo vnitra České republiky (2016): *Vízum k pobytu nad 90 dní (dlouhodobé)* (dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-nad-90-dnu-dlouhodobem.aspx>, cit. 31.08.2016).

(Sladkovská, 2012, s. 83). Občané třetích zemí mohou zažádat o povolení k trvalému pobytu po pěti letech setrvání na území České republiky. I občané Evropské unie mohou zažádat o povolení k trvalému pobytu až po pěti letech pobytu na území České republiky. Hlavní rozdíl je ten, že občané třetích zemí musí pro získání trvalého pobytu úspěšně absolvovat zkoušku z českého jazyka na úrovni A1, ale občané Evropské unie tuto zkoušku nekonají a stačí jim splnit pouze podmínku pětiletého pobytu na území České republiky. Žádost k trvalému pobytu se podává na pracovišti Ministerstva vnitra České republiky společně s cestovním dokladem potvrzujícím splnění podmínky pětiletého nepřetržitého přechodného pobytu, dvěma fotografiemi a dokladem o zajištěném ubytování.¹⁵

Jak již bylo zmíněno, žadatelé třetích zemí o trvalý pobyt v České republice musí úspěšně zvládnout zkoušku z českého jazyka na úrovni A1. V globálně pojaté stupnici je úroveň A1 popisována:

*„**Poslech** - Rozumí známým každodenním výrazům a zcela základním frázím týkajících se jeho osoby, jeho rodiny a bezprostředního konkrétního okolí. Umí představit sebe a ostatní a klást jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, například o místě, kde žije, o lidech, které zná, o věcech, které vlastní. Dokáže se jednoduchým způsobem domluvit, mluví-li partner pomalu a zřetelně a je-li ochoten mu/jí pomoci.“* (Rada Evropy, 2006, s. 26)

*„**Čtení** – Rozumí v hrubých rysech jednoduchým textům informační povahy a jednoduchým popisům, zvláště doprovázejí-li je pomocné ilustrace. Rozumí známým jménům, slovům a velmi jednoduchým větám, například na vývěškách, plakátech nebo v katalogích.“* (Rada Evropy, 2006, s. 26)

*„**Ústní interakce** – Umí se jednoduchým způsobem domluvit, je-li jeho partner ochoten zopakovat pomaleji svou výpověď, nebo ji přeformulovat a pomoci mu formulovat, co se snaží říci. Umí klást jednoduché otázky*

---

¹⁵ Ministerstvo vnitra České republiky (2016): *Trvalý pobyt* (dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-cizince-obcane-eu-a-jejich-rodinni-prislusnici-trvaly-pobyt.aspx>, cit. 02.11.2016).

a na podobné otázky odpovídat, pokud se týkají jeho základních potřeb, nebo jde-li o věci, jež jsou mu důvěrně známy.“ (Rada Evropy, 2006, s. 26)

„Samostatný ústní projev – Umí jednoduchými frázemi a větami popsat místo, kde žije, a lidi, které zná.“ (Rada Evropy, 2006, s. 26)

„Písemný projev – Umí napsat stručný jednoduchý text na pohlednici, například pozdrav z dovolené. Umí vyplnit formulář, obsahující osobní údaje, například své jméno, národnost a adresu při ohlašování v hotelu.“ (Rada Evropy, 2006, s. 26)

V České republice se nachází čtyřicet institucí, které zajišťují realizaci zkoušky pro trvalý pobyt. V každém kraji se nachází minimálně jedna instituce. A to především v jazykových školách s právem státní jazykové zkoušky a na vybraných pracovištích vysokých škol (Sladkovská, 2012, s. 83). V Královohradeckém kraji, kde jsem vyučovala český jazyk vybrané cizince, lze tuto zkoušku vykonat na „Obchodní akademii, Střední odborné škole a Jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky“, která se nachází v Hradci Králové.

Zkouška se skládá z písemné a z ústní části. Písemná část je dále rozdělena a prověřuje dovednosti ve čtení, poslechu a psaní. V ústní části se zkoumá dovednost odpovídat na dané otázky a reagovat na situace. Celá zkouška trvá devadesát minut. Na dovednost čtení je vyhrazeno dvacet pět minut, na poslech přibližně čtyřicet minut dle délky nahrávky a na poslední část písemné zkoušky, která prověřuje dovednost psaní, je určený čas patnáct minut. Ústní část zkoušky trvá deset minut. V každé části zkoušky může cizinec získat maximálně dvacet bodů. Pro úspěšné složení zkoušky je nutné dosáhnout alespoň 60 %, tedy dvanáct bodů v každé části. Pokud cizinec nezíská 60 % v jedné z písemných částí, nemůže pokračovat v ústní části a musí celou zkoušku opakovat (Sladkovská, 2012, s. 83).

Každý žadatel o trvalý pobyt má státem hrazený jeden pokus na zkoušku. Žadatel získá poukaz, který je vystaven cizincům zdarma na krajských pracovištích odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky. V případě neúspěchu je druhý a každý další pokus hrazen cizincem

a to částkou 1500 Kč přímo v místě, kde zkouška probíhá (Sladkovská, 2012, s. 83).

V roce 2008 vznikly webové stránky www.cestina-pro-cizince.cz, které se staly důležitým informačním kanálem pro všechny uchazeče o zkoušku z českého jazyka pro trvalý pobyt v České republice. Webové stránky jsou přeloženy do devíti jazykových mutací včetně češtiny. Na těchto stránkách mají cizinci k dispozici studijní a informační materiály. Naleznou zde rovněž modelovou verzi zkoušky (Sladkovská, 2012, s. 83).

Povolení k trvalému pobytu je důležitým krokem pro integraci cizinců v České republice. Cizinci s povolením k trvalému pobytu navíc získávají i většinu výhod jako občané České republiky. Za největší z nich bezesporu patří veškeré sociální výhody, kdy se cizinci stávají i účastníkem veřejného pojištění (Sladkovská, 2012, s. 83).

1.5 Státní občanství České republiky

Rok 2014 přinesl velkou změnu v integrační politice. Tato změna se odrazila v zákoně č. 186/2013 Sb., o státním občanství. Podle tohoto zákona je od 1. 1. 2014 nutnou podmínkou pro získání občanství České republiky znalost českého jazyka, dále prokázání základních znalostí ústavního systému České republiky, základní orientace v kulturně-společenských, zeměpisných a historických reáliích České republiky. Znalosti cizinci prokazují zkouškou z českého jazyka a zkouškou z českých reálií (Pečený, 2015, s. 11).

O občanství České republiky rozhoduje Ministerstvo vnitra České republiky a cizinci na získání občanství nemají právní nárok. O české občanství může zažádat osoba starší patnácti let, která nepřetržitě pobývá na území České republiky minimálně tři roky, pokud je občanem Evropské unie či Švýcarska, Islandu, Lichtenštejnska nebo Norska. Pro občany třetích zemí je doba stanovena alespoň na pět let. Setrvání deset let na území České republiky platí pro občany pobývajících na území České republiky na základě povolení k trvalému pobytu. Tato podmínka však může být za určitých okolností prominuta. A to žadatelům, kteří se narodili na území České republiky, jeden

z rodičů je občanem České republiky, při podání žádosti je žadatel mladší osmnácti let anebo manžel či manželka je občanem České republiky. Žadatel musí dále prokázat znalost českého jazyka, ústavního systému, základní orientaci v kulturně-společenských, zeměpisných a historických realitách České republiky. Další podmínkou je, že žadatel musí prokázat trestní bezúhonnost. Žadatel také nesmí výrazně porušit povinnosti pro cizince pobývajících na území České republiky, mezi něž patří: účast na veřejném zdravotním pojištění, na sociálním zabezpečení, důchodovém pojištění, zaměstnanost, daně, cla, odvody a poplatky, vyživovací povinnost vůči dítěti pobývajícím na území České republiky, či veřejnoprávní povinnosti k obci. Žadatel musí též prokázat výši a zdroje svých příjmů a musí doložit, že v posledních třech letech nezatěžoval systém státní sociální podpory, nebo systém pomoci z vážných důvodů.¹⁶

Zkouška z českého jazyka pro získání občanství České republiky prověřuje komunikační kompetence na úrovni B1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Zkouška se skládá z písemné a ústní části. Písemná část je dále rozdělena a zjišťuje dovednosti ve čtení, poslechu a psaní. Ústní část zkoušky probíhá ve dvojicích, kdy zkoušející vede rozhovor s jedním a následně s druhým kandidátem. Ve třetí úloze kandidáti hovoří spolu. Pro úspěšné složení zkoušky z českého jazyka je potřeba dosáhnout minimálně 60 %, a to v každé části (Pečený, 2015, s. 16).

Zkouška z českého jazyka je prominuta cizincům, kteří doloží, že absolvovali po dobu tří let základní, střední nebo vysokou školu, kde byl vyučován český jazyk. Zkouška z českého jazyka je rovněž považována jako rovnocenná zkouškám: maturitní zkoušce z českého jazyka, státní jazykové zkoušce z českého jazyka vykonané na jazykové škole s právem státní jazykové zkoušky, státní závěrečné zkoušce, státní rigorózní zkoušce, či státní doktorské zkoušce vykonané na vysoké škole v rámci studijního programu

---

¹⁶ Ministerstvo vnitra České republiky (2016): *Udělení státního občanství České republiky* (dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>, cit. 27.10.2016).

uskutečňovaného v českém jazyce. Osoby mladší patnácti let, starší šedesáti pěti let a žadatelé s tělesným či mentálním postižením nemusí také skládat zkoušku (Pečený, 2015, s. 16).

Pro úspěšné složení zkoušky z českých reálií je potřebné dosáhnout jazykové úrovně B1 podle SERR. Rozsah vědomostí odpovídá rozsahu znalostí základního vzdělávání podle RVP pro základní školy a také znalostí, které jsou potřebné v každodenním životě dospělého občana. Zkouška obsahuje třicet témat a každé téma odpovídá minimálně jedné testovací otázce. Uchazeč vybírá ze čtyř alternativ, přičemž u každé otázky je správná vždy jen jedna odpověď. Témata jsou rozdělena do tří velkých oblastí: Občanský základ, Základní geografické informace a Základní historické a kulturní informace. Tyto tři oblasti jsou dále rozpracovány do jedenácti tematických okruhů. V oblasti Občanský základ jsou témata: každodenní život; občan, stát a právo; občan a peníze; práce a podnikání. Oblast Základní geografické informace se věnuje tématům polohy a přírodním poměrům České republiky; Česká republika v socioekonomických a sociokulturních souvislostech a Česká republika v mezinárodních souvislostech. Třetí oblast s názvem Základní historické a kulturní informace se zabývá tématy středověku a novověku, dvacátého století a současnosti, významným osobnostem a umění (Pečený, 2015, s. 16).

Otázky jsou sestaveny tak, aby uchazeč získal orientaci v různých oblastech spojených se životem v České republice. Zkouška trvá čtyřicet pět minut. Za každou správnou odpověď může uchazeč získat jeden bod. Maximální počet bodů je třicet. Pro úspěšné složení zkoušky je nutné získat alespoň osmnáct bodů, tedy 60 %. Při neúspěšném složení zkoušky může uchazeč zkoušku neomezeně opakovat (Pečený, 2015, s. 12).

Zkoušku z českých reálií nemusejí skládat cizinci, kteří absolvovali po dobu alespoň tří školních let základní, střední nebo vysokou školu, na kterých byl vyučovacím jazykem český jazyk. Osoby mladší patnácti let, starší šedesáti pěti let a žadatelé s tělesným či mentálním postižením také nemusí skládat zkoušku (Pečený, 2015, s. 12–13).

Zkoušku pro udělení státního občanství lze vykonat ve třinácti zkušebních centrech. V Královéhradeckém kraji je toto centrum zřízeno

v Dobrušce. V roce 2016 se zkouška uskutečnila v šesti daných termínech. Cizinci se mohou přihlásit na zkoušku z českého jazyka i z českých reálií ve stejný den, nebo mají možnost rozdělit si zkoušku na dva termíny. Na zkoušku je nutné se přihlásit alespoň čtrnáct dní před vybraným termínem. Uchazeči se mohou přihlásit online vyplněním přihlášky nebo osobně odevzdat přihlášku ve zkušebních centrech. Poplatek za zkoušku pro udělení státního občanství je 3300 Kč za zkoušku z českého jazyka a 1600 Kč za zkoušku z českých reálií. Poplatek musí být zaplacen nejpozději do sedmi dnů po odeslání přihlášky (Pečený, 2015, s. 13).

V den zkoušky se koná nejprve zkouška z českých reálií a poté zkouška z českého jazyka. Zkouška se vyhodnocuje centrálně a výsledky jsou dostupné uchazečům do třiceti dnů od konání zkoušky. Cizinci zjistí výsledky na webové stránce po zadání kódu, který každý uchazeč dostane u registrace v den zkoušky. Osvědčení o konání zkoušky obdrží kandidáti do sedmi dnů od konání zkoušky (Pečený, 2015, s. 13).

2. Společný evropský referenční rámec pro jazyky

V této kapitole se budu zabývat publikací s názvem „Common European Framework of Reference for languages: Learning, Teaching, Assessment“, kterou vydala v roce 2001 Rada Evropy, pod institucí Vzdělávací komise Rady pro kulturní spolupráci v oddělení jazyků. V České republice vyšla publikace pod názvem „Společný evropský referenční rámec pro jazyky: Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme“ v Olomouci na Univerzitě Palackého v roce 2002 v překladu J. Ivanové, A. Lenochové, J. Linková a Š. Šimáčkové.

V roce 2006 došlo k přepracování tohoto dokumentu. V úvodní poznámce je uvedeno: „*Toto přepracované vydání Společného evropského referenčního rámce pro učení se a vyučování jazyků a pro hodnocení v jazycích představuje zatím poslední stadium procesu, který je aktivně uskutečňován od roku 1971 a který vděčí za mnohé spolupráci řady příslušníků učitelské profese v celé Evropě i mimo ni*“ (Rada Evropy, 2006, s. 7).

Dříve byla úroveň osvojení si cizích jazyků v různých zemích hodnocena odlišně. Jazykové kurzy se běžně označovaly jen jako kurzy pro začátečníky, středně pokročilé a pokročilé. Obsah a úroveň kurzů nebyl jednotný, a proto nebylo možné je srovnat. Tato rozdílnost byla patrná i při porovnání u jazykových zkoušek. S otevřením hranic a migrací obyvatelstva tak vznikla potřeba srovnávání jazykových znalostí. Tohoto úkolu se zhostila Rada Evropy a vytvořila jednotný systém (Hájková, 2014, s. 42). Společný evropský referenční rámec pro jazyky (dále jen SEER) udává obecný základ pro vytvoření jazykových sylabů, kurikulí, zkoušek, ale i učebnic v celé Evropě. Tím poskytuje objektivní kritéria pro popis jazykové způsobilosti, která usnadní vzájemné uznávání kvalifikačních osvědčení získaných v odlišných studijních kontextech. Díky tomu mohou být vydávána osvědčení o znalosti jazyka, která jsou potřebná k pobytu nebo k získání zaměstnání (Rada Evropy, 2006, s. 6).

SERR slouží k popsání toho, co se musí student naučit, aby dokázal užívat jazyk ke komunikaci, ale také jaké dovednosti a znalosti musí student rozvíjet, aby dokázal vhodným způsobem jednat. V rámci SERR je zároveň popsána i znalost kulturního kontextu, do něhož jazyk patří. Dále obsahuje úroveň ovládnutí jazyka, a díky tomu je i umožněno měřit pokrok studenta v každém stádiu učení se jazyka (Rada Evropy, 2006, s. 6).

3.1 Cíle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky

SERR má několik cílů. Jeden z jeho hlavních cílů je mezinárodní spolupráce v oblasti moderních jazyků. Rada Evropy tento cíl popisuje jako snahu dosáhnout větší jednoty mezi členy a dále tento cíl rozvíjí přijetím společného postupu na kulturním poli.

Rada pro kulturní spolupráci, která stojí při Radě Evropy, směřuje své úsilí v oblasti moderních jazyků v řadě střednědobých projektů. Zaměřuje se především na dodržování třech základních principů. První princip je zaměřený na potřebu chránit a rozvíjet bohaté dědictví různých jazyků a kultur v Evropě. Tato různorodost nemá být překážkou v komunikaci, ale naopak má být proměněna ve vzájemné obohacení a porozumění. Druhý princip uvádí, že pouze díky lepším znalostem evropských moderních jazyků je možné zlepšit komunikaci mezi Evropany s odlišnými mateřskými jazyky, a tím podpořit mobilitu v Evropě, porozumění a spolupráci. A díky tomu překonat předsudky a diskriminaci. Poslední princip věnuje pozornost členským státům, které pouze pokud převezmou celonárodní plán v oblasti učení a vyučování jazyků, mohou dosáhnout vyššího stupně sblížení na evropské úrovni (Rada Evropy, 2006, s. 2).

3.2 Kritéria Společného evropského referenčního rámce pro jazyky

Základní kritérium je, aby SERR byl především funkční. Aby mohl být funkční, musí být úplný, srozumitelný a logicky uspořádaný. „Úplností se myslí, že by se SERR měl pokusit konkretizovat co možná nejširší rozsah jazykových znalostí, dovedností a užívání jazyka, aniž by se dopředu snažil o nesplnitelný úkol, tj. předpovědět všechny možné způsoby užívání jazyka ve všech situacích, a že by jeho uživatelé měli být schopni popsat podle něj své cíle...“ (Rada Evropy, 2006, s. 7). SERR by měl rozlišit stupně ovládnání jazyka a poskytnout uživatelům jazyka referenční úrovně, díky nimž lze poměřovat jejich pokroky. Úplností se také rozumí, že by SERR měl rozvíjet nejen komunikační znalost jazyka, ale i jeho další dimenze, a to především sociokulturní uvědomění (Rada Evropy, 2006, s. 7).

Srozumitelností se míní, že informace obsažené v SERR musí být jasné a explicitně vyjádřeny, aby pro každého uživatele jazyka byly pochopitelné a snadno dostupné (Rada Evropy, 2006, s. 7).

Logickým uspořádáním se rozumí to, že mezi jednotlivými složkami v SERR jsou harmonické vztahy. SERR obsahuje složky: identifikace potřeb, určení cílů, definice obsahu, výběr nebo tvorba materiálu, zavádění programů učení a vyučování, výukové a učební metody, evaluace, testování a hodnocení (Rada Evropy, 2006, s. 7).

Jak jsem již zmínila, SERR by měl být dle kritérií úplný, srozumitelný a logicky uspořádaný. To však neznamená, že by měl zůstat jednotvárný. Naopak je důležité, aby zůstal otevřený a pružný, a tím se mohl přizpůsobit konkrétním situacím a potřebám, které nastanou. Proto by SERR měl být **víceúčelový**. Měl by být použitelný pro nejrůznější účely, jak pro plánování jazyků, tak i pro zaručení výuky jazyků. Též by měl být **pružný**. Pružností se rozumí adaptabilní, tedy vhodný pro používání v různých situacích. SERR by měl být **otevřený** s možností reagovat na zlepšení či rozšíření. Také by měl být **dynamický** a vyvíjet se podle zkušeností získaných při užívání jazyků. SERR

by měl být i **snadno použitelný** pro všechny, kterým je určen. A v neposlední řadě by měl být **nedogmatický**, tedy nespojitelný pouze s jednou z lingvistických či pedagogických teorií (Rada Evropy, 2006, s. 7).

3.3 Společné referenční úrovně

Pro jednodušší orientaci v celém dokumentu byly vytvořeny společné referenční úrovně. SERR rozlišuje tři rozsáhlé úrovně, které se dále dělí na nižší a vyšší úroveň: uživatel základů jazyka (A1, A2), samostatný uživatel (B1, B2) a zkušený uživatel (C1, C2). SERR tedy celkem rozlišuje šest úrovní znalostí jazyka. Mezi těchto šest úrovní patří: Breakthrough („Průlom“), Waystage („Na cestě“), Threshold („Práh“), Vantage („Rozhled“), Effective Operational Proficiency („Účinná operační způsobilost) a Mastery („Zvládnutí“) (Rada Evropy, 2006, s. 23).

Uživatel základů jazyka A1 – Breakthrough („Průlom“)

Uživatel rozumí a umí používat základní fráze a každodenní výrazy, které slouží k vykonání konkrétních potřeb. Umí představit sám sebe i ostatní. Dokáže klást jednoduché otázky osobního charakteru o lidech, které zná, o místě, kde žije, i o věcech, které vlastní. A na podobné otázky umí uživatel i odpovídat. Při komunikaci se dokáže jednoduchým způsobem domluvit, pokud mluví partner pomalu a jasně (Rada Evropy, 2006, s. 24).

Uživatel základů jazyka A2 – Waystage („Na cestě“)

Uživatel rozumí často používaným výrazům a větám týkajících se oblastí, které se k němu přímo vztahují. Tedy základním informacím o sobě, rodině, nakupování, místopisu a zaměstnání. Dokáže komunikovat v jednoduchých větách o známých a běžných skutečnostech i záležitostech nejnaléhavějších potřeb (Rada Evropy, 2006, s. 24).

Samostatný uživatel B1 – Threshold („Práh“)

Uživatel rozumí hlavním myšlenkám srozumitelných informací, které se týkají běžných témat, se kterými se setkává ve škole, v práci, ve volném čase atd. Umí si poradit s většinou situací, během cestování, v místech, kde se tímto jazykem mluví. Dokáže napsat jednoduchý text na téma, které zná či ho zajímá. Popíše své zážitky, události, sny, naděje a cíle. Umí vysvětlit i odůvodnit své názory a plány (Rada Evropy, 2006, s. 24).

Samostatný uživatel B2 – Vantage („Rozhled“)

Uživatel dokáže porozumět hlavním myšlenkám složitých textů, které se týkají jak konkrétních, tak abstraktních témat. Umí též porozumět většině odborně zaměřených diskuzí ve svém oboru. Uživatel dokáže vést plynule a spontánně rozhovor i s rodilým mluvčím, aniž by to pro účastníky komunikace představovalo zvýšené úsilí. Umí napsat srozumitelné texty na širokou škálu témat. Také dokáže vysvětlit a odůvodnit své názory na aktuální problémy a dokáže říci, jaký má daný problém výhody a nevýhody (Rada Evropy, 2006, s. 24).

Zkušený uživatel C1 – Effective Operational Proficiency („Účinná operační způsobilost“)

Uživatel rozumí širokému rejstříku náročných a dlouhých textů. Umí se plynule a pohotově vyjadřovat bez zřejmého hledání výrazu. Uživatel používá jazyk pružně a efektivně pro společenské, akademické i profesní účely. Umí vytvořit srozumitelné i dobře uspořádané texty na složitá témata, čímž prokazuje i zvládnutí kompozičních útvarů, spojovacích prostředků a koherenci (Rada Evropy, 2006, s. 24).

Zkušený uživatel C2 – Mastery („Zvládnutí“)

Uživatel rozumí skoro všemu, co si vyslechne či přečte. Umí shrnout informace z mluvených i psaných zdrojů. Dokáže se spontánně, plynule, ale i přesně vyjadřovat a rozlišovat jemné významové detaily i ve složitých situacích (Rada Evropy, 2006, s. 24).

3. Kurzy češtiny pro cizince

V roce 2009, kdy došlo k uzákonění znalosti českého jazyka na úrovni A1 pro udělení trvalého pobytu pro občany třetích zemí, vzrostl zájem o kurzy češtiny pro cizince. Díky rostoucímu zájmu se rozšířila i nabídka kurzů v České republice. Dříve se výukou češtiny pro cizince zabýval pouze omezený počet pracovišť. Kurzy nabízel Kabinet češtiny pro cizince při Katedře českého jazyka na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze nebo Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy v Praze. Dnes je nabídka kurzů češtiny pro cizince bohatší. Kurzy pro cizince jsou nabízeny na vysokých školách, ale i v jiných organizacích, jakými jsou jazykové školy a agentury (Vodičková, 2012, s. 6–7).

V této kapitole není mým cílem sepsat úplný výčet všech kurzů, které jsou dostupné v České republice, ale zaměřit se na instituce, které mají dlouhodobou tradici na jedné straně, a na virtuální kurzy, jako nový typ kurzů na straně druhé.

3.1 Ústav bohemistických studií Filosofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze

Ústav bohemistických studií (dále jen ÚBS) patří k předním pracovištím, která zabezpečují výuku češtiny pro cizince. Ústav se pyšní nejdelší tradicí výuky češtiny pro jinojazyčné mluvčí v České republice.¹⁷

ÚBS pořádá řadu kurzů. Cizinci si mohou vybrat Intenzivní desetidenní kurz českého jazyka, který se koná na jaře a v zimě. Tento kurz je placený a je určen pro cizince, kteří se nemohou zúčastnit kurzů probíhajících celý semestr. Pozornost je věnována především zdokonalení řečových dovedností s důrazem na komunikaci a poslech s porozuměním. Časová dotace tohoto kurzu je

---

¹⁷ Ústav bohemistických studií (2011): *O katedře* (dostupné z: <http://ubs.ff.cuni.cz/node/15e>, cit. 21.11.2016).

šedesát vyučovacích hodin. Druhým typem je Večerní kurz českého jazyka pro cizince. Koná se v zimním a letním semestru. Kurz je placený a je vhodný pro cizince, kteří si chtějí osvojit nebo zdokonalit znalost českého jazyka. Kurz se otvírá pro začátečníky, pro mírně pokročilé a pro pokročilé. Posledním typem kurzu je program Česká studia, který je dvousemestrální a poskytuje nejen výuku češtiny, ale seznamuje cizince i s českou historií, s českou kulturou, s českou literaturou a s reáliemi České republiky. Tento kurz je vhodný pro cizince, kteří se chtějí nejen zdokonalit v českém jazyce, ale i získat či rozšířit povědomí o České republice.¹⁸ ÚBS zajišťuje i velice prestižní Letní školu slovanských studií.

Letní škola slovanských studií

Letní škola slovanských studií (dále jen LŠSS) má dlouhou tradici výuky češtiny pro cizince. V roce 2016 se uskutečnil jubilejní šedesátý běh. LŠSS se koná každý rok na přelomu srpna a září a trvá čtyři týdny. V roce 2016 se zúčastnilo LŠSS celkem sto čtyřicet studentů.¹⁹ Někteří se i vracejí, aby prohloubili své jazykové znalosti a komunikační dovednosti. Do LŠSS přicházejí studenti z celého světa. Nejčastěji se však jedná o skupiny Slovanů, Němců a Angličanů (Kutláková, 2013, s. 165–166).

Cizinci jsou po úvodním zahájení rozřazeni do studijních skupin dle výsledků testů. V LŠSS tak vzniknou skupiny začátečníků, mírně pokročilých, středně pokročilých a pokročilých. Kurz začátečníků se věnuje osvojení si základní slovní zásoby a základům české gramatiky. Mírně pokročilá skupina se zabývá prohloubením konverzačních dovedností, ale i procvičením gramatických struktur. Středně pokročilí a pokročilí se věnují optimalizaci vyjadřovacích schopností. Aby byla udržena kvalita a intenzita výuky, skupinu

---

¹⁸ Ústav bohemistických studií (2016): *Kurzy češtiny* (dostupné z: <http://ubs.ff.cuni.cz/node/15>, cit. 21.11.2016).

¹⁹ Ústav bohemistických studií (2016): *Letní škola slovanských studií FF UK letos již pošedesáté přivítá zájemce o češtinu z celého světa* (dostupné z: <http://www.ff.cuni.cz/2016/07/letni-skola-slovanskych-studii-ff-uk-letos-jiz-posedesate-privita-zajemce-cestinu-celeho-sveta/> cit. 21.11.2016).

tvoří maximálně deset studentů. Výuka probíhá pět hodin denně, celkem tedy sto dvacet hodin (Kutláková, 2013, s. 166). „*Nedílnou součástí LŠSS je i doprovodný kulturně společenský program, který je organizován v odpoledních a večerních hodinách a o víkendech pro účastníky všech jazykových úrovní bez rozdílu. Studentům jsou během programu k dispozici tlumočníci. Účast na něm je dobrovolná. V klubovně studentské koleje se konají večerní videoprojekce českých filmů, poslechové pořady české hudby i večery věnované zpěvu českých písní. Cizinci se mohou zúčastnit také prohlídky pamětihodností Prahy a návštěvy muzeí. Každou sobotu si mohou studenti vybrat jednu ze dvou nabídek celodenních výletů a každou neděli jeden ze dvou odpoledních výletů do atraktivních míst České republiky, jako jsou historická města, hrady a zámky, kláštery, lázně i přírodní zajímavosti*“.²⁰ LŠSS přijímá jak studenty stipendisty, tak i samoplátce.

3.2 Kabinet češtiny pro cizince Filosofické fakulty Masarykovy univerzity

Kabinet češtiny pro cizince na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně navázal v roce 1993 na tradici Letní školy slovanských studií. Kromě nabídky letních měsíčních kurzů nabízí Kabinet češtiny pro cizince celou řadu dalších kurzů pro začátečníky, pro mírně pokročilé, pro středně pokročilé a pro pokročilé.²¹

Na výběru mají cizinci placený dvoutýdenní Intenzivní kurz, který zahrnuje padesát výukových hodin, tedy pět hodin denně. Kurz se zaměřuje na konverzaci a osvojení, či prohloubení gramatiky. Dalším typem je placený Semestrální kurz češtiny pro cizince s časovou dotací patnácti, osmi nebo čtyř výukových hodin týdně. Kurzy jsou určeny pro začátečníky, pro mírně

---

²⁰ Ústav bohemistických studií (2016): *Letní škola slovanských studií FF UK letos již pošedesáté přivítá zájemce o češtinu z celého světa* (dostupné z: <http://www.ff.cuni.cz/2016/07/letni-skola-slovanskych-studii-ff-uk-letos-jiz-posedesate-privita-zajemce-cestinu-celeho-sveta/> cit. 21.11.2016).

²¹ Kabinet češtiny pro cizince (2016): *Historie pracoviště* (dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/kabcest/indexcz.php>, cit. 22.11.2016).

pokročilé, pro pokročilé a pro velmi pokročilé. V kurzech pro začátečníky je výuka zaměřena na osvojení si gramatiky, komunikačních dovedností a fonetiky. V kurzech pro mírně pokročilé si cizinci prohlubují své znalosti v gramatice, komunikaci a fonetice. V kurzech pro pokročilé se výuka věnuje výše uvedeným dovednostem, a navíc si studenti osvojí dovednost tvůrčího psaní. Kurz pro pokročilé se kromě gramatiky, komunikace, fonetiky a tvůrčího psaní, zabývá i ortografií, interpretací literárního textu, českými reáliemi a lexikálním cvičením.²²

Cizinci si také mohou vybrat speciální semestrální kurz Česká studia, který je určen pro studenty, kteří si chtějí osvojit nejen český jazyk, ale seznámit se i s životem v české společnosti. Kromě praktické výuky českého jazyka studenti docházejí i na přednášky, které se věnují danému tématu a na projekci českých filmů. Časová dotace tohoto kurzu je osm hodin výuky češtiny, osm hodin přednášek a dvě hodiny projekce týdně. Cizinci si mohou zvolit i Individuální studijní program češtiny pro cizince, kdy se student může domluvit s lektorem na padesáti výukových hodinách dle potřeb cizince.²³

3.3 Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy

Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy (dále jen ÚJOP UK) má padesátiletou tradici v pořádání kurzů češtiny pro cizince. Cizinci mají k dispozici kurzy s různou délkou a intenzitou. ÚJOP UK se prezentuje na webových stránkách: „*Je jediným pracovištěm v České republice, které se systematicky zabývá obecnými i specifickými aspekty v oblasti jazykové a odborné přípravy cizinců ke studiu na českých vysokých školách*“.²⁴ Roční intenzivní přípravný kurz je určen pro cizince, kteří se ucházejí o studium

---

²² Kabinet češtiny pro cizince (2016): *Kurzy češtiny pro cizince* (dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/kabcest/cs/kurzy-cestiny-pro-cizince.php>, cit. 22.11.2016).

²³ Kabinet češtiny pro cizince (2016): *Kurzy češtiny pro cizince* (dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/kabcest/cs/kurzy-cestiny-pro-cizince.php>, cit. 22.11.2016).

²⁴ Ústav jazykové a odborné přípravy (2016): *O nás* (dostupné z: <http://ujop.cuni.cz/o-nas>, cit. 27.11.2016).

na vysokých školách. Časová dotace kurzu je třicet pět hodin týdně. ÚJOP UK nabízí i kurzy češtiny pro širokou veřejnost.²⁵

Cizinci si mohou vybrat Intenzivní dvousemestrální kurz češtiny, Intenzivní semestrální kurz češtiny či Intenzivní šestitýdenní kurz. Tyto intenzivní kurzy probíhají v dopoledních hodinách s časovou dotací pět hodin denně. Tento typ kurzu je určen pro ty, kteří potřebují používat češtinu v práci a každodenním životě. Studenti se mohou zúčastnit i doplňkového programu v odpoledních hodinách či o víkendu. Středy jsou věnované kulturním večerům, které se věnují českému filmu, české literatuře a pražským legendám spojených s procházkou. Během víkendu se studenti mohou zúčastnit výletů po atraktivních místech v České republice. Cizinci, kteří nemohou docházet na každodenní výuku češtiny, si mohou vybrat Večerní kurz nebo Dopolední kurz. Večerní kurz probíhá dvakrát týdně s časovou dotací tři hodin. Na Dopolední kurz studenti docházejí jednou týdně a výuka trvá čtyři vyučovací hodiny. Cizinci mají možnost si vybrat i Individuální kurz. ÚJOP UK má střediska pro výuku češtiny v Praze, v Liberci, v Dobrušce, v Mariánských Lázních, a v Poděbradech. Přes prázdniny ÚJOP UK pořádá speciální letní kurzy v Praze i mimo Prahu.²⁶

Na prázdninách s češtinou

Jedním z typů speciálního letního kurzu, který je pořádán ÚJOP UK, je kurz s názvem Na prázdninách s češtinou. Tento placený kurz probíhá ve studijním středisku v Poděbradech a je určen pro širokou veřejnost. Kurz mohou navštívit cizinci od začátečníků až po pokročilé, kteří si chtějí osvojit český jazyk. Jedná se o intenzivní kurz, který probíhá v dopoledních hodinách po dobu čtyř týdnů. Každý den je věnováno výuce českého jazyka pět vyučovacích hodin.²⁷

---

²⁵ Ústav jazykové a odborné přípravy (2016): *Kurzy* (dostupné z: <http://ujop.cuni.cz/kurzy/>, cit. 27.11.2016).

²⁶ Ústav jazykové a odborné přípravy (2016): *Kurzy* (dostupné z: <http://ujop.cuni.cz/kurzy/>, cit. 27.11.2016).

²⁷ Ústav jazykové a odborné přípravy (2016): *Na prázdninách s češtinou* (dostupné z: <http://ujop.cuni.cz/kurz/na-prazdninach-s-cestinou>, cit. 27.11.2016).

Kurz je doplněn o řadu zajímavých přednášek z oblasti českých reálií. Cizinci také mohou navštívit doprovodný program, který je složen z promítání českých filmů, multikulturních i českých večerů či divadelního semináře. Studenti se také mohou zúčastnit celodenních výletů nebo kratších výletů na hrady, zámky či do muzeí.²⁸

3.4 Integrační centrum pro cizince Hradec Králové

V této podkapitole se budu věnovat Integračnímu centru pro cizince v Hradci Králové. Hlavní důvod je ten, že právě v tomto centru jsem pod dobrovolnickým programem Rafael učila vybrané cizince (Johna, Isabelu a Ivana), kterým se budu věnovat v praktické části. Program Rafael pomáhá cizincům (dětem i dospělým) „*procvičovat komunikaci v českém jazyce, doučit školní předměty, pochopit české zvyky a tradice a poznat, jak fungují české úřady, pošty, školy a další instituce*“.²⁹ Do dobrovolnického programu může vstoupit kdokoliv, kdo ovládá český jazyk a chce pomoci cizincům se integrovat v České republice. Dobrovolníci mají k dispozici učebnu s tabulí, učebnice, didaktické pomůcky, pracovní listy aj. Pro dobrovolníky pořádá centrum i kurzy češtiny jako cizího jazyka, které jsou vedeny zkušenými lektory. Osobně jsem se dvakrát zúčastnila nabízeného kurzu, který byl zaměřený na aktivizační metody. Prostředí centra je příjemné a komunikace byla vždy na velmi dobré úrovni.

Kromě dobrovolnického programu pořádá Integrační centrum v Hradci Králové i kurzy češtiny pro cizince. Centrum láká případné zájemce hesly: „*Naučte se s námi česky*“ a „*Překonejte s námi jazykovou bariéru*.“ Kurzy jsou určeny jak pro začátečníky, tak i pro pokročilé a jsou zcela zdarma. Po absolvování cizinec získá osvědčení. Integrační centrum také připravuje cizince ke zkoušce k trvalému pobytu formou kurzů. Kurzy češtiny jsou zaměřeny na dosažení úrovně, avšak je určen pouze pro cizince třetích zemí, tedy pro občany ze států mimo Evropskou unii. Lekce jsou zaměřeny nejen na

---

²⁸ Ústav jazykové a odborné přípravy (2016): *Na prázdninách s češtinou* (dostupné z: <http://ujop.cuni.cz/kurz/na-prazdninach-s-cestinou>, cit. 27.11.2016).

²⁹ Integrační centrum pro cizince Hradec Králové (2017): *Dobrovolnický program Rafael* (dostupné z: <http://cizincihradec.cz/dobrovolnictvi/>, cit. 19.02.2017).

výuku českého jazyka, ale seznamují cizince i s kulturou, aby se dokázali lépe zorientovat v České republice. Kurzy se otvírají v minimálním počtu pěti zájemců a to v regionech Hradec Králové, Hořice, Jaroměř, Jičín, Náchod a Trutnov.³⁰

3.5 Virtuální kurzy

V této kapitole se budu zabývat virtuálními kurzy přes internet, jako novým typem kurzů dostupných pro cizince. Už s rozšířením prvních počítačů v 60. letech 20. století se objevila myšlenka využití počítačů ve vzdělání. „Na konci 60. let 20. století byl na sálových počítačích aplikován vzdělávací software založený na tzv. programovém učení – neboli metodě vyučování plně řízené počítačem. Šlo o programy, kde byla studentovi předkládána učební látka a následně položena kontrolní otázka. Podle odpovědi (správně či nesprávně zodpovězené) pak program vybral další krok, a student tak mohl celým programem projít podle svých znalostí a možností.“ (Hercik, 2010, s. 62) Využití tohoto programu se omezovalo pouze na technické a přírodovědné obory. Další nevýhodou byla malá dostupnost vyučovacích strojů. Avšak na počátku 90. let 20. století, kdy došlo k rozvoji a rozšíření internetu a výpočetní technika pronikla do všech oblastí lidského života, se začaly plně využívat počítače i ve výuce. S internetem docházelo k vytváření nových typů kurzů s názvem virtuální online kurzy. Jejich skutečný rozmach však přišel až na přelomu 20. a 21. století (Hercik, 2010, s. 63).

Základním znakem výuky přes internet je absence fyzického kontaktu s lektorem. Díky tomu se mohou zapojit lektori a studenti se sníženou schopností pohybu či výuka může probíhat bez závislosti na vzdálenosti lektora či studenta. Další rysem je, že virtuální kurzy také mohou, ale nemusí probíhat v reálném čase (Zindulková, 2015, s. 55).

---

³⁰ Integrované centrum pro cizince Hradec Králové (2017): *Kurzy češtiny pro cizince* (dostupné z: <http://cizincihradec.cz/kurzy-cj/>, cit. 19.02.2017).

Virtuální typy kurzů:

- a) e-learningové kurzy,
- b) kurzy vedené přes Skype či s využitím podobného programu VoIP (Voice over Internet Protocol),
- c) kurzy vedené ve virtuální třídě.

3.5.1 E-learningový kurz

E-learningový kurz probíhá bez komunikace s lektorem v reálném čase. Jedná se o individuální kurz, kdy má student k dispozici výukové materiály, se kterými pracuje dle vlastního tempa. Materiály má student k dispozici on-line a obsahují učební texty, obrázky, audio a video nahrávky, úkoly na doplnění, kontrolní úkoly, testy a jiné. Kurz je většinou rozdělen do několika lekcí s danou strukturou. Zpětná vazba je studentům poskytována prostřednictvím automatické kontroly otázek a úkolů (Zindulková, 2015, s. 55).

E-learningový kurz češtiny pro cizince nabízí i Centrum pro integraci cizinců zdarma. E-learningový kurz je rozdělen na dvě oblasti. Na češtinu do práce a na češtinu do školy. Čeština do práce má dvacet lekcí a umožňuje cizincům seznámit se se základními frázemi od představování, přes žádost, nabídku a omluvu, až po pohovor. Čeština do školy má deset lekcí. Žákům-cizincům poskytuje základní dorozumění ve škole. Žáci-cizinci se mohou seznámit s tématy: představení, pomůcky, orientace ve škole, kontrola úkolů, třídní schůzky, školní jídelna, školní družina aj. Každá lekce obsahuje video, přepsaný text videa a cvičení k danému videu, které je automaticky zkontrolováno. Cílem těchto kurzů je připravit cizince na zvládnutí běžné komunikace. Cizinci se tak mohou snadněji osamostatnit, s čímž souvisí i nezávislost na různých zprostředkovatelích, včetně neziskových organizací.³¹

---

³¹ Centrum pro integraci cizinců (2016): *E-learning* (dostupné z: <http://www.kurzycestinyprocizince.cz/cs/centrum-pro-integraci-cizincu.html>, cit. 28.08.2016).

3.5.2 Kurz vedený přes program pro VoIP

Tento typ kurzu probíhá individuálně či v menší skupině v reálném čase. Možnosti výuky jsou od psané komunikace formou chatu přes mluvené slovo až po videohovor. Účastníci tohoto typu kurzu mohou také přijímat nebo odesílat různé soubory. Výhodou kurzu vedeného přes program pro VoIP, jako je například Skype, je možnost studenta přímo reagovat a ptát se lektora. Na rozdíl od e-learningových kurzů musí být lektor i student připojeni k internetu ve stejném čase. Program Skype je často využíván pro výuku jazyků, ať se jedná o kurz vedený jazykovou školou či o soukromou výuku s lektorem (Zindulková, 2015, s. 57).

Kurz vedený přes program Skype nabízí jazykové centrum CZ Lingua. Tento virtuální kurz je placený. Lekce trvá šedesát minut v prostorách studentovy kanceláře, domova či internetové kavárny. Aby výuka mohla proběhnout, CZ Lingua upozorňuje, že je nutné, aby měl student k dispozici počítač s vysokorychlostním připojením k internetu, nainstalovaný program Skype, sluchátka s mikrofonem a webovou kamerou. CZ Lingua nabízí *„lekce češtiny on-line, které se podobají individuální výuce. Určujete si čas a intenzitu výuky. Lekce přizpůsobíme Vašim požadavkům (probírání speciálních témat ad.) a pracovnímu vytížení, mohou se konat v časných ranních hodinách, během dne, večer či o víkendech. Kurzy probíhají celoročně a kladou důraz na praktické a komunikativní zaměření doplněné přehledným vysvětlením a procvičením gramatiky, texty a cvičeními.“*³²

3.5.3 Kurz vedený ve virtuální třídě

Kurz vedený ve virtuální třídě probíhá v reálném čase, avšak na rozdíl od kurzů přes Skype, se odehrává ve speciálním webovém rozhraní. V kurzu jsou často používány interaktivní programy, které jsou mnohem lépe propracované než kurzy vedené přes program VoIP. Umožňují učit skupinu

---

³² CZ Lingua (2016): *Novinka – online kurzy, výuka po skypu* (dostupné z: http://www.czlingua.cz/cz/kurzy_L, 28.08.2016).

s větším počtem studentů najednou, přičemž každý student je u svého počítače na jiném místě. Dále je možné v tomto typu kurzu využívat kreslení či psaní na „tabuli“, promítat učební materiály i zasahovat do nich v reálném čase. Pro veřejnost jsou kurzy nedostupné. Bývají organizovány jazykovými školami či specializovanými firmami v komerční sféře. Tento typ kurzu u nás teprve začíná, ale v Japonsku, Kanadě či USA jsou již plně využívány (Zindulková, 2015, s. 57–58).

Kurz vedený ve virtuální třídě nabízí vzdělávací centrum Berlitz, které se prezentuje heslem „*víc než jen jazyková škola*“. Berlitz existuje na trhu už více jak sto třicet pět let a jeho činnost je spojená s výukou cizích jazyků. Virtuální třída Berlitz probíhá vždy ve zvolenou dobu, kdy se se studenty spojí lektor. Tento kurz je placený. Systémové požadavky jsou: počítač či notebook s operačním systémem Windows, Mac nebo Macbook; Headset s mikrofonem a sluchátky s konektorem USB; Microsoft Internet Explorer 6 a vyšší; Firefox a Google Chrome; Safari a Kabel ADSL nebo rychlejší připojení k internetu. Berlitz prezentuje virtuální třídu jako „*klasickou živou lekci plnou konverzace, jen kvůli ní nemusíte nikam docházet. Navíc si můžete celou lekci nahrát, a později si vše zopakovat. Vše, co potřebujete, je rychlé připojení k internetu a chuť učit se něco nového.*“³³

Výuka přes internet není vhodná pro všechny studenty, kromě mnoha nevýhod však skrývá i velké množství výhod. Mezi hlavní výhody virtuálních kurzů patří možnost učení se z domova či jakéhokoliv jiného místa s přístupem k internetu, kde se studenti i lektor cítí příjemně. Domácí prostředí umožní lektorovi využívat všechny předměty, které má doma na dosah, a nemusí si před začátkem lekce vybrat předem používané předměty a ty si nosit do školy. Účastníci kurzu mohou být od sebe vzdáleni i napříč kontinenty. Studenti tak nejsou omezeni vzdáleností při hledání vhodného lektora, a naopak lektor získává možnost širšího uplatnění. Další výhodou je bezesporu ušetření času

---

³³ Berlitz (2016): *EBerlitz – online jazykové kurzy* (dostupné z: <https://www.berlitzpraha.cz/cs/online-kurzy-jazyku/>, cit. 28.08.2016).

i nákladů na dopravu. Tento typ kurzů je také velice vhodný při integraci a inkluzi studentů, ale i lektorů s omezenou možností pohybu. Poslední výhodou, kterou bych ráda vyzvedla, jsou materiály použité při výuce. Všechny materiály zůstanou archivované s datem a časem lekce a jsou viditelné i změny, které studenti provedli během lekce (Zindulková, 2015, s. 65).

Mezi nevýhody virtuálních kurzů patří technické problémy, především výpadky serveru či internetu a pomalý přenos dat. Proto je velice důležité, aby studenti i lektor měli k dispozici kvalitní technické zařízení a aby s ním uměli pracovat. Tyto faktory však ovlivňují i finanční situaci studentů a lektorů. Dále nelze opomenout chybějící či nedokonalý oční kontakt, díky němuž je snížena zpětná vazba pro studenty. Ve virtuálních kurzech je také při hodinách omezen hlasový projev (pokud vůbec je), což způsobuje ztrátu přirozeného fyzického kontaktu a snižuje možnost neverbální komunikace. Velkou nevýhodou je také nemožnost aktivit skupinových. Tyto vlivy oslabují socializační působení skupiny. Nevýhoda virtuálních kurzů, kterou nelze opomenout je také v tom, že domácí prostředí může na některé studenty působit kontraproduktivně. Studenti jsou doma rozptýlováni od učení a mohou též dále přenášet rušivé prvky do výuky během lekce (Zindulková, 2015, s. 65).

Praktická část

4. Metodologie

Výchozí metodologií v mé diplomové práci je kvalitativní výzkum kombinovaný s kvantitativní výzkumnou metodou (závěrečný test). Z řad možností, které kvalitativní výzkum nabízí, jsem si zvolila jako typ kvalitativního přístupu případovou studii.

4.1 Případová studie

V případové studii neboli v kazuistice je hlavním cílem popis a analýza konkrétního případu z vlastní praxe. V případové studii můžeme využívat různé metody (Mareš 2015, s. 115). V této diplomové práci jsem využila metody: rozhovor, pozorování a test. Tento test popisuji v kapitole 5.1.

Cílem případové studie, která se využívá pro pedagogické účely, je zejména zkvalitnění výuky dětí, dospívajících a dospělých. Výhodou, kterou případová studie přináší, je získání komplexních informací vybraného případu. Případem se zde rozumí předmět výzkumu. Předmětem výzkumu může být žák, třída, učitelský sbor, škola aj. (Mareš, 2015, s. 116) V této diplomové práci jsou předmětem zkoumání tři vybraní cizinci.

Cílem mé práce bylo úspěšně připravit tři cizince na zkoušku z českého jazyka pro trvalý pobyt (úroveň A1) v časovém rozmezí dvaceti pěti výukových hodin. Danou zkoušku jsem zvolila jako měřítko pro hodnocení. Výuka probíhala individuálně jednou týdně v domluvený čas. Jelikož vybraní cizinci pocházejí z jiného jazykového i kulturního prostředí (Ukrajina, Korea, Argentina) a navštěvovali jiný stupeň školy (základní, střední, vysoká), volila jsem jiné metody a formy výuky, abych dosáhla stanoveného cíle.

Ráda bych zdůraznila, že při tvorbě kazuistik je důležité si uvědomit, že člověk je jedinečná osobnost, která se v průběhu času mění (Pešatová

a Švingalová, 2004, s. 6). A proto závěry, které jsem v diplomové práci formulovala, jsou vymezeny v čase, ve kterém probíhala výuka češtiny vybraných cizinců.

4.2 Etické otázky

Praktickou část jsem zpracovávala na základě souhlasu vybraných cizinců i instituce, kde probíhala výuka (Integrační centrum pro cizince v Hradci Králové). Jelikož praktická část popisuje konkrétní jedince, pro zachování anonymity jsem změnila jména studentů. Uvedená jména jsou tedy fiktivní. Zemi původu cizinců jsem zachovala. Závěry, které stanovuji v této diplomové práci, se vztahují pouze na konkrétní zapojené cizince, a nelze je vnímat jako univerzální pro cizince stejné národnosti.

4.3 Cíle výzkumu

Cílem výzkumu je:

- popsat edukaci a progres zapojených cizinců,
- úspěšně připravit vybrané cizince na zkoušku z českého jazyka na úrovni A1,
- analyzovat využití výukové materiály.

4.4 Výzkumné otázky

V praktické části jsem si stanovila tyto 4 výzkumné otázky:

1. Jakým způsobem probíhá edukace u vybraných cizinců?
2. Nastává progres při výuce základních řečových dovedností u zapojených cizinců ve stejné míře?

3. Budou všichni vybraní cizinci úspěšní v závěrečném testu českého jazyka pro trvalý pobyt na úrovni A1?³⁴
4. Rozvíjejí vybrané učebnice všechny základní řečové dovednosti?

4.5 Hypotézy

V kvantitativní části výzkumu praktické části jsem si stanovila 4 hypotézy:

1. Všichni vybraní cizinci na konci výuky úspěšně splní test z českého jazyka pro trvalý pobyt na úrovni A1.
2. Nejlepšího výsledku dosáhne Ivan z Ukrajiny kvůli slovanskému původu.
3. Každý vybraný cizinec dosáhne nejvíce bodů v jiné části testu.
4. John, který pochází z prostředí bez znalosti latinky, bude nejslabší v části zaměřené na dovednost psaní.

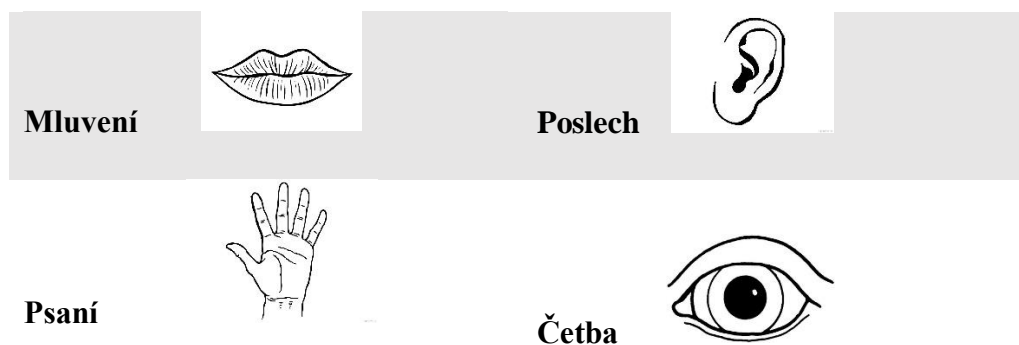
---

³⁴ Výzkumná otázka se vztahuje ke kvalitativní části výzkumu, kterou dále specifikuji v kapitole 4.5 Hypotézy.

5. Uvedení do problematiky

Každému studentovi, který se chce naučit „ne-mateřskému jazyku“, jde především o to, aby se dorozuměl v cizí zemi. To znamená porozumět tomu, na co se ho ostatní ptají, ale také aby se sám dokázal zeptat. Nejdůležitější je tedy schopnost komunikovat. Pokud však chceme plně ovládnout cizí jazyk, je nezbytné osvojit si čtyři dovednosti, kterými jsou: mluvení, psaní, poslech a četba (Confortiová, 2009, s. 11).

Obrázek 1: Komunikační dovednosti ³⁵

(obrázek č. 1)

Confortiová (2009, s.11-12) znázorňuje čtyři základní dovednosti na ose. Popisuje mluvení a poslech jako dovednosti, o které cizinec nejvíce usiluje. Chce se domluvit a také rozumět tomu, co ostatní říkají. Autorka přímo uvádí: „Kdybychom si tyto dvě dovednosti zobrazili vizuálně, pak bychom u mluvení nakreslili ústa a u poslechu ucho“ (Confortiová, 2009, s. 11–12). Zároveň je důležité si uvědomit, že „ten, kdo je v cizí zemi, se také neobejde bez toho, že by nerozuměl tomu, co je napsáno, tedy že by neuměl přečíst, co vidí... Tedy pro četbu je v grafickém projevu charakteristické oko. Pro psaní je oko také nutné, ale zapojujeme zde motorickou činnost našeho těla, to znamená ruku = symbol pro psaní“ (Confortiová, 2009, s. 11–12).

---

³⁵ Obrázek 1: Komunikační dovednosti (převzato a upraveno dle i-creative.cz, 2016)

5.1 Zkouška

Čtyři dovednosti, které jsou potřebné k osvojení si cizího jazyka, jsou také testovány ve zkoušce z českého jazyka pro trvalý pobyt a právě tato zkouška mi sloužila jako měřítko pro získání zpětné vazby o výuce vybraných cizinců. Zkouška se skládá z písemné a ústní části. V písemné části je zkouška dále rozdělena na části, které prověřují dovednost čtení s porozuměním, poslech a produkci psaného textu. Ústní část je zaměřená na schopnost reagovat na dané otázky a situace (Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt, 2008, s. 73). Podrobnější popis této zkoušky je uveden v první kapitole. Zkoušku jsem hodnotila stejným způsobem, jakým je hodnocena zkouška pro trvalý pobyt.

V následujících podkapitolách se budu zabývat popisem jednotlivých dovedností a kritérií, která jsou potřebná pro úspěšné splnění zkoušky. Jednotlivé řečové dovednosti jsou seřazeny stejným způsobem jako ve zkoušce. Nejdříve se budu věnovat receptivním řečovým dovednostem, k nimž řadíme čtení s porozuměním a poslech. Následně se budu zabývat produktivními řečovými dovednostmi, kam patří psaní a mluvení.

5.2 Čtení s porozuměním

Čtení s porozuměním je důležitá a základní řečová dovednost, kterou by si měl každý student na úrovni A1 osvojit. Ačkoliv je považována za nejjednodušší dovednost, neboť studentům umožňuje se kdykoliv vrátit k textu či si zvolit své vlastní tempo čtení, je potřeba tuto dovednost nepodceňovat a věnovat jí při výuce stejnou pozornost jako jiným řečovým dovednostem (Vodičková, 2012, s. 53). Nácvik čtení se rozvíjí společně s dalšími dovednostmi, jakými jsou psaní, mluvení a poslech. U čtení s porozuměním je nutná příprava aktivit před čtením, během čtení a po čtení. Před každým čtením s porozuměním bychom neměli zapomenout seznámit studenty s novou slovní zásobou, která se objeví v textu. Tuto novou slovní zásobu by měli studenti mít vizuálně k dispozici na tabuli. Studenti by si nejprve

měli text poslechnout prostřednictvím CD nahrávky nebo by jej měl nahlas přečíst vyučující. V dalším kroku následuje hlasité čtení studentů a čtení spojené s porozuměním prostřednictvím různých technik. V závěru aktivity je důležité si ověřit porozumění textu pomocí otázek, myšlenkových map, popisu obrázku nebo vymyšlení alternativního konce (Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt, 2008, s. 41–47).

Studenti na úrovni A1 musí být schopni přečíst a porozumět krátkým, jednoduše strukturovaným sdělením, která se týkají základních oblastí života a zároveň obsahují jazykové prostředky na úrovni A1. Toto sdělení bývá většinou snadno předvídatelné. U studentů na úrovni A1 nepředpokládáme porozumění celému textu. Studenti zvládnou vyhledat známá jména, slova a základní fráze například o čase, ceně, místě konání atd. Studenti také rozumí základním písemným pokynům, instrukcím a upozorněním (Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt, 2008, s. 41–47).

5.3 Poslech

Poslech s porozuměním je receptivní řečovou dovedností. Je to tvůrčí proces, kdy studenti propojují slyšený text s jeho významem. Blažková Sršňová (2005, s. 140) uvádí: „*být úspěšný v užívání cizího (ne-mateřského) jazyka znamená převážně být úspěšný v poslechu s porozuměním v cílovém jazyce. Tohoto úspěchu se dosahuje někdy až po velmi dlouhé době, čímž by se neměli nechat odradit ani učící se ani vyučující.*“ Poslechová cvičení bychom měli průběžně zařazovat do výuky, avšak je důležité vždy vhodně zvolit cíle pro dané cizince. Jiné cíle u stejného cvičení zvolíme v případě skupiny začátečníků a jiné u skupiny pokročilých (Blažková Sršňová, 2005, s. 136).

Při každém poslechovém cvičení rozdělíme aktivity do několika fází a to: před poslechem, během poslechu a po poslechu textu. Před poslechem je vhodné studenty namotivovat a navodit kontext, aby lépe porozuměli hlavní myšlence komunikačního textu. Také bychom neměli zapomenout zopakovat slovní zásobu a na tabuli graficky znázornit klíčová slova poslechu. Během vlastního poslechu je důležité zaměřit se na rozmanitost aktivit. Cvičení, kde studenti

vybírají z několika možností, tak i cvičení, kde vypisují klíčová slova do textu. Po poslechu bychom neměli zapomenout na doplňující otázky, abychom si ověřili, zda studenti opravdu textu porozuměli. Následně je možné nacvičit rozhovor v podobné komunikační situaci či vytvořit odlišný konec vyslechnutého textu (Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt, 2008, s. 48–53).

Studenti na úrovni A1 by měli v poslechu dokázat sledovat řeč, která je zřetelná, pečlivě vyslovovaná a s dlouhými pomlčkami. Studenti rozumí pokynům, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností. Interpretují význam sdělení a ve vyslechnutém textu dokáží najít nejdůležitější informace. Studenti na úrovni A1 se umí také řídit jednoduchými a krátkými orientačními pokyny (Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt, 2008 s. 48–53).

5.4 Psaní

Psaní je kulturně podmíněná řečová dovednost. Tato dovednost je potřebná nejen při osvojování si cizího jazyka, ale je nutná i v moderní společnosti jako jedna ze základních podmínek společenského a profesního života. Proto je nutné, aby se cizinci naučili alespoň základy psané komunikace. Při výuce je podstatné věnovat psaní dostatečnou pozornost, ale nesmíme zapomenout rozlišovat, zdali se jedná o studenty, kteří ovládají latinku, či studenty, kteří latinku neovládají (Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt, 2008 s. 56–57). U studentů, kteří latinku neovládají, „je vhodné trénovat abecedu, opisovat známá slova a přepisovat krátké texty“ (Vodičková, 2012, s. 58).

Při psaném projevu jsou výrazně omezeny neverbální prvky, a proto je důležité dodržování pravidel jazyka, a to zejména gramatických a stylistických. Při výuce psaní je žádoucí zařazovat nejrůznější pomůcky. Jako vhodné pomůcky můžeme vybrat „dotazníky, formuláře, obálky s předepsanou adresou, předepsaná blahopřání k narozeninám, krátké emailové zprávy, textové zprávy,

vzkazy, oznámení či komiksové obrázky s bublinami“ (Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt, 2008, s. 56–57).

Studenti na úrovni A1 musí znát českou abecedou a naučit se ovládat podobu tiskacích písmen velkých i malých. Studenti by měli umět zapsat vše, co aktivně ovládají, ale i hláskové jazykové prostředky, které jsou jim neznámé. Zároveň by měli získat základní znalosti o gramatických a lexikálních prostředcích. Studenti dokáží opsat jednotlivá slova i krátké texty podle vzoru. Na úrovni A1 umí vyplnit formulář, napsat jednoduché údaje o sobě (kde žijí, co dělají), napsat text na pohlednici či přání, zaznamenat jednoduchý vzkaz, sepsat žádost (Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt, 2008, s. 54–55).

5.5 Mluvení

„Mluvení představuje nejsložitější řečovou dovednost. Při produkci řeči se uplatňují nejen znalosti gramatiky, slovní zásoby, výslovnosti, ale také sociolingvistické a pragmatické kompetence“ (Ždímalová, 2010, s. 136). Mluvení je činnost aktivní a je nutné, aby našemu mluvenému projevu ostatní porozuměli. Nestačí znát tedy pouze pravidla jak sestavit větu a mít dostatečnou slovní zásobu, důležité je také srozumitelně vyslovovat, jinak studentům-cizincům nebude nikdo rozumět (Vodičková, 2012, s. 19).

Pokud chceme u studentů dosáhnout dobré výslovnosti v cizím jazyce, musíme tomu věnovat soustu času a úsilí. Někdy však bývá nácvik výslovnosti podceňován. Při nedostatečném nácviku bývá jazykový projev cizince nesrozumitelný, i když má cizinec vysokou úroveň gramatických i lexikálních dovedností. Dalším důvodem, proč je důležité dbát na správnou výslovnost cizinců, je i nedostatečná schopnost českých rodilých mluvčích porozumět nedokonalé výslovnosti cizinců, kteří se učí česky. Český rodilý mluvčí citlivě reaguje na chyby způsobené výslovností, na rozdíl od chyb gramatických (Vodičková, 2012, s. 19).

Při výuce správné výslovnosti bychom měli dodržovat tři základní zásady. První zásada: „*Bereme v úvahu strukturu mateřského jazyka studentů a srovnáváme ji se strukturou jazyka cílového*“ (Romaševská, 2011, s. 127). Komunikace v cizím jazyce probíhá vždy na základě mateřského jazyka, pomocí něhož student myslí. Proto je velikou výhodou, pokud se vyučující předem seznámí s fonologickým jazykem mateřského jazyka studentů. Na základě porovnání fonologického systému mateřského jazyka a jazyka cíleného, dokáže učitel zjistit problémové výslovnostní chyby, které se pravděpodobně objeví v mluveném projevu, a soustředit se na jeho nácvik (Romaševská, 2011, s. 127).

Druhá zásada: „*Klademe velký důraz na popis artikulace hlásek a jejich procvičování*“ (Romaševská, 2011, s. 127). Tato zásada nabádá učitele, aby si ve vyučovacích hodinách našli dostatek času na procvičování jednotlivých hlásek. Při výuce cizího jazyka jde o osvojení si nové artikulační báze, která se více či méně liší od mateřského jazyka, proto je důležité soustředit se na začátku každé výuky na artikulaci konsonantů a vokálů (Romaševská, 2011, s. 127). Nácvik výslovnosti by tedy neměl probíhat pouze v úvodních hodinách, ale měli bychom ho zařazovat průběžně a postupně.

Třetí zásada: „*Bereme zřetel na percepci, rozvíjíme fonetický sluch*“ (Romaševská, 2011, s. 130). Při výuce výslovnosti je také důležité rozvíjet fonetický sluch, jelikož student svou výslovnost kontroluje především podle svého sluchového dojmu. Studentovo sluchové vnímání cizího jazyka může být chybné, jelikož vnímá prostřednictvím své mateřštiny a všimá si pouze toho, co je rodnému jazyku podobné. To, co se odlišuje, student často ignoruje. Proto je potřeba rozvíjet fonetický sluch a trénovat sluchovou citlivost. Jednou z technik jak rozvíjet fonetický sluch je využití nahrávací techniky. Ve třídě si na diktafon nahrajeme mluvený nebo čtený projev. Poté analyzujeme nahraný materiál a pustíme nahraný úsek s chybou a následně i se správnou výslovností (Romaševská, 2011, s. 129–130).

Učitel češtiny pro cizince by měl velice dobře ovládat český fonologický systém, a především by měl být sám vhodným mluvním vzorem. Měl by si dát pozor na nedbalou výslovnost, krácení dlouhých vokálů, a naopak i dloužení krátkých vokálů. Vyučující by si také měl uvědomit, že by měl studentům pomoci překonat ostych z výslovnosti v cizím jazyce, neboť se jim jazyk může

zdát nepřirozený, náročný, nebo dokonce směšný. Proto je zde důležitý citlivý přístup k opravování výslovnostních chyb (Vodičková, 2012, s. 19–22).

Výuku dovednosti mluvení je žádoucí na začátku řídit. *„Míra řízenosti se v průběhu vyučovacího procesu posouvá od projevů reproduktivních přes projevy řízené až k projevům volným. V případě řízených projevů student dostává přesné instrukce, má k dispozici modelové dialogy, vybírá z nabídky možností. Vyučující by měl aktivitu ohraničit, v jejím průběhu ji monitorovat a na závěr zkontrolovat výstup“* (Vodičková, 2012, s. 59). Je důležité, aby v každé hodině dostali studenti dostatek možností tuto řečovou dovednost trénovat. Učitel by měl postupně zvyšovat podíl času, kdy mluví studenti. Pro nácvik mluvení můžeme zařazovat fonologická cvičení, lexikální cvičení nebo jazykové hry gramatické, lexikální a fonetické (Vodičková, 2012, s. 59).

Studenti na úrovni A1 umí mluvenou formou vyjádřit základní komunikační záměr. To znamená *„koncipovat sdělení (předjazykový koncept), zformulovat jazykovou promluvu (jazyková formulace konceptu) a artikulovat promluvu (zvuková realizace)“* (Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt, 2008, s. 60). Studenti dokáží mluvit o sobě, své rodině, práci a jiném blízkém společenství. Také umí reagovat na komunikační situaci v restauraci, u lékaře, při nakupování, v hotelu, na policii, během telefonování aj. (Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt, 2008, s. 61).

6. Kazuistiky

V následujících kapitolách se budu zabývat kazuistikou tří vybraných cizinců (Johna, Ivana, Isabely). V kazuistice budu popisovat kulturní a jazykové prostředí cizinců, průběh výuky se zaměřením na základní řečové dovednosti a hodnocení zkoušky.

6.1 Ivan

V této kapitole se budu zabývat kazuistikou žáka základní školy Ivana, který pochází z Ukrajiny.

Ukrajina se nachází v jihovýchodní části Evropy. Hned po Rusku je Ukrajina druhým největším státem v Evropě. Spolu s územím Krymu, který byl násilně obsazený a anektovaný na jaře 2014 Ruskem, zaujímá plochu kolem šesti set tisíc km². Hlavním městem Ukrajiny je Kyjev (Rychlík a kol., 2015, s. 5). Ukrajinská komunita patří v České republice k jedné z nejpočetnějších skupin. Jak již bylo zmíněno v první kapitole, nejvíce cizinců přišlo v roce 2015 právě z Ukrajiny. Celkem se jednalo o více než sto tisíc legálních přistěhovalců, avšak toto číslo může být ve skutečnosti i vyšší. Příčiny tohoto jevu jsou dané především nevyhovující socioekonomickou situací na Ukrajině, která se projevuje nízkou životní úrovní obyvatel a poměrně vysokou nezaměstnaností (Franc, 2011, s. 63). „Česká republika se tedy stala cílovou zemí pro ukrajinské ekonomické migranty, a to ať z důvodů pozitivního podvědomí o Československu, relativní geografické blízkosti, příbuznosti slovanského jazyka, či z důvodu poptávky po levné pracovní síle apod.“ (Pavlíkov a kol., 2009, s. 14).

Ukrajinci pocházejí ze země kulturní a jazykové slovanské oblasti. Díky tomu se nesetkávají s bariérami jazyka či přílišnou odlišností zvyků či tradic. Avšak je důležité, aby si učitel při výuce ukrajinských studentů uvědomil, že i Ukrajina má určitá specifika a liší se od českého kulturního prostředí (Leontiyeva 2010, s. 76). Jeden z důležitých rozdílů je ten, že na Ukrajině je

vysoká religiozita. Věřících je okolo 60 % obyvatel. Většina Ukrajinců vnímá náboženství (pravoslaví) a národnost jako totéž. „*Nejvýznamnější roli hrají v pravoslavné církvi ikony, jež rozhodně nejsou jen pouhým obrázkem oblíbeného světce. Bývají nakresleny na dřevě, někdy jsou navíc zdobeny zlatem nebo stříbrem, a po vysvěcení oplývají svatou mocí chránit, uzdravovat a přinášet bohatství. Věřící se k ikonám modlí v kostelech a kláštorech, ovšem obrázek svatého často spatříte i na zpětném zrcátku..., kde chrání řidiče i jeho vozidlo*“ (Evans, 2005, s. 35). Ukrajinci navštěvují i po příjezdu do České republiky v kostele nedělní bohoslužby. Byzantská liturgie je vyjádřením největší zbožnosti věřících. Zároveň návštěva kostela bývá pro Ukrajince i určitou společenskou záležitostí, kde se mohou setkat se svými krajany a slyšet svůj mateřský jazyk. Častá praxe ovšem bývá, že ukrajinští přistěhovalci pracují i o víkendech, a tak nemají téměř žádný volný čas. Proto navštěvují kostel pouze během oslav dvanácti hlavních svátků. (Pavlíková a kol., 2009, s. 22–27). Autoři rovněž uvádějí, že ne všichni Ukrajinci v České republice jsou věřící, ale ti, kteří věřící jsou a pokračují v náboženské praxi i v České republice, jsou lépe integrováni (Pavlíková a kol., 2009, s. 103).

Další odlišností Ukrajinců je jejich národní hrdost, kterou pociťují ke své zemi i významným ukrajinským osobnostem. Tato hrdost přechází až v nekritičnost a v určitou idealizaci svého národa. Ukrajinští studenti tak často popisují svůj národ až v jakési zkreslené nereálné podobě (Šišková, 2001, s. 87).

Učitel by se měl také vyhnout při komunikaci s ukrajinskými studenty citlivým tématům, a to zejména dějinám Ukrajiny a ukrajinsko-ruským vztahům (Šišková, 2001, s. 88).

Mezi typické vlastnosti Ukrajinců patří pohostinnost, emocionalita, zdvořilost. Ukrajinci dodržují blízké vztahy v rodině, především ve vztahu rodič-dítě. Tuto soudružnost dávají najevo nejen v morální podpoře, ale i v případě nutnosti materiální pomoci. Emocionalita se u občanů Ukrajiny projevuje při neverbální komunikaci. Ukrajinci si při setkání i při loučení silně a dlouho tisknou ruku, objímají se, poplácávají se po ramenou, líbají se. Pro Ukrajince je také charakteristické, že si navzájem dělají radost drobnými dárky (Franc, 2011, s. 64). Lze proto očekávat, že na konci výuky ukrajinští studenti přinesou svému učiteli jako poděkování nějaký malý dárek.

Základní informace

Jak již bylo zmíněno, Ivan pochází z Ukrajiny. Do České republiky přijel v lednu roku 2016 za matkou, která již v České republice žila půl roku. Rádi by v České republice zůstali a vytvořili si zde nový domov. Ivanova matka ovládá pouze základy českého jazyka (A2). Od února Ivan dochází do základní školy. Ačkoliv Ukrajinu opouštěl jako žák deváté třídy, v české škole ho zařadili do osmé třídy. Učitelé se Ivanovi zpočátku během výuky ve škole příliš nevěnovali. Ve škole Ivan pouze seděl a poslouchal. Ivanova matka se proto rozhodla vyhledat výuku českého jazyka v Integračním centru pro cizince v Hradci Králové. S Ivanem jsme se vídali každý týden od února do června roku 2016, vždy ve středu od 15:00 hod. do 16:00 hod.

Ivan doma mluví s matkou a mladším bratrem (žákem první třídy) většinou ukrajinsky. Je to dané především tím, že mladší bratr si ještě nezvykl na české prostředí a český jazyk odmítá. I mladší bratr začal docházet do centra pro cizince na výuku češtiny. Ivana ve třídě posadili do zadní lavice k žákovi rovněž ukrajinského původu. Během hodin Ivan mluví česky, avšak o přestávkách hovoří se svým kamarádem mateřským jazykem. Ve třídě zatím jiné kamarády nemá, ale myslím si, že díky jeho milé a přátelské povaze je brzy získá. Ivanovi se v České republice líbí. Na jaře začal navštěvovat kroužek fotbalu, kde již získal příležitost mluvit se spoluhráči česky. Díky tomu, že Ivanovi fotbal jde, získal sebevědomí, což se odrazilo i v jeho vystupování, které již bylo jistější.

Ivan chodil pravidelně na výuku. Většinu úkolů, které jsem mu připravila, donesl. Měl však i plno povinností ze školy. Ivan si velice rychle díky odposlechu ze školy rozšířil slovní zásobu. V průběhu výuky si přinášel úkoly ze školy, nebo jsem Ivanovi pomáhala se připravit i na testy z českého jazyka. Ivan byl velmi snaživý a chtěl se co nejrychleji naučit češtinu, aby zapadl v nové zemi, škole, třídě.

Čtení s porozuměním

Dovednost čtení s porozuměním jsme s Ivanem procvičovali každou hodinu. Používala jsem rozmanité texty v učebnicích, ale i vlastní pracovní listy. U Ivana jsem do výuky zařadila pro zpestření výuky Pohádky od L. Holé z edice Adaptovaná próza. Vybrala jsem tradiční české pohádky s rozsahem maximálně jedné strany A5, a se slovní zásobou, která odpovídala Ivanově jazykové úrovni. Ivan se tak seznámil s českými pohádkami: O třech prasátkách, O veliké řepě a O perníkové chaloupce. Každá pohádka obsahovala cvičení, která se zaměřovala na ověření porozumění textu. Dále obsahovala i lexikální a morfologické cvičení. Ivanovi se pohádky moc líbily, nejvíce O perníkové chaloupce. Při aktivitách zaměřené na čtení s porozuměním si Ivan nejdříve text přečetl pro sebe, poté jsem text přečetla já, kdy Ivan sledoval text, a následovalo hlasité čtení. Po vyplnění cvičení se Ivan pokoušel text převyprávět. K dispozici měl u sebe obrázek, který asocioval děj textu nebo pohádky. Jednalo se tedy o propojení dovedností čtení s porozuměním, mluvení a psaní.

V době výuky Ivan navštěvoval osmý ročník ZŠ a čtení s porozuměním je dovednost, se kterou se setkával každý den ve škole. Žáci ve škole pracují s učebnicí a pracovním sešitem, kde plní nejrůznější úkoly. Díky tomu si velice rychle a brzy osvojil tuto dovednost. Dokázal vyhledat správnou odpověď v textu, najít hledaná slova, věty. Hlasité čtení měl Ivan kromě několika výslovnostních problémů, kterým se budu věnovat v podkapitole mluvení, na velmi dobré úrovni.

Zkouška

V této podkapitole se budu věnovat popisu a hodnocení části zkoušky, která zjišťovala dovednost čtení s porozuměním. Z maximálního počtu dvaceti bodů Ivan získal osmnáct bodů.

Čtení s porozuměním se skládá ze čtyř částí. První část obsahovala text inzerátu na byt. Na všechny otázky Ivan odpověděl správně.

Otázky:

- 1) Jak je byt velký?
- 2) Jaké vybavení v bytě není?
- 3) Kde se byt nachází?
- 4) Jak daleko je obchod s potravinami od bytu?
- 5) Kolik činí nájemné?

Druhá část propojovala dovednost čtení s porozuměním a psaní. Otázky byly rozmanité:

- 1) Kolik stojí jízdenka?
- 2) Který den je otevřeno na městském úřadě?
- 3) Kolik vody přidáme při vaření polévky?
- 4) Jaké maso mají v restauraci?
- 5) V kolik hodin končí koncert:

Ve druhé části si Ivan poradil velice dobře a všechny odpovědi napsal správně („119 Kč, v pondělí, 100 ml, kuře, ve 20 hodin“). Jediný malý nedostatek měl ve slově („pondělí“), kdy na konci slova nenapsal diakritické znaménko pro označené délky vokálu.

Třetí část byla zaměřená na čtení textu a porozumění obrázkům. Ivan musel text přiřadit k příslušnému obrázku. Obrázky vyjadřovaly situaci u zubaře, na poště, v bance, v obchodě s potravinami a v optice. Ivan všechny obrázky přiřadil bezchybně.

V poslední čtvrté části měl Ivan za úkol doplnit chybějící slovo do textu. Na otázky, které se zabývaly pronájmem bytu, objednání menu v restauraci a jídelně, Ivan odpověděl správně. Chyboval v úlohách, kde do textu nesprávně

zvolil slovo úřední („čas“) - místo hodiny a kavárna přijme („prodavačku“) - místo číšníka.

Poslech

Poslech je dovednost, které je potřebné se věnovat, jelikož cizí jazyk se učíme jeho poslechem (Vodičková, 2012, s. 55). Tuto dovednost jsme s Ivanem trénovali každou lekci. Díky tomu, že čeština i ukrajinština patří do skupiny slovanských jazyků, měl Ivan, na rozdíl od Johna a Isabely, výhodu, jelikož pasivně rozuměl při poslechu velkému počtu slov a slovních spojení. Ivan tak získal počáteční převahu v dovednosti poslechu s porozuměním, a to především díky znalosti českého lexika (Franc 2011, s. 73). V poslechových cvičeních si Ivan vedl výborně, čemuž odpovídá i to, jakým způsobem si poradil se zkouškou.

Při procvičování poslechu jsem zapojila kromě klasických adaptovaných poslechů z učebnice i české písně, ukázky z televize a rádia. U Ivana jsem vyzkoušela i aktivitu zvanou dabing (Vodičková 2012, s. 55). Nejdříve jsem pustila Ivanovi audiovizuální ukázkou, která byla asi pět minut dlouhá. Po rozebrání textu a doplnění cvičení k poslechu následovala aktivita dabing. Ivan (postava číslo jedna) a já (postava číslo dvě) jsme mluvili za postavy zhlédnutého audiovizuálního materiálu, kterou jsem pustila bez zvuku. Vybírala jsem ukázky, které odrážely Ivanův každodenní život a jeho záliby, tedy ukázky z prostředí školy (komunikace mezi žákem a učitelem, žákem a žákem, žákem a kuchařkou), fotbalového tréninku (komunikace trenéra a fotbalisty, fotbalisty a fotbalisty, rozhodčího a fotbalisty) aj. Tato aktivita se Ivanovi velice líbila a vždy jsme si při ní užili plno zábavy. Možná i díky tomu neměl pocit, že se učíme, ale že si hrajeme. Zároveň jsme si však procvičili poslech společně se slovní zásobou, výslovností a gramatikou.

Zkouška

Zkouška věnovaná poslechu s porozuměním se skládá ze čtyř úlohových otázek. Ivan zde získal devatenáct bodů z dvaceti. Tuto část Ivan zvládl velmi dobře.

První část byla zaměřená na poslech dialogů odehrávající se na různých místech. Ivan měl za úkol poznat, o jaká místa se jedná, a podle toho musel vybrat správný obrázek. Jednalo se o místa v nemocnici, ve škole, u pokladny, v kuchyni a ve vlaku. V této části Ivan nechyboval.

Druhá část byla orientovaná na porozumění textu. V poslechovém textu Ivan musel najít odpověď na otázky:

- 1) Odkud jede autobus?
- 2) Co bude dělat Marek večer?
- 3) Kam můžete jít na oběd?
- 4) Jaké bude počasí zítra ráno?
- 5) Kdy si může jít paní Klíčová pro auto do autoservisu?

U každé otázky měl na výběr ze čtyř možností a Ivan musel najít tu správnou. Chyboval pouze v jedné otázce, která se zabývala odjezdem autobusu. V této otázce zaměnil místo odjezdu s místem příjezdu.

Třetí část byla zaměřená na poslech dialogů, ve kterých Ivan hledal správnou odpověď ze čtyř nabízených možností. Otázek bylo celkem pět:

- 1) Kam zítra jede pan Savický?
- 2) Kde jsou schody?
- 3) Jak dlouho bude manželka chodit na kurz?
- 4) Jaké boty si žena nechce koupit?
- 5) Jak dlouho může čekat pan Hora?

Všechny tyto otázky Ivan zodpověděl správně.

Poslední část zjišťovala kombinovanou dovednost poslechu s porozuměním a psaní. Ivan měl po poslechu textu za úkol napsat odpovědi. Poslechový text byl zaměřený na hledání profese. Ivan měl napsat odpovědi, které se týkaly místa zaměstnání, typu práce, platu, data nástupu, jméno vedoucího a jeho telefonního čísla. Ivan zde všechny otázky napsal téměř bezchybně („čišník, 13 000, 8. dubna, Šindel, 953"). Jediný malý nedostatek byl ve slově („čišník,“) kde nenapsal diakritické znaménko pro označení délky vokálů.

Psaní

Ukrajínštinou hovoří necelých padesát milionů obyvatel žijících na Ukrajině, ale i v mnoha dalších zahraničních komunitách. Ukrajínština patří do indoevropské jazykové rodiny, konkrétně k východoslovanské větvi. Vyvinula se jako všechny slovanské jazyky z indoevropského prajazyka, který se následně rozdělil na dva jazyky. Ukrajínština se tak stala východiskem praslovanštiny, z které se vyvinuly i ostatní slovanské jazyky. Typologicky se ukrajínština řadí mezi flexivní jazyky. Pro tento typ jazyka je charakteristické vyjadřování gramatické funkce prostřednictvím ohýbání (flexe), to znamená skloňování a časování. Dalšími znaky jsou volný slovosled, vyvinutá diference morfému a slova, koncovka vyjadřující několik mluvnických významů aj. (Leška a kol., 2001, s.32-33, Ukrajínština, 2010, s. 6. Andreš a Cholodová, 2014, s. 8-9).

Ukrajínská abeceda „*УКРАЇНСЬКИЙ АЛФАБІТ*“ se píše cyrilicí a skládá se z třiceti tří grafémů. Ukrajínština je velice podobná běloruštině a podobné znaky má i s ruštinou. Avšak každý jazyk se vyznačuje specifickými jevy v hláskosloví, morfologii, skladbě, slovní zásobě i frazeologii. Ukrajínština stejně jako čeština je slovanský jazyk, proto i v tomto případě nalezneme několik společných rysů s češtinou. Společnými znaky jsou: „*hrtanová frikativa [h], neměkčící [e], vokativní tvar, imperativní tvar 1. os. pl., koncovka – ovi v dativu podstatných jmen mužského rodu životného...*“ (Andreš a Cholodová, 2014, s. 8–9).

Ivan patří do jazykové skupiny bez znalosti latinky. Avšak ze školy na Ukrajině Ivan latinku znal a plně ovládal. Díky tomu si velice rychle osvojil český grafický systém v tiskací podobě bez vizuální podpory. Přispívala k tomu určitě i situace, že Ivan začal chodit po příjezdu do české školy. Ve škole během hodin českého jazyka, ale i v dalších předmětech psal česky. Diktáty zaměřené na slova a slovní spojení dopadly vždy výborně. Brzy jsme se mohli posunout. Začala jsem používat tvůrčí diktáty, kde měl Ivan za úkol text přepsat do minulého či budoucího času nebo do záporu. Jelikož psaný projev Ivan ovládal velice dobře, zaměřili jsme se na prohloubení gramatiky, což po Ivanovi požadovali i ve škole. Musel se seznámit s pádovým systémem teoreticky i prakticky. Ukrajinašтина patří typologicky mezi flexivní jazyky, tudíž Ivan znal skloňování a časování, avšak ukrajinské koncovky jsou jiné, a bylo zapotřebí jejich trénování. Největší potíže činilo Ivanovi skloňování substantiv maskulin životných v akuzativu a instrumentálu plurálu.

V závěru výuky Ivan dokázal napsat krátké slohové cvičení zaměřené na každodenní život a záliby (co jsem dělal o víkendu, můj oblíbený fotbalista aj.), bez velkého počtu chyb. Na konci výuky ovládal Ivan pádový systém s minimálním počtem chyb. V některých případech stále chyboval v použití zvratných zájmen si a se, které umisťoval na nesprávné místo. Potíže činila i osobní zájmena a jejich skloňování. Použití i a y po měkkých a tvrdých souhláskách nečinilo Ivanovi žádné problémy. Během letních prázdnin se Ivan měl naučit vyjmenovaná slova a předpokládám, že i s tímto úkolem si poradil dobře.

Zkouška

V této podkapitole budu popisovat a hodnotit část zkoušky zaměřenou na dovednost psaní. Ivan získal sedmáct bodů, a tím splnil minimální počet bodů nutných k postupu k ústní části zkoušky.

Dovednost psaní je v testu složena ze dvou částí. V první části měl Ivan za úkol vyplnit podací lístek na poště. Podací lístek vyplnil bezchybně, kdy správně zapsal všechny údaje: jméno a příjmení, adresu, telefonní číslo

i emailovou adresu. („Alena Procházková, Nádražní 37, Brno, 602 00, 776 832 723, alena.prochazkova@volny.cz“). Jelikož měl Ivan údaje předepsané a měl za úkol tyto údaje připsat do správné kolonky, nechyboval ani v jevech, které mu jinak činily problémy (jako například v diakritických znaménkách pro označení vokalické délky).

Druhá část byla zaměřená na psaní SMS zprávy kamarádce s žádostí o pomoc. V SMS žádosti splnil Ivan požadavek v dodržení počtu slov a vyjmenoval všechny položky („zubní pasta, banány, housky“). Na začátku SMS zprávy nechyběl pozdrav a na konci zprávy Ivan poděkoval. Bezchybně zapsal údaj času a adresy. Substantiva byla napsaná se správnou pádovou koncovkou. Ivanovi však chyběla v textu u některých slov diakritická znaménka pro označení délky vokálů („bydlim, banany“). Dalším nedostatkem bylo nesprávné použití předložky („bydlim na ulici“). Ve dvou případech zapsal chybně verba („koupi, bydlim jsem“). U pronomim měl gramatickou chybu ve skloňování zájmena já, avšak díky obtížnosti učiva, které jsme zatím neprobírali, jsem tento nedostatek nepočítala za chybu.

Mluvení

Vokální systém ukrajinštiny rozlišuje šest vokálů, které se dělí na střední, přední, zadní, středové, vysoké, nízké. Konsonantů má třicet dva (dvacet dva tvrdých a deset měkkých), které se dělí na závěrové, úžinové, polozávěrové, retné, zubodásňové, předopatrové, zadopatrové (Leška a kol., 2001, s. 12–17).

Oblast fonetiky činí studentům slovansky mluvících zemí velké potíže. Problematickým místem je přetrvávající silně zakořeněný způsob ukrajinské (či jiné slovanské) výslovnosti. Trvá velice dlouho ukrajinskou výslovnost odstranit, pokud se učitel během hodin na výslovnost nezaměří (Judasová, 2005, s. 52).

Nácviku správné výslovnosti jsem věnovala velkou pozornost. Dokonce jsem této dovednosti věnovala nejvíce času v porovnání s jinými řečovými dovednostmi. Ukrajinští studenti mívají veliké potíže s rozlišením délky vokálů. Ukrajinci ještě dlouhou dobu po svém příjezdu neslyší v češtině délky. Zejména

uprostřed slov studenti dlouží vokály (babička x bábička) a na konci slov mají naopak tendenci vokály krátit (nový x novy) (Vodičková, 2012, s. 27). Rovněž Ivan bojoval s používáním krátkých a dlouhých vokálů. Kromě používání Morseovy abecedy při nácvičce psaní, jsem v mluveném projevu pro procvičování délek vokálů používala systém vytleskávání samohlásek. Díky nižšímu věku Ivana se tato metoda osvědčila a používali jsme ji během celé výuky. Na konci Ivan omezil počet výslovnostních chyb v délce vokálů.

Dalším problematickým místem v Ivanově výslovnosti bylo Judasovou (2005, s.5) zmiňované měkčení konsonantů před souhláskou [e] ve slabikách de, te, ne na dě, tě, ně. (televize x tělevize). Toto měkčení se projevovalo i v používání slov začínajících na souhlásku [e] (Eva x Jeva).

V ukrajinštině se neobjevuje hláska [ř]. A právě tato obávaná česká hláska dělala Ivanovi při výslovnosti veliké potíže. České [ř] Ivan vyslovoval jako [r]. Každou lekci jsem věnovala pozornost této obtížné hlásce, kterou jsme procvičovali pomocí her, jazykolamů, říkanek atd. V průběhu lekcí se Ivan velice přiblížil ke správné výslovnosti, avšak je potřeba na výslovnosti tohoto konsonantu ještě zapracovat. Problematická výslovnost byla u Ivana též u sykavek [ž] a [š], na kterou jsme se během lekcí také zaměřili. Na rozdíl od ruštiny, kde neexistuje hláska [h], ukrajinština stejně jako například běloruština hlásku zná, a tudíž nepůsobila problémy (Vodičková, 2012, s. 27). Myslím si, že díky tomu, že Ivan navštěvuje českou školu, mu již brzy výslovnost těchto problematických hlásek nebude činit potíže.

Ukrajínští studenti mají také velký problém se spisovnou výslovností. Na začátku slov, která v češtině začínají na samohlásku [o], v ukrajinštině dochází k předsouvání souhlásky [v]. U nás tento jev známě hlavně z hovorové češtiny (Zemek, 2005, s. 63). Díky tomuto rozdílu Ivan často používal při komunikaci slova hovorové češtiny. Největší potíže jsem měla při odstraňování [v] při používání zájmen („von, vona“). Na závěr výuky se mi podařilo tento nedostatek zredukovat, což jsem považovala za úspěch.

Posledním problematickým místem, které bych ráda zmínila, je rozdílné umístění akcentu v češtině a ukrajinštině. Čeština má akcent vždy na první slabice, kdežto v ukrajinštině je akcent pohyblivý a na první slabice se objevuje

zřídka. Tento problém je svázán i s výslovností prepozic a následného slova. Výslovnost (NA stole) ukrajinští studenti vyslovují (na STÓle). Judasová (2005, s. 52–53) uvádí: „*to, co studentům dělá potíže, nebývá NAUČIT SE, ale spíš nutnost ODNAUČIT SE – způsob výslovnosti vžitý z jejich mateřštiny. Zde jim je příbuznost slovanských jazyků víc na škodu než užitku.*“ Mým cílem bylo naučit Ivana používat správně přízvuk, protože jedině tak se mohl plně asimilovat mezi ostatní české žáky. Na chyby jsem Ivana upozorňovala a snažila jsem se prostřednictvím nejrůznějších cvičení zaměřených právě na akcent minimalizovat počet chyb. Bohužel se mi nepodařilo během pěti měsíců tento nedostatek odstranit. Při komunikaci zaměřené na výslovnost si Ivan uvědomoval, kde chybí, a přiblížil se správnému použití přízvuku, avšak při volné konverzaci se znovu chyby v akcentu objevovaly.

Zkouška

V následující podkapitole se budu zabývat částí zkoušky zaměřenou na dovednost mluvení. Ivan získal šestnáct bodů z možných dvaceti.

Ústní zkouška probíhala formou dialogu mezi Ivanem a mnou. Na většinu otázek odpověděl celou větou, na některé pouze jednoslovně.

V první části měl za úkol odpovědět na základní otázky týkající se jeho osoby. Položila jsem Ivanovi otázky:

- 1) Máš bratra nebo sestru?
- 2) Kde teď bydlíš?
- 3) Co rád jíš?
- 4) Jaká je tvoje oblíbená barva?
- 5) Kam pojedíš tento víkend?

Ivan odpověděl tematicky správně („ano mám dva bratra, bydlím na Gočarova tříd 514/6, mám rád brambory, Olha, zelena, budu doma“). Bezchybně použil slovosled. Ve dvou případech měl Ivan chybu v pádové koncovce („dva bratra, Gočarova tříd“). V poslední otázce použil správně budoucí čas. Fonetické chyby měl ve vokalické délce u slov („zelena, bydlím, Gočarova“). Nepříliš dobrou

výslovnost měl ve slově („tříd“), kde byla problematická hláska [ř]. Posledním nedostatkem bylo použití akcentu v několika slovech.

Druhá část zkoušky zjišťovala cenu jízdenky a bot z obrázku. V obou případech Ivan odpověděl správnou cenu a doplnil i měnu („516 korun, 987 korun“). Fonetické chyby zde Ivan neudělal.

Třetí část byla zaměřená na údaj dne a času. Ivana jsem se ptala, který den máme kurz češtiny. Odpověděl správné údaje („streda od 3:00 do 4:00“). Ivan použil analogový čas. Ve slově („streda“) hlásku [ř] vyslovil spíše jako [r]. Jiný fonetický nedostatek se neobjevil.

Čtvrtá a pátá část se vztahovala k obrázkům, které měl Ivan před sebou k dispozici. Na prvním obrázku byla maminka s dcerou, která ležela v posteli, a maminka měla položenou dlaň na čele dcery. Ptala jsem se Ivana, kdo je na obrázku, co se asi stalo a co by mohla maminka říct. Tematicky poznal správně, že se jedná o maminku s dcerou. Situaci vyhodnotil taktéž správně. Dívka je nemocná a maminka říká: musíš ležet v posteli. Fonetické nedostatky byly v nesprávném použití akcentu a v chybném krácení vokálů („nemocna, říka“). Zde si však Ivan dobře poradil s hláskou [ř] a přiblížil se ke správné výslovnosti.

Druhý obrázek byla vizitka kadeřnictví. Ivana jsem se ptala:

- 1) Jak se jmenuje kadeřnictví?
- 2) Jak dlouho má kadeřnictví otevřeno?
- 3) Kde je kadeřnictví?

Ivan odpověděl na všechny otázky tematicky správně. („Kadernictvi se jmenuje Kraska. Otevřeno mají od 9:00 do 20:00. Kadeřnictvi je v Kamenicka 16, Praha 10“). V časovém údaji použil Ivan digitální čas. Fonetické chyby se vyskytly

v krácení vokálů ve slovech („kadeřnictví Kraska a ulice Kamenicka“) a v nesprávné použití akcentu ve slově („Kamenicka“).

Shrnutí

Výsledek zkoušky byl velmi úspěšný. Ivan dosáhl potřebný počet bodů v každé části, a některé části se mu dokonce povedly na výbornou. Ve čtení s porozuměním ztratil pouze dva body, a v poslechu dokonce jen jeden bod. Celkem tedy získal sedmdesát bodů z celkového počtu osmdesáti bodů, a dosáhl tak na požadovanou úroveň A1. Minimální počet pro úspěšné složení zkoušky je čtyřicet osm bodů. Díky tomu mohu říci, že i přes nedostatky, které je potřeba ještě odstranit, především co se týče správného použití akcentu a vokalické délky, jsem splnila stanovený cíl a připravila jsem Ivana na zkoušku z češtiny na úrovni A1.

6.2 John

V následující kapitole se budu zabývat kazuistikou studenta gymnázia Johna, který pochází z Koreje.

Korea leží na Korejském poloostrově ve východní Asii. V roce 1945 po osvobození z japonské okupace se Korea rozdělila na dva státy. Na Korejskou lidově demokratickou republikou s hlavním městem Pchjongjangem a na Korejskou republiku s hlavním městem Soulem. Ideologií Korejské republiky se stal konfucianismus. Konfucianismus vytvořil stratifikaci společnosti, která každému určuje své místo. Hierarchie vztahů je založena na pravidle nadřazenosti a podřízenosti, které se projevují i dnes v každodenním životě. Obzvláště výrazné jsou v pracovních vztazích, v rodině, ve škole, ale i v dalších kolektivech typických v tzv. rozdělení na starší a mladší. V Koreji se dodržuje i tradiční pojetí vztahů v rodině, rodič-dítě s povinností se o sebe navzájem starat v různých životních etapách. I postavení muž-žena podléhá hierarchii. Žena je podřízena třem mužům svého života: a to otci, manželovi

a synovi. Tyto principy hierarchie se projevují v chování, jednání, ale i v jazykové rovině (Lowensteinová, 2005, s. 105).

Určitá specifika přináší vzdělávání a komunikace korejských studentů. Pro pozitivní vztah studentů k učiteli je potřeba vyhýbat se některým tématům a respektovat určité zásady. Témata, kterým je vhodné se vyhnout, popisuje ve svém příspěvku „Korea: jazyk a sociokulturní aspekty při vyučování“ koreanistka M. Lowensteinová. Korejci jsou silně nacionalistický národ, a proto je důležité vyhnout se tématům: „*chvála Japonců, úvahy o nemožnosti sjednocení země, hodnocení Koreje jako rozvojové země, prezidentský systém či úroveň demokracie*“ (Lowensteinová, 2005, s. 105). Ačkoliv Korejci obdivují vše západní, což se projevuje například i ve stylu oblékání a chování, nesmíme tento obdiv přirovnávat ke ztotožnění s našimi hodnotami (Lowensteinová, 2005, s. 105).

Postavení učitele je velmi specifické. Učitel je v Koreji tradičně vnímán jako nadřazený k studentům. Tato nadřazenost platí po celý život. V praxi to znamená, že korejsí studenti přijmou téměř vše, co učitel učiní a řekne, i když se jedná o nespravedlnost či zaujatost. Učitel je brán jako autorita, s čímž je spojené i to, jak se k učiteli musí chovat. Studenti nemluví k učiteli bez vyzvání a stejně neodmyslitelné je, aby učiteli tykali. Proto je nutné počítat s tím, že korejsí studenti odpovídají na dané otázky a nevyvíjí svou vlastní aktivitu (Lowensteinová, 2005, s. 105–106).

Učitel by neměl kárat studenty z Koreje za to, že popotahují a nemají kapesník, protože v asijském kontextu se na veřejnosti nesmrká. Smrkání je považováno za neslušné. Dalším odlišným znakem je oční kontakt. Pohled do očí společensky nadřazené osobě, za níž je učitel považován, znamená drzost. Nepodání ruky neznamená vyjádřením neúcty. Korejci jsou velmi zdrženliví a vyhýbají se fyzickému kontaktu na veřejnosti, obzvlášť ve vztahu muže a ženy (Hájková, 2014, s. 82). Odlišný pohled na svět Korejců lze vidět i prostřednictvím korejských slov: „*Ptáci v Koreji nezpívají, ale pláčou, růže patří mezi stromy, obloha není jasná, ale vysoká...*“ (Šindelářová, 2005, s. 31).

Základní informace

John přijel do České republiky v lednu roku 2016. V České republice byl do konce června roku 2016 v rámci mezinárodní výměny studentů. Bydlel v hostitelské rodině, kde byl velice spokojený. Je mu osmnáct let a v době výuky chodil do druhého ročníku Gymnázia Boženy Němcové. V Hradci Králové se mu velice líbilo, a proto pilně studoval český jazyk, aby se sem mohl vrátit na vysokou školu. Po příjezdu do České republiky začal navštěvovat kurz českého jazyka pro cizince. S kurzem, který navštěvoval, nebyl spokojený a vyhledal si možnost individuální výuky. Hlavní důvod nespokojenosti byl ten, že John vyžadoval intenzivnější přístup v učení, což ve skupině více studentů nebylo možné. S Johnem jsme se setkávali od začátku února do konce června, vždy ve středu od 16:30 do 18:00 hod.

V hostitelské rodině John mluvil česky. Výuka na gymnáziu byla v anglickém jazyce. Se spolužáky většinou mluvil anglicky, a to především kvůli rychlejšímu a snadnějšímu porozumění. John byl velice pilný student. Na každou hodinu byl pokaždé připraven a vždy přinesl domácí úkol. Po několika hodinách mě požádal o více domácích úkolů. Nakonec jsme se domluvili na třech úkolech každý týden zaměřených na rozvoj různých řečových dovedností. Kromě domácích úkolů John sám studoval rozšiřující slovní zásobu. Měl také vždy plno doplňujících otázek. Pokud během rozhovoru s „náhradními“ rodiči či se spolužáky něčemu nerozuměl, slovo či slovní spojení si zapamatoval nebo zapsal a na začátku lekce se mě ptal na význam.

Čtení s porozuměním

Aktivity na čtení s porozuměním jsou zařazeny téměř v každé učebnici pro výuku cizích jazyků. Rozvoj této dovednosti jsem na začátku výuky vnímala jako důležitý, jelikož John pochází z jazykového prostředí bez znalosti latinky. Každou hodinu jsem některá cvičení vybrala z učebnice či připraveného pracovního listu. Navíc jsem čtený text doplňovala dalšími úkoly, pokud v učebnici kontrolní otázky chyběly nebo se mi zdály nedostatečné. Doplnkové

otázky z počátku výuky měly formu výběru správné možnosti. Později jsem zařazovala i psané odpovědi či ústní produkci. Jelikož John velice dobře ovládal anglický jazyk (na úrovni B2), v závěru výuky jsme s Johnem příležitostně zkoušeli překlady elementárního českého textu do anglického jazyka.

Texty jsem se snažila vybrat takové, které odrážejí každodenní život či Johnovy záliby vždy s vizuální podporou nové slovní zásoby nebo obrázků atd. John během pobytu v České republice rád a často cestoval, proto jsme pracovali například i s jízdním řádem, ve kterém se John velice brzy naučil správně orientovat a vyhledat si potřebné informace.

Zkouška

V následující podkapitole budu popisovat a hodnotit část zkoušky zaměřenou na čtení s porozuměním. Zkouška se v této části skládá ze čtyř otázek. John získal patnáct bodů z dvaceti. Pro úspěšné splnění této části bylo potřeba dosáhnout alespoň dvanácti bodů.

V první části měl John za úkol nalézt správné odpovědi v textu zaměřeném na pronájem bytu.

Otázky:

- 6) Jak je byt velký?
- 7) Jaké vybavení v bytě není?
- 8) Kde se byt nachází?
- 9) Jak daleko je obchod s potravinami od bytu?
- 10) Kolik činí nájemné?

John měl jednu chybu a to v otázce: jak daleko od bytu jsou potraviny. Časový údaj měl správně, ale zaměnil způsob dopravy.

Druhá část propojovala dovednost čtení s porozuměním a psaní. Správnou odpověď John napsal na otázky:

- 1) Který den je otevřeno na městském úřadě?
- 2) Kolik vody přidáme při vaření polévky?
- 3) V kolik hodin končí koncert?

(„v ponděli, 100 ml, v 8 hodin“). Avšak s gramatickým nedostatkem ve slově („ponděli“), kde chybělo diakritické znaménko pro označení délky. Chyboval ve dvou otázkách:

- 4) Kolik stojí jízdenka?
- 5) Jaké maso mají v restauraci?

Kde John odpověděl („36 Km“ a „palačinky“).

Třetí část byla zaměřena na čtení textu a porozumění obrázkům. John měl za úkol přiřadit text k příslušnému obrázku. Obrázky vyjadřovaly situaci u zubaře, na poště, v bance, v obchodě s potravinami a v optice. Všechny obrázky přiřadil správně.

V poslední čtvrté části John doplňoval vhodné slovo do textu. Texty se zabývaly pronájmem bytu, objednání menu v restauraci a jídelně. John chyboval ve dvou otázkách. Nesprávně zvolil slovo úřední („čas“) - místo hodiny a kavárna přijme („prodavačku“) - místo číšníka.

Poslech

Poslech s porozuměním jsem u Johna zařazovala téměř každou vyučovací hodinu. Vybírala jsem především autentické komunikační texty, se kterými se mohl setkat v každodenním životě. Byla to například hlášení v městské hromadné dopravě, hlášení rozhlasu ve škole, předpověď počasí z rádia aj. Pravidelně jsme však pracovali i s adaptovaným poslechem, který je k dispozici v učebnici. Na začátku John spíše rozuměl adaptovaným než

autentickým nahrávkám. Postupem času se jeho dovednost porozumět autentickým nahrávkám zvyšovala. Pro zpestření výuky jsem zařazovala i poslech českých písní, českých filmů a televizních ukázek. Při poslechových aktivitách jsem dodržovala základní pravidla. Komunikační text jsem Johnovi pouštěla vždy 2krát – 3krát dle obtížnosti a poslechový text jsem nepřerušovala. Poslech také netrval déle než deset minut.

Díky českému prostředí, ve kterém se John pohyboval, ať již ve škole či doma, si celkem rychle dokázal poradit s poslechovými cvičeními. Se školou také navštívil divadelní představení Romeo a Julie, které se odehrávalo v českém jazyce. John dílo neznal, a proto bylo pro něho obtížné tomuto představení porozumět. Sdělil mi, že rozuměl asi 40 % představení. Hlavní důvody neporozumění byl hluk od spolužáků, místa sezení vzadu a nepochopení dialogů, pravděpodobně díky veršovaným částem.

Zkouška

V této podkapitole budu popisovat a hodnotit část zkoušky, která je zaměřená na poslech s porozuměním. John získal čtrnáct bodů. Maximální počet bodů v této části bylo dvacet a pro úspěšné splnění stačilo získat dvanáct bodů.

V první části John poslouchal dialogy a měl za úkol poznat, na jakých místech se dialog odehrává. Na výběr měl u každé otázky ze čtyř nabízených možností, ale pouze jedna odpověď byla správná. Jednalo se o místa v nemocnici, ve škole, u pokladny, v kuchyni a ve vlaku. John všechny otázky zodpověděl správně.

Druhá část zjišťovala, jak John rozumí textu. V otázkách musel zakroužkovat správnou odpověď z nabízených čtyř možností. Otázky byly různorodé. V poslechovém textu měl za úkol najít odpovědi na otázky:

- 1) Odkud jede autobus?
- 2) Co bude dělat Marek večer?
- 3) Kam můžete jít na oběd?

- 4) Jaké bude počasí zítra ráno?
- 5) Kdy si může jít paní Klíčová pro auto do autoservisu. Tato část se Johnovi příliš nepovedla?

Dvě otázky měl správně. Chyboval v otázkách zjišťující počasí, v otázce místa odjezdu autobusu a v časovém údaji.

Třetí část byla zaměřená na poslech dialogů. Otázky zněly:

- 1) Kam zítra jede pan Savický?
- 2) Kde jsou schody?
- 3) Jak dlouho bude manželka chodit na kurz?
- 4) Jaké boty si žena nechce koupit?
- 5) Jak dlouho může čekat pan Hora?

John chyboval pouze v otázce, která byla zaměřená na nákup bot, kdy místo černé barvy odpověděl („hnědá“).

Poslední část otázek se zabývala kombinací dovednosti poslechu s porozuměním a psaním, kde John měl za úkol odpovědi napsat. Tato poslední část, stejně jako porozumění textu, se Johnovi příliš nepovedla. Měl pouze dvě odpovědi správné. Poslechový text byl orientovaný na hledání zaměstnání. John měl napsat otázky týkající se místa zaměstnání, typu práce, platu, data nástupu, jména vedoucího a jeho telefonního čísla. Tři otázky zapsal chybně: plat („1 800 Kč“) - místo 18 000 Kč, datum nástupu („8th dubnu“) - místo 8. dubna a jméno vedoucího Šindel zapsal („Šinder“).

Psaní

Korejština je národním jazykem sedmdesát milionů obyvatel, kteří žijí v obou částech Koreje, ale i v dalších zahraničních komunitách. Korejštinou mluví asi osmdesát milionů lidí a díky tomu se jazyk řadí na čtrnácté místo na světě v počtu uživatelů jazyka. Genealogie jazyka je poměrně nejasná.

V současné době převládají dva názory o jeho původu. Jeden názor je ten, že korejština patří do rodiny jazyků altajských, konkrétně k větvi manžusko-tunguzské. Druhý a převládající názor je ten, že korejština se pro malé množství materiálů ze staré doby nedá zařadit do příbuzenství s jinou jazykovou skupinou, a tudíž je jazykem izolovaným (Šindelářová, 2005, s. 16). Korejšťina se typologicky řadí mezi aglutinační jazyky. Pro tento typ jazyka je charakteristické nerozlišování jmenného rodu, neexistence členů, celkem pevný slovosled (subjekt-objekt-predikát), vokálová harmonie a omezený počet slovních druhů.

Korejská hlásková abeceda se nazývá *Hangŭl*. Korejšťina obsahuje dvacet čtyři grafémů, z toho deset grafémů pro samohlásky a čtrnáct grafémů pro souhlásky. (Pucek, 2015, 13–17). Jednotlivá písmena jsou složena do slabik v podobě čtverečků, a proto v korejšťině neexistují velká písmena (Šindelářová, 2005, s. 17).

John patří do skupiny cizinců bez znalosti latinky. Díky zavedené povinné výuce angličtiny na základní a střední škole se John v Koreji seznámil s latinkou, avšak ve škole se učili pouze malá tiskací písmena. Na začátku výuky jsem proto začala s nácvikem a opakováním malých tiskacích písmen. Po celou dobu měl John k dispozici vizuální podporu grafického systému písmen české abecedy. Aktivitu zaměřenou na nácvik psané produkce a osvojení si grafického systému jsem zařazovala již od prvních lekcí. Během výuky jsem se často inspirovala učebními texty s názvem „Nácvik psaní v češtině pro zahraniční studenty“ od V. Uhlířové. Do hodin jsem zařazovala aktivity se zaměřením na přepis a později i diktát písmen, slov a vět. V závěru výuky již John plně ovládal zápis jednotlivých grafémů české abecedy a zvládl zapsat diktovaná slova.

Při psaní diktovaných slov či vět John nejčastěji chyboval v zápisu vokalické délky. Korejšťina nerozlišuje vokalickou délku. John měl problém nejen s krátkou výslovností, ale zároveň při psaní nepoužíval diakritiku určenou pro označení délky. Bohužel i přes pomůcky, které měly Johnovi pomoci uvědomit si používání znamének označující délku, se mi nepodařilo během výuky tento nedostatek odstranit. Dalším problémem, který John při psaní měl, bylo nedodržování velkých písmen na začátku věty, ale i u vlastních jmen. Problém měl John pouze při diktování, pokud opisoval text, velikost písmen

opisoval správně. V závěru výuky se již John zlepšil v používání velkých písmen u vlastních jmen, avšak na začátku věty stále často chyboval.

Zkouška

V této podkapitole budu popisovat a hodnotit část zkoušky zaměřenou na dovednost psaní. John získal třináct bodů a tím splnil minimální počet bodů nutných k postupu k ústní části zkoušky.

První část byla zaměřená na vyplnění podacího lístku na poště. John vyplnil podací lístek bezchybně. Správně zapsal všechny údaje: jméno a příjmení, adresu, telefonní číslo i emailovou adresu. („Alena Procházková, Nádražní 37, Brno, 602 00, 776 832 723, alena.prochazkova@volny.cz“). V této části neměl John žádnou gramatickou chybu.

Druhá část byla zaměřená na psaní SMS zprávy kamarádce s žádostí o pomoc. V SMS žádosti splnil John požadavek v počtu slov (dvacet jedna slov) a vyjmenoval všechny položky („zubní pasta, banány, housky“). Na začátku SMS zprávy nechyběl pozdrav, avšak na konci zprávy nebylo rozloučení ani poděkování. John bezchybně užil verba ve správném čase. Správně zapsal údaje času a adresy.

Nejvíce chyboval v používání znamének pro vokalickou délku („banany, prosim, bydlim“). Dalším problematickým místem byly pádové koncovky („dvě housek“) a používání předložek („na ulici“). V korejštině neexistují předložky, a proto měl John v úlohách (i během výuky) potíže si uvědomit správné umístění předložky. Pokud již umístění věděl, tak často chyboval ve výběru předložky. Na začátku SMS zprávy John správně použil velké písmeno, ale v následujících větách již velká písmena chyběla. Tato chyba je pravděpodobně způsobená absencí psaní velkých písmen v Johnově mateřském jazyce. SMS zpráva byla určena kamarádce, a tudíž by mělo být správné neformální oslovení. John zde však použil formální oslovení („dobrý den“). Korejšťina má široké spektrum oslovení, která souvisí se společenským postavením a příbuzenskými vztahy (viz kap. 6). Na rozdíl od češtiny, která má dichotomii (tykání/vykání), rozlišuje korejština dle Šindelářové (2005, s. 34) tři dichotomie: formální/neformální,

intimní/prostá, přátelská/nevybíravá. A snad právě proto i během výuky John často chyboval v rozlišování vykání a tykání. V závěru SMS zprávy chybělo poděkování a rozloučení.

Mluvení

Korejština má vyšší počet vokálů. Na rozdíl od češtiny rozlišuje deset monoftongů a jedenáct diftongů. Vokalický systém je tedy propracovaný. Samohlásky se dělí na zaokrouhlené, nezaokrouhlené, přední, střední, zadní, zavřené, polozavřené, otevřené a polootevřené (Šindelářová, 2005, s. 18). Korejšťina nerozlišuje vokalickou délku. Rozdíly v délce vokálů studenti proto často neslyší. Je tedy důležité se procvičování dlouhých vokálů důkladně věnovat (Vodičková, 2012, s. 29). John měl po celou dobu výuky problém rozlišovat krátké a dlouhé vokály. Vše vyslovoval krátce. Cvičení na rozlišení vokálů jsem proto zařazovala do každé hodiny. Považovala jsem za důležité, aby se naučil správně používat délku samohlásek, jelikož česká délka vokálů může v mnoha případech změnit význam slova. Nechala jsem se inspirovat B. Hedvábnou a kol. (2009, s. 30) pomůckou na fungování délky v češtině prostřednictvím znaků Morseovy abecedy, kdy tečka značí krátkou samohlásku a čárka znamená dlouhou samohlásku ve slabice. Bohužel i přes veškeré snažení John na konci výuky nedokázal rozpoznat vokalickou délku.

Konsonanty u korejšťiny nerozlišují znělost a neznělost, která se realizuje až ve výslovnosti podle následující samohlásky či souhlásky (Lowensteinová, 2005, s. 103). V korejšťině také chybí hned několik českých fonémů a to [c], [v], [f], [z], [j], [c], [v], [š], [ř], [dʲ], [tʲ], a [ň] (Vodičková, 2012, s. 29, Pucek, 2015, s. 4). S tím souvisely i problémy, které měl John s výslovností některých hlásek. Především se jednalo o hlásku [ř], kterou nedokázal na začátku výuky vyslovit, a ani se k výslovnosti nedokázal přiblížit. Na začátku procvičování výslovnosti jsem se přesvědčila, zdali John slyší rozdíl mezi správnou a chybnou výslovností hlásky [ř]. Poté jsem mu popsala správnou výslovnost a společně jsme se zaměřili na nácvik Johnovy správné artikulace. Do hodin jsem často zařazovala různé hry a říkanky, které obsahují procvičování hlásky [ř] publikované B. Hedvábnou a kol. (2009, s. 29). Problematické hlásky, které jsme také často

procvičovali, byly [f], [z] a [ž]. Velké potíže činilo Johnovi rozlišování sykavek [s] a [š], obzvlášť pokud jsou v jednom slově (např. šest). V závěru výuky John zvládl vyslovit bez problému hlásky [f], [z], [ž] i [s] a [š]. K hlásce [ř] se přiblížil, ale výslovnosti této hlásky je potřeba se věnovat i nadále.

Zkouška

V následující podkapitole budu popisovat a hodnotit část zkoušky zaměřenou na mluvení. Zkouška se skládá z pěti úlohových otázek. John získal z dvaceti možných bodů, sedmnáct.

Ústní zkouška probíhala formou dialogu mezi Johnem a mnou. Na většinu otázek odpověděl jednoslovně.

První část byla zaměřena na otázky týkající se Johna. Otázky zněly:

- 1) Máš bratra nebo sestru?
- 2) Kde teď bydlíš?
- 3) Co rád jíš?
- 4) Jaká je tvoje oblíbená barva?
- 5) Kam pojeděš tento víkend?

John odpověděl tematicky správně. Dozvěděla jsem se: („já mám bratra, bydlím v Hradci Králové, mam rad maso, Alena, červená a bílá, možná pujdu na party“). Fonetické chyby byly především ve vokalické délce („bydlím, mam, rad, červená, bílá, možná“). V poslední otázce John správně použil budoucí čas. Gramatické chyby neudělal.

Ve druhé části John odpovídal na otázky, které se týkaly ceny jízdenky a bot. V obou případech řekl správnou cenu a doplnil i koruny. Cena jízdenky byla („516 korun“) a cena bot byla („987 korun“). Fonetické chyby John neudělal.

Ve třetí části měl John za úkol odpovědět, jaký den máme kurz češtiny. John správně odpověděl, že ve středu od 16:30 do 18:00 hodin. Použil digitální čas. Fonetický nedostatek byl ve slově („tracet“), kde John vyslovil hlásku [ř] jako [r].

Čtvrtá a pátá část se vztahovala k obrázkům, které měl John k dispozici. Na prvním obrázku byla maminka s dcerou. Dcera ležela v posteli a maminka měla položenou ruku na jejím čele. Otázky k tomuto obrázku byly:

- 1) Kdo je na obrázku?
- 2) Co se asi stalo?
- 3) Co by mohla maminka říct?

Tematicky John odpověděl správně („na obrazku je mama a dcera, dcera ma teplotu, musis zustat na posteli“). Fonetické nedostatky byly ve vokalické délce („obrazku, mama, musis, zustat“), kdy John vše vyslovoval krátce. Dalším problematickým místem byla hlásky [š] ve slově („muis“). Výslovnost této hlásky spíše připomínalo hlásku [s]. Gramatická chyba byla v použití předložky ve slově („na posteli“) - místo v posteli.

Na druhém obrázku byla vizitka kadeřnictví. Johna jsem se ptala:

- 1) Jak se jmenuje kadeřnictví?
- 2) Jak dlouho má kadeřnictví otevřeno?
- 3) Kde je kadeřnictví?

John odpověděl na všechny otázky tematicky správně („kadernictví se jmenuje Kraska, otevřeno maji od 9:00 do 20:00 hodin, kadernictví je na ulici Kamenicka 16, Praha 10“). Gramatika i slovosled byly v pořádku. Fonetické chyby byly v použití vokalické délky („Kraska, maji, Kamenicka“), u hlásky [ř] ve slově („kadernictví“) a v použití předložky ve spojení („na ulici“) - místo v ulici.

Shrnutí

Výsledek zkoušky byl úspěšný. John dosáhl potřebný počet bodů v každé části. Celkem získal padesát devět bodů a dosáhl tak na požadovanou úroveň A1. Minimální počet pro úspěšné složení zkoušky je čtyřicet osm bodů. Díky tomu mohu říci, že i přes nedostatky, které jsou potřeba ještě procvičit, jsem splnila stanovený cíl a připravila jsem Johna na zkoušku z češtiny na úrovni A1.

6.3 Isabela

V této kapitole se budu zabývat kazuistikou studentky vysoké školy Isabely, která pochází z Argentiny a jejím mateřským jazykem je španělština.

Argentina se nachází na jihovýchodním pobřeží Jižní Ameriky. Hlavní město je Buenos Aires. Argentina je osmá největší země světa. Rozloha země činí necelé tři miliony km². Tato rozloha je stejně velká jako společná rozloha Francie, Španělska, Německa, Velké Británie, Itálie, Švédka, Norska a Finska. Argentinci však rádi přidávají ještě téměř další dva miliony km², které tvoří mandátní území v Antarktidě. Ačkoliv má Argentina obrovskou rozlohu, na území žije pouze kolem čtyřiceti milionů obyvatel. Díky tomu Argentina patří mezi nejméně zalidněné státy světa (Chalupa, 1999, s. 5, Aeberhard a kol., 2009 s. 6).

Zvláštěností Argentiny je propojení kultur a společností různých evropských zemí. Tato propojenost má kořeny v historii a souvisí s kolonizací země. Významné vlivy jsou patrné především ze španělské, francouzské, italské a britské kultury, zároveň nalezneme i vlivy africké a své vlastní kultury. Je to tedy země plná multikulturních vlivů s mnoha jedinečnými znaky.³⁶

Vzhledem k tomu, že argentinská kultura je rozmanitá a nemá pouze jednu výraznou identitu, tak i sociální pravidla a hodnoty jsou různé v závislosti na geografickém umístění. To, co mají Argentinci společného, je víra. Lidé jsou většinou konzervativní a to kvůli vlivu římskokatolické církve. Přes 70 %

---

³⁶ Maps of world (2017): *Argentina Culture and Traditions* (dostupné z: <http://www.mapsofworld.com/argentina/culture-and-traditions.html>, cit. 21.02.2017).

obyvatel se hlásí ke křesťanství. Ale procento lidí, kteří pravidelně navštěvují kostel a považují náboženství ve svém životě za důležité, je ve skutečnosti nižší. Jedná se přibližně o 40 % obyvatel.³⁷

Dalším společným prvkem Argentinců je tanec, konkrétně Tango. Argentinci říkají, že to není jen tanec, ale forma umění a jejich symbol. Nejvíce je spojován s hlavním městem, avšak taneční sál je v každé odlehlé vesnici. „*Tango dobře vystihuje argentinskou duši – jakožto jedinečná směsice nostalgie, rezignace a vášně.*“ (Aeberhard a kol., 2009, s. 9).

Učitel by se při komunikaci s argentinskými studenty měl vyhnout citlivým tématům, a to především srovnání Argentiny se Spojenými státy americkými či Brazílií. Také by se neměl pouštět do diskuze o Juanu Perónovi, který je vnímán Argentinci velice různorodě. Někteří ho uznávají, jiní mu „nemohou přijít na jméno“. Úplné tabu je komunikace o Velké Británii nebo Falklandských ostrovech (též Malvíny). Argentinci jsou velice dobře informováni o politické situaci ve své zemi a rádi o ní diskutují.³⁸ Učitel by se při výuce argentinských studentů měl připravit na otázky, které se týkají politické situace v České republice, protože by se mohlo stát, že právě tato problematika studenty bude zajímat a budou se o ní chtít něco dozvědět.

Argentinci jsou charakterističtí svou přívětivostí. Při setkání s rodinou, přáteli i známými, si nejenom podávají ruce, ale líbají se i na tvář (jen jednou a vždy na pravou tvář), ať se již jedná o muže či o ženy. I při komunikaci se navzájem dotýkají a stojí blízko u sebe, což může být pro ostatní nepříjemné, ale při odmítnutí nabízené přívětivosti a fyzického kontaktu by se Argentinci mohli urazit. Za nevhodné považují smrkání na veřejnosti.³⁹

---

³⁷ Buenos Aires Herald (2014): *The changing face of Catholic Argentina* (dostupné z: <http://www.buenosairesherald.com/article/174694/the-changing-face-of-catholic-argentina>, cit. 27.3.2017).

³⁸ Ediplomat (2016): *Argentina* (dostupné z: http://www.ediplomat.com/np/cultural_etiquette/ce_ar.htm, cit. 21.02.2017).

³⁹ Ediplomat (2016): *Argentina* (dostupné z: http://www.ediplomat.com/np/cultural_etiquette/ce_ar.htm, cit. 21.02.2017).

Základní informace

Isabela pochází z Argentiny. Do České republiky přijela v září v roce 2015 na pracovní stáž při studiu na univerzitě. Tuto stáž absolvuje v mezinárodní společnosti, ve které většinu času mluví anglicky se svými kolegy a nadřízenými. Angličtinu Isabela ovládá na úrovni B2. V České republice se jí líbí a doufá, že by po ukončení pracovní stáže dostala v mezinárodní společnosti smlouvu na další spolupráci, a proto se rozhodla, že se začne učit češtinu. Dalším důvodem byla jazyková bariéra a s tím spojená komplikace života v Hradci Králové bez znalosti češtiny. Několikrát se zmínila, jak bylo pro ni velice náročné si dojít například nakoupit, protože s angličtinou si nevystačila.

Začátkem ledna roku 2016 začala Isabela navštěvovat jazykový kurz češtiny pro cizince. Kurz si chválila, ale pro velký počet cizinců ve skupině nebylo Isabele věnováno dostatek prostoru pro konverzaci, kterou považuje za velice důležitou. Proto vyhledala individuální výuku. S Isabelou jsme se vídaly od půlky ledna do konce června roku 2016, každý týden v úterý od 17:30 do 18:30. Od března, kromě lekcí se mnou, Isabela navštěvovala jazykový kurz, který měla zprostředkovaný mezinárodní společností.

Isabela chodila na každou lekci vždy pilně připravena. Jelikož měla plno povinností ze své univerzity a z práce, nedávala jsem Isabele příliš často domácí úkoly. Pokud jsem nějaký úkol zadala, vždy ho přinesla. S Isabelou jsem také navštívila vědeckou knihovnu, kde jsem jí pomohla zaregistrovat se. Pravidelně si půjčovala učebnice a učila se rozšiřující slovní zásobu. Často také přišla se slovním výrazem či hovorovým slovem, která slyšela v práci od kolegů. Výraz si zapsala a poté se mě ptala na význam.

Čtení s porozuměním

Čtení s porozuměním je dovednost, kterou jsme procvičovaly každou hodinu při práci s učebnicí nebo pracovními listy. Nejdříve si Isabela text přečetla pro sebe, poté jsem text přečetla já a v závěru četla nahlas. Následně jsme text rozebraly s doprovodnými cvičeními. Jelikož Isabelin mateřský jazyk

používá latinku, čtení pro ni nebylo obtížné a mohly jsme se více soustředit na porozumění textu. Isabela si vedla sešit, kde si všechny pro ni neznámé lexikální jednotky zapisovala. U každého nového slova si do závorky doplnila i rod. Na každou hodinu také nosila česko-španělský slovník a slova si pokoušela, v případě neporozumění, sama vyhledat.

Při výuce češtiny upřednostňovala dovednost mluvení, a proto jsem cvičení k textu vždy zaměřila na propojení dovednosti čtení s porozuměním a mluvením. Po přečtení textu měla například Isabela vytvořit otázky k textu, nebo text reprodukovat. V závěru našich společných hodin se Isabela pokoušela i o složitější aktivity. Například pokračování přečteného textu či vytvoření alternativního konce. Na začátku jsme často při těchto aktivitách narážely na nedostatek slovní zásoby, ale postupem času byly tyto problémy menší. Vybírala jsem texty, které odrážely Isabelin každodenní život a její záliby, jimiž byly cestování a móda.

Zkouška

V následující podkapitole se budu zabývat popisem a hodnocením části zkoušky zaměřené na dovednost čtení s porozuměním. Isabela získala osmnáct bodů z dvaceti.

Čtení s porozuměním se skládá ze čtyř částí. První část byla zaměřena na dovednost orientovat se v inzerátu na byt. Isabela měla za úkol najít správnou odpověď v textu. Otázky zněly:

- 1) Jak je byt velký?
- 2) Jaké vybavení v bytě není?
- 3) Kde se byt nachází?
- 4) Jak daleko je obchod s potravinami od bytu?
- 5) Kolik činí nájemné?

U každé otázky měla na výběr ze čtyř možností. Isabela chybovala v jedné otázce a to: jak daleko je obchod s potravinami od bytu.

Ve druhé části docházelo k propojení dovednosti čtení s porozuměním a psaní. Isabela odpovídala na pět otázek:

- 1) Kolik stojí jízdenka?
- 2) Který den je otevřeno na městském úřadě?
- 3) Kolik vody přidáme při vaření polévky?
- 4) Jaké maso mají v restauraci?
- 5) V kolik hodin končí koncert?

Správné odpovědi měla nalézt v textu vedle otázky. Isabela zvládla tuto část velice dobře. Odpovědi byly tematicky zodpovězeny správně. Gramatické chyby měla ve slově („v ponděli“), kde chybělo diakritické znaménko pro označení délky vokálu a druhá chyba byla v pádové koncovce („ve 20 hodiny“).

Ve třetí části měla Isabela za úkol přiřadit text k příslušnému obrázku. Obrázky představovaly situaci u zubaře, na poště, v bance, v obchodě s potravinami a v optice. Isabela všechny obrázky přiřadila správně.

V poslední části doplňovala chybějící slovo do textu. Na otázky, které se týkaly pronájmu bytu, objednání menu v restauraci a jídelně a hledání zaměstnance pro práci v kavárně, Isabela odpověděla správně. Chybovala pouze v jedné otázce, kdy místo úřední hodiny vybrala úřední („čas“).

Poslech

Dovednost zaměřenou na poslech s porozuměním jsem na začátku výuky procvičovala stejným způsobem jako u Johna či Ivana. Na každou lekci jsem připravila poslech adaptované nahrávky z učebnice. K poslechu byla vždy doprovodná cvičení zaměřená na vypracování různých úkolů. Před poslechem jsem využívala ke zvýšení motivace například myšlenkovou mapu. Dále následovaly aktivity během poslechu. Na závěr úkoly po poslechu, kde jsem si ověřila, jestli Isabela porozuměla komunikačnímu textu. Po dvou měsících

výuky za mnou Isabela přišla, zda by bylo možné změnit místo výuky. V malé učebně v integračním centru se pravděpodobně necítila příjemně, a proto mě požádala o změnu. Z mých návrhů Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové či nějaké klidné kavárny byla Isabela pro druhou z variant. V důsledku této změny prostředí jsem aktivity zaměřené na poslech nezařazovala každou lekci jako u Johna nebo Ivana. Avšak i nadále jsem se snažila procvičovat dovednost poslechu pomocí kratších poslechových cvičení a to alespoň jednou za dvě lekce.

Isabela neměla v práci ani doma příležitost slýchat češtinu, a proto byla poslechová cvičení, obzvláště na začátku, pro Isabelu velmi náročná. Proto jsem často používala převážně adaptovaný poslech z učebnice. Autentické nahrávky jsem zařadila až po nějaké době. Ačkoliv jsme se kvůli místu výuky poslechu věnovaly méně než jiným dovednostem, Isabela se postupně zlepšovala a díky tomu i zkouška dopadla celkem dobře

Zkouška

Ve zkoušce zaměřené na dovednost poslechu s porozuměním získala Isabela patnáct bodů. Maximální počet bodů je dvacet.

V první části Isabela poslouchala dialogy a měla za úkol poznat, na jakých místech se dialog odehrává. Na výběr měla u každé otázky ze čtyř nabízených možností s tím, že pouze jedna odpověď byla správná. Jednalo se o místa v nemocnici, ve škole, u pokladny, v kuchyni a ve vlaku. V této části Isabela nechybovala.

Druhá část zjišťovala, jak Isabela rozumí textu. V otázkách musela zakroužkovat správnou odpověď z nabízených čtyř možností. Otázky zněly:

- 1) Odkud jede autobus?
- 2) Co bude dělat Marek večer?
- 3) Kam můžete jít na oběd?
- 4) Jaké bude počasí zítra ráno?

5) Kdy si může jít paní Klíčová pro auto do autoservisu?

Isabela chybovala jen v jedné otázce, která se zabývala odjezdem autobusu, kde zaměnila místo odjezdu s místem příjezdu.

Třetí část byla zaměřená na poslech dialogů. Otázek bylo pět:

- 1) Kam zítra jede pan Savický?
- 2) Kde jsou schody?
- 3) Jak dlouho bude manželka chodit na kurz?
- 4) Jaké boty si žena nechce koupit?
- 5) Jak dlouho může čekat pan Hora?

Isabela opět chybovala pouze v jedné otázce. Jednalo se o situaci, kde měla odpovědět, jak dlouho bude manželka chodit na kurz. Chybně označila časový údaj na místo 2krát týdně odpověděla („3x týdně“).

Poslední část otázek se zabývala kombinací dovednosti poslechu s porozuměním a psaní. Isabela měla po poslechu textu za úkol napsat odpovědi. Tato část se Isabele příliš nepovedla. Měla pouze dvě odpovědi správné. Poslechový text byl orientovaný na hledání zaměstnání. Isabela měla napsat otázky, které se týkaly místa zaměstnání, typu práce, platu, data nástupu, jména vedoucího a jeho telefonního čísla. Tři otázky zůstaly nevyplněné. Isabela správně zapsala jméno vedoucího („Šindel“) a telefonní číslo („953.“

Psaní

Španělštinou hovoří více jak čtyři sta milionů obyvatel. Tím se řadí na druhé místo v počtu uživatelů jazyka na světě.⁴⁰ Španělština je národním jazykem ve Španělsku a ve většině států Jižní a Střední Ameriky (tedy

---

⁴⁰ Ethnologue (2016): *Summary by language size* (dostupné z: <https://www.ethnologue.com/statistics/size>, cit. 21.02.2017).

i v Argentině).⁴¹ Rozdíly mezi španělštinou v Evropě a španělštinou v Latinské Americe jsou většinou povahy lexikální. Španělština patří do indoevropské jazykové rodiny, konkrétně do západorománské jazykové větve. Stejně jako ostatní románské jazyky i španělština vznikla postupným vývojem z latiny. Španělština se typologicky řadí mezi flexivní typ. Pro tento typ jazyka je charakteristické vyjadřování gramatické funkce prostřednictvím ohýbání (flexe), to znamená skloňování a časování. Dalšími znaky jsou volný slovosled, vyvinutá diferenciací morfému a slova, koncovka vyjadřující několik mluvnických významů aj. (Ostrá a Spitzová, 1988, s. 50–125, Španělština, 2009, s. 8-9).

Španělská abeceda se nazývá „*el alfabeto*“ a obsahuje dvacet devět grafémů. Argentina patří svou rozlohou mezi největší španělsky mluvící země. Jelikož zahrnuje velké množství odlišných regionů, rozlišuje argentinská španělština dialekty podle území do sedmi zón. Příčin vzniku dialektů je několik: „*V době příchodu Evropanů se na argentinském území hovořilo nejméně padesáti různými indiánskými jazyky...Neopomenutelný byl také jazykový vliv několika vln emigrantů. Nejdůležitější byl vliv Italů, jistý význam nepostrádá ani vliv francouzský, anglický a irský*“ (Zajícová, 2004, s. 203–204).

Isabela patří do skupiny cizinců se znalostí latinky. Díky tomu si velice rychle osvojila grafickou soustavu písmen české abecedy. Více jsem se zaměřila na psaní konsonantů [č], [dʰ], [ř], [š], [tʰ], [ž], které ve španělské abecedě chybějí. Isabela brzy zvládla diktáty zaměřené na psaní jednotlivých grafémů, slov, slovních spojení a vět. Vybírala jsem diktáty kratšího rozsahu a zároveň jsem se zaměřila na všechny náležitosti spojené s psaním českých vět. Velké písmeno na začátku věty a za větou tečka, otazník nebo vykřičník. Isabela se zajímala především o mluvenou produkci češtiny, proto jsem se snažila dovednost psaní propojit s kreativitou. Isabela si napsala například deset sloves a následně měla za úkol dopsat původce děje v maskulinu nebo ve femininu. Později dopisovala

---

⁴¹ Seznam všech států, ve kterých je úředním jazykem španělština: Argentina, Belize, Bolívie, Ekvádor, Guatemala, Honduras, Chile, Kolumbie, Kuba, Mexiko, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Rovníková Guinea, Salvador, Španělsko, Uruguay, Venezuela, Západní Sahara, Portoriko

například i místo a čas. Tímto způsobem jsme procvičovaly zároveň i slovosled. Tyto kreativní diktáty jsem čerpala od V. Uhlířové (2012).

Na konci výuky zvládla Isabela napsat krátký text o věcech týkajících se každodenních aktivit. Kvůli pracovní vytíženosti Isabely jsme často měnily den a čas našich schůzek. Isabela mi vždy napsala SMS zprávu či email v češtině. Nechyběl pozdrav, oslovení, vyznačení problému, změna schůzky v jiném dni a čase, poděkování a rozloučení. Dovednost psaní měla Isabela na velmi dobré úrovni, což se projevilo i při zkoušce.

Zkouška

V této podkapitole budu popisovat a hodnotit část zkoušky zaměřenou na dovednost psaní. Isabela získala osmnáct bodů z dvaceti možných a tím splnila minimální počet bodů nutných k postupu k ústní části zkoušky.

V první části měla Isabela za úkol vyplnit podací lístek na poště. Musela zapsat správné údaje v kolonkách: jméno a příjmení, adresa, telefonní číslo a emailová adresa. Všechny kolonky vyplnila správně tematicky i gramaticky („Alena Procházková, Nádražní 37, Brno, 602 00, 776 832 723, alena.prochazkova@volny.cz“).

Druhá část byla zaměřena na psaní SMS zprávy kamarádce s žádostí o pomoc. Minimální počet slov bylo dvacet. Isabela napsala padesát sedm slov, což bylo mnohem více než u SMS zprávy Johna i Ivana. Všechny požadavky splnila. Nechyběly položky nákupu („zubní pasta, banány, housky“), údaj času a adresy. Na začátku zprávy bylo pozdravení, a dokonce Isabela napsala i zdvořilostní jména („Ahoj Pět’o“). Všechny věty začínaly velkým písmenem a končily tečkou. Ve zprávě dvakrát použila verbum („prosím“) a v závěru zprávy nechybělo poděkování a podpis („Děkuju moc, Ana“). Ačkoliv španělština nerozlišuje dlouhé vokály, Isabela ve všech slovech správně označila délky pomocí diakritických znamének. Nedostatky se objevily v pádové koncovce ve spojení („v ulice“), nesprávném použití předložky („pasta

pro zuby“) a ve špatném použití slovesného vidu („nakupovat“). Jiné chyby se v textu neobjevily.

Mluvení

Vokální systém španělštiny je poměrně jednoduchý. Skládá se z pěti samohlásek [a], [e], [i], [o], [u]. Dělí se na přední, střední, zadní; vysoké a středové nízké (Zavadil a Čermák, 2010, s. 41–42). Španělština ve svém jazyce nemá dlouhé vokály, a proto se španělsky mluvící studenti potýkají s problémem výslovnosti vokálů. Rozdíly v délce vokálů studenti neslyší. Je proto důležité se důsledně věnovat procvičování dlouhých vokálů, a to především v nepřízvučných slabikách (Vodičková, 2012, s. 26). Isabela se na začátku výuky také potýkala s problémem rozpoznat délku vokálu. Používaly jsme nejrůznější cvičení a aktivity zaměřené právě na tento jev. Snad právě proto se Isabela naučila velice rychle používat správně vokální délku.

Argentinská španělština má osmnáct konsonantů, na rozdíl od evropské, která jich má devatenáct. Ve španělštině chybí konsonanty [ř], [h], [z], [ž], a proto je potřebné nácviku těchto hlásek věnovat zvýšenou pozornost (Vodičková, 2012, s. 26). Isabela měla na začátku výuky veliké potíže s výslovností hlásky [ř], ke které se nedokázala ani přiblížit. Nejprve jsem se soustředila na to, aby Isabela slyšela rozdíl mezi správnou a chybnou výslovností. Následně jsme tuto hlásku procvičovaly pomocí fonetických cvičení a jazykolamů. Pro zpestření výuky jsme si pomocí hlasitého čtení přečetly pohádku O veliké řepě od L. Holé z edice Adaptovaná próza. V textu o velikosti půl strany A5 se celkem dvanáctkrát objevilo slovo začínající na hlásku [ř]. Isabela se u pohádky pobavila a následně mi vyprávěla o své oblíbené pohádce z Argentiny. Problematická hlásky byla také [z], kterou vyslovovala jako neznělé [s]. Tuto hlásku jsme též často procvičovaly. Dalším problematickým místem bylo rozlišování hlásek [s] a [š]. Nejdříve jsem si ověřila, jestli Isabela slyší rozdíl mezi jednotlivými hláskami. Poté jsme rozlišování hlásek [s] a [š] začaly procvičovat při poslechu. Isabela rozdělovala slova do skupin podle toho, kterou hlásku slyšela. Společně jsme vymýšlely další

dvojice slov. Isabela velmi brzy začala v mluveném projevu správně rozlišovat tuto dvojici hlásek.

Problematický může být pro španělsky mluvící studenty i slovní přízvuk. Na rozdíl od češtiny je ve španělštině akcent volný. Nejčastěji se však klade na poslední slabiku (Vodičková, 2012, s. 27). Isabela zvládla velmi dobře používání větného přízvuku již na začátku výuky, a proto nebylo potřeba se tomuto jevu příliš věnovat.

V závěru výuky dokázala správně rozlišit a správně vyslovit hlásky [s] a [š]. Také hlásku [z] zvládla celkem dobře. Bohužel ani po skončení našich lekcí se Isabela nedokázala přiblížit ke správné výslovnosti hlásky [ř]. Tomuto nedostatku je potřeba se věnovat i nadále. Velikou radost jsem měla z odstranění chyb ve vokalické délce, kterou Isabela zvládla rozlišovat jak v mluveném, tak i psaném projevu.

Zkouška

V následující podkapitole se budu zabývat popisem a hodnocením poslední části zkoušky zaměřené na dovednost mluvení. Isabela získala z možných dvaceti bodů, osmnáct.

Ústní zkouška probíhala formou dialogu mezi Isabelou a mnou. Isabela na většinu otázek odpověděla celou větou.

První část byla zaměřená na otázky týkající se Isabely. Ptala jsem se:

- 1) Máš bratra nebo sestru?
- 2) Kde bydlíš?
- 3) Co ráda jíš?
- 4) Jaká je tvoje nejoblíbenější barva?
- 5) Kam pojeděš o víkendu?

Isabela odpověděla tematicky správně („mám sestry, bydlím v Hradci Králové, ráda jím čokoládu, moje matka se jmenuje Maria, moje oblíbená barva je modrá, tento víkend půjdu do kina“) a měla správný slovosled. Rozlišovala rovněž vokalickou délku. Nechybovala ani v pádových koncovkách. U verba použila

správný čas. Větný přízvuk byl bezchybný. Foneticky vše řekla správně. První část se Isabele velice vydařila.

Ve druhé části měla Isabela za úkol zjistit cenu jízdenky a bot podle obrázku, který měla k dispozici. V obou případech řekla správně cenu a doplnila i koruny. Cena jízdenky byla („516 korun“) cena bot byla („987 korun“). Fonetické chyby zde Isabela neudělala.

Třetí část ověřovala správnost použití údaje dne a času. Na otázku:

1) Jaký den máme kurz češtiny?

Isabela správně odpověděla: („v úterý od 18:00 do 19:00“). Použila digitální čas. Ani v této části fonetické nedostatky nebyly.

Čtvrtá a pátá část se vztahovala k obrázkům, které měla Isabela k dispozici. Na prvním obrázku byla maminka s dcerou. Dcera ležela v posteli a maminka měla položenou ruku na jejím čele. Otázky k tomuto obrázku zněly:

- 1) Kdo je na obrázku?
- 2) Co se asi stalo?
- 3) Co by mohla maminka říct.

Tematicky Isabela odpověděla správně („na obrázku je maminka a dcera, dcera je nemocná, maminka říká: máš teplotu“). Fonetické nedostatky byly u hlásky [ř] ve slově („říká“) a u hlásky [š] ve slově („más“). Výslovnost této hlásky spíše připomínalo hlásku [s]. Vokalická délka a přízvuk byly použity správně. Gramatickou chybu Isabela neudělala.

Na druhém obrázku byla vizitka kadeřnictví. Isabely jsem se ptala:

- 1) Jak se jmenuje kadeřnictví?
- 2) Jak dlouho má kadeřnictví otevřeno?
- 3) kde je kadeřnictví?

Isabela odpověděla na všechny otázky tematicky správně („kadernictví se jmenuje Kráska, otevřeno mají od 9:00 do 20:00 hodin, kadernictví je v ulici Kamenická 16, Praha 10“). Gramatika i slovosled byly v pořádku. Fonetická chyba byla pouze u hlásky [ř] ve slově („kadernictví“).

Shrnutí

Zkouška dopadla pro Isabelu úspěšně. Získala potřebný počet bodů v každé části. Velice dobře si poradila s dovednostmi mluvení a psaní, kde ztratila pouze dva body. Celkem získala šedesát devět bodů z celkového počtu osmdesáti bodů a dosáhla tak na požadovanou úroveň A1. Minimální počet pro úspěšné složení zkoušky je čtyřicet osm bodů. Jsem velice ráda, že i v případě Isabely mohu říci, že přes problematická místa, která jsou potřebná ještě odstranit, především výslovnost hlásky [ř], jsem splnila stanovený cíl a připravila jsem Isabelu na zkoušku z češtiny na úrovni A1.

7. Analýza vybraných učebnic

V poslední kapitole se budu zabývat analýzou vybraných učebnic. Pro analýzu jsem si vybrala tři učebnice, které jsem používala během výuky Johna, Isabely a Ivana. Jsou to učebnice „Čeština express“ od autorky L. Holé, „Česky, prosím I“ od J. Cvejnové a „Domino“ od autorky S. Škodové. Na začátku výuky jsem řešila, jakou učebnici budu používat. Troufám si říci, že s podobným problémem se setkala většina učitelů češtiny jako cizího jazyka. Obzvláště kvůli tomu, že názory na jednotlivé učebnice češtiny pro cizince se liší, a není jednoduché si vybrat. L. Koláčková (2010, s. 95–96) zdůrazňuje, že dobrá učebnice by měla splňovat tři základní kritéria. Prvním kritériem je, že učebnice by měla být přiměřená potřebám, zájmům a schopnostem studentů. Druhé kritérium je zaměřené na učitele, kterým by měla učebnice vyhovovat. A posledním kritériem dobré učebnice je nutnost splnit požadavek školního kurikula. Avšak učitelé se mohou setkat i s tím, že výběr učebnic jim je odepřen a musí respektovat rozhodnutí někoho jiného. Tedy výběr učebnice stanovuje příslušná instituce

L. Koláčková (2010, s. 96–99) provedla dotazníkový výzkum na vybraných jazykových školách a vysokoškolských pracovištích, ve kterém se zabývala otázkou, podle jakých kritérií si učitelé češtiny při výuce cizinců vybírají učebnice. Na dotazník odpovědělo celkem padesát šest učitelů. Dle odpovědí v dotazníku učitelé nejvíce využívají učebnice od autorky L. Holé. Celkem se jednalo o 36,95 % vyučujících, přičemž většina nerozlišovala tituly, ale uváděla pouze jméno autorky. Druhou nejpoužívanější učebnicí je „Communicative Czech“ od autorek I. Reškové a M. Pintarové. Podle této učebnice učí celkem 28,26 % dotazovaných. Třetí nejvíce používaná učebnice je od autorky A. Nekovářové „Čeština pro život“. Tuto učebnici si pro svou výuku zvolilo 4,36 % dotazovaných. Mezi dalšími odpověďmi se objevily tituly: „Česky, prosím“ od J. Cvejnové, „Česky za třicet dní“ od autorky M. Hádkové, „Do you want to speak Czech“ od dvojice autorů E. Čechové a H. Trabelsiové, „Survival Czech“ od S. Váchové a „Easy Czech“ od autora O. Špindla. Hlavními důvody, proč si respondenti zvolili učebnice od L. Holé, jsou přitažlivý design a zajímavá témata. Z výzkumu také vyplynulo, že i když se neustále rozšiřuje

nabídka nových učebnic, učitelé si stále vybírají tradiční a známé učebnice, kde hlavní roli hraje jméno autora.

V následujících podkapitolách se budu věnovat popisu a analýze tří učebnic. V učebnicích se zaměřím na to, jakým způsobem rozvíjejí základní řečové dovednosti (čtení s porozuměním, poslech, psaní a mluvení), které jsou potřebné pro úspěšné splnění zkoušky pro trvalý pobyt na úrovni A1. Při výuce jsem nejvíce používala učebnici „Čeština express“, kterou jsem doplňovala učebnicí „Česky, prosím I“ a učebnicí „Domino“.

7.1 Čeština express

Učebnicový soubor „Čeština express“ od autorky L. Holé se skládá z učebnice, která je doplněna pracovním sešitem. Soubor dále obsahuje gramaticko-lexikální přílohu dostupnou v anglickém, německém a ruském jazyce, CD a manuální příručku, kterou si lektor může stáhnout zdarma na webové stránce www.czechstepbystep.cz. Učebnici vydalo nakladatelství Akropolis a vznikla po úpravě starší učebnice „Czech express“. Úprava proběhla obsahově v učebnici i v metodice, aby lépe odpovídala požadavkům komunikativní výuky a Evropskému referenčnímu rámci pro jazyky. Učebnicový soubor se skládá ze dvou dílů, které pokrývají úroveň A1 podle SERR. Soubor je určen jak pro individuální, tak pro skupinové kurzy a lze ji použít pro výuku slovanských i neslovanských studentů.⁴²

Čtení s porozuměním

Učebnice Čeština express se věnuje dovednosti čtení s porozuměním v každé lekci. V učebnici je velké množství cvičení, ať již jsou zaměřeny pouze na tuto dovednost, nebo jsou kombinované s jinými dovednostmi. Nejčastěji se jedná o kombinaci dovednosti psaní a mluvení, kdy mají studenti například

---

⁴² Czech step by step (2016): *Moderní učebnice češtiny jako cizího jazyka* (Dostupné z: http://www.czechstepbystep.cz/publikace/publikace_cestina_express_1.html, cit. 09.10.2016).

přiradit text k obrázkům, odpovědět na otázky pod textem, vytvořit otázky k textu atd. Celou učebnicí také provází komiks s postavičkami Ája a Pája, který shrnuje slovní zásobu lekce. Obrázkový komiks má pro studenty velký význam a usnadní jim celý proces čtení s porozuměním. Díky obrázkům mohou lépe pochopit význam slov a vět. Vizualní podporu textu mají téměř všechny texty. Většina textů, včetně komiksu, je doplněna i audio nahrávkou.

Počet cvičení zaměřených na čtení s porozuměním je v učebnici dostatek. Díky kombinaci s jinými dovednostmi jsou cvičení pestrá a studenti se nenudili. U cvičení jsme tudíž procvičovali více dovedností najednou. Většinu cvičení jsem při výuce použila.

Poslech

Poslechu je v této učebnici věnován větší prostor nežli dovednosti čtení s porozuměním. Téměř každý text v učebnici je namluven. Cvičení jsou různorodá. Jedná se o doplnění slov do textu/dialogu, přiřazení obrázků, označení jedné z několika možností, ale nechybí ani fonetická cvičení zaměřená na určitý jev. CD je namluveno srozumitelně s vhodným tempem promluvy. Myslím si, že pokud by bylo tempo řeči pomalejší, způsobilo by to problémy reagovat na běžné situace v každodenním životě, kdy lidé nemluví také pomalu.

Řekla bych, že právě dovednosti poslechu se učebnice věnuje nejvíce, což považuji za přínosné, jelikož poslech je důležitá dovednost při učení se cizímu jazyku. Avšak kvůli velkému množství cvičení nebylo možné v praxi použít všechny dostupné poslechy. Používala jsem asi jen polovinu z nich.

Psaní

Dovednost psaní v učebnici *Čeština express* je rozvíjena převážně v pracovním sešitě, avšak plno cvičení je i v učebnici. Cvičení zaměřená na psaní jsou různorodá. Studenti mají za úkol psaní grafému, slov, vět a dialogů. Velká část cvičení je spojená s procvičováním gramatických struktur.

Myslím si, že cvičení zaměřených na tuto dovednost je velké množství. V hodinách jsem nestíhala se studenty projít každé cvičení, ale vybírala jsem si, protože jinak bychom kromě psaní nic jiného nestihli. Velké množství cvičení je zaměřené na jeden jev, což jsem často využívala pro domácí úkoly a opakování gramatiky v průběhu výuky.

Mluvení

V učebnici je dovednosti zaměřené na mluvení věnováno méně pozornosti ve srovnání s dovednostmi poslechu, psaní a čtení s porozuměním. Cvičení byla zaměřená na povídání o sobě, popis obrázku, vytvoření otázek a odpovědí. Většinu z nich jsem použila, ale jelikož se mi jejich množství zdálo nedostatečné, předem jsem si cvičení rozšířila. Některá cvičení zaměřená na čtení či psaní jsem upravila tak, abychom si u nich procvičovali právě dovednost mluvení.

Počet cvičení zaměřených na tuto dovednost je nízký. Myslím si, že by bylo vhodné více propojit dovednost mluvení s jinými dovednostmi, a tím navýšit počet cvičení. Mluvení je velice důležitá řečová dovednost při učení se cizímu jazyku a tato učebnice se mi zdá nedostatečná v jeho rozvíjení.

7.2 Česky, prosím I

Učebnicový soubor „Česky, prosím“ od autorky J. Cvejnové se skládá z učebnice, ve které je i pracovní sešit, a dvou CD s namluvenými cvičeními. Soubor „Česky, prosím I“ je prvním dílem čtyřdílné série učebnic pro cizince, která zahrnuje všechny čtyři úrovně A1, A2, B1 a B2 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Učebnicovou sérii „Česky, prosím“ vydalo nakladatelství Karolinum. První díl učebnice je určen dospívající mládeži a dospělým cizincům v rámci výuky češtiny začátečníků. J. Cvejnová (2013, s. 7) v předmluvě k učebnici zároveň dodává: Učebnice může sloužit i pro uživatele, „kteří z nejrůznějších důvodů nechtějí nebo nepotřebují svou znalost češtiny dále rozvíjet. Může být využita jak v intenzivním kurzu (pět hodin

výuky češtiny denně), tak u skupin, které mají k dispozici menší počet hodin týdně. “ První díl učebnice má naučit studenty rychle, efektivně, ale i spolehlivě se dorozumět v základních komunikačních situacích. Na konci výuky by měl student dosáhnout úrovně A1 podle SERR (Cvejnová, 2013, s. 7).

Čtení s porozuměním

V učebnici je dovednost čtení s porozuměním obsažena v každé lekci. Většinou se však jedná o propojení s jinou dovedností. Nejčastěji s psaním a mluvením. Texty zaměřené pouze na čtení s porozuměním jsou doplněny cvičeními na pochopení textu. Některé texty jsou však v učebnici bez vizuální podpory, což považuji za nedostatek.

Jako nevýhodu jsem také vnímala to, že některé texty nejsou doplněny audio nahrávkou, což mi v případě dialogů chybělo. Na druhou stranu jsem učebnici používala kvůli zajímavosti témat dialogů a textů. Na rozdíl od učebnice „Čeština express“ jsou podrobně rozebrány situace v restauraci, na návštěvě atd., což považuji pro cizince za přínosné, aby věděli, jaké jsou zvyky v restauraci (popřání dobré chuti, placení, spropitné), nebo na návštěvě (dary, přezouvání, představování).

Poslech

Poslechová cvičení jsou zařazena v každé lekci. Ve srovnání s učebnicí Čeština express jich je méně. Poslech je doplněn doprovodnými cvičeními, která zjišťovala porozumění textu. Jednalo se o doplnění slov, vět či čísel do textu. Některá cvičení jsou zaměřená na procvičení správné výslovnosti. K učebnici je přiloženo CD, které je namluveno srozumitelnou, plynulou řečí.

Cvičení zaměřená na poslech jsem příležitostně čerpala i z této učebnice. Byla to především fonetická cvičení, kterým se učebnice Čeština express věnuje méně než tato učebnice. Jednalo se tedy o propojení dovednosti poslechu, správné výslovnosti a následného čtení. Cvičení jsou zaměřena buď na konkrétní jev nebo na výslovnost problematických hlásek [č], [dʲ], [š], [tʲ], [ř], [š], [ž].

Poslechová cvičení propojená s dovedností psaní jsem v této učebnici nepoužívala. Používala jsem cvičení z učebnice „Čeština express“, která se mi zdála lépe vypracována a nebylo potřeba je doplňovat.

Psaní

Dovednosti psaní je v učebnici věnován prostor v každé lekci. Cvičení jsou různorodá. V první části převažují úkoly zaměřené na doplnění slov. V závěru mají studenti za úkol psát i celé věty či tvořit otázky. Psaní je většinou procvičováno i s jinými dovednostmi, nejčastěji s poslechem. Na rozdíl od učebnice „Čeština express“ je gramatika omezena a rozvíjí pouze pravidla nutná ke komunikačním cílům. Gramatika je více rozvíjena v dalších částech série.

Cvičení zaměřená na dovednost psaní jsem v této učebnici nepoužívala. Jeden z hlavních důvodů je nedostatek vizuální podpory ke cvičením. Dalším důvodem je nedostatečné propojení dovednosti psaní s gramatickými strukturami, které jsem procvičovala s Ivanem.

Mluvení

Dovednost mluvení je procvičována v každé lekci. Cvičení je více než v učebnici „Čeština express“ a jsou také lépe propojena s ostatními dovednostmi. Cvičení jsou kombinována s čtením s porozuměním a poslechem. Myslím si, že dovednost mluvení je zde velice dobře zpracována a poskytuje studentovi plno příležitostí dovednost procvičit.

Výhodu vidím v procvičování dovednosti mluvení i v případě individuální výuky. Avšak nechybějí ani úkoly pro skupiny. Každá lekce obsahuje cvičení zaměřená na otázky shrnující lekci, tvoření otázek k textu, popis obrázku aj. Z této učebnice jsem převážně čerpala rozšiřující slovní zásobu pro Ivana, Isabelu i Johna.

7.3 Domino I. Český jazyk pro malé cizince

Učebnicový soubor „Domino I.“ od autorky S. Škodové se skládá z učebnice, pracovního sešitu, CD se zvukovou nahrávkou textů a metodikou pro učitele. „Domino“ má dva díly, které na sebe navazují, a oba dva učebnicové soubory vydalo nakladatelství Wolters Kluwer. Učebnice je určena žákům–cizincům mladšího školního věku s neslovanským mateřským jazykem. Jak však sama autorka (Škodová, 2012, s. 191–192) uvádí, učebnice je využitelná i pro žáky–cizince slovanského původu. Podstatným rozdílem bude rychlost osvojení si jazyka.

Domino se zaměřuje především na rozšíření slovní zásoby. Gramatice se nepřisuzuje příliš velký význam a gramatické jevy jsou zde značně minimalizovány. Učebnice je koncipována s přihlédnutím k nízkému věku žáků a jejich omezené či nulové znalosti čtení a psaní. Přihlíží i k vývoji myšlení, pro které je charakteristické vnímání konkrétních předmětů a obrázků a jejich manipulaci s nimi (Škodová, 2012, s. 191-192).

Čtení s porozuměním

Dovednost čtení s porozuměním je v učebnici značně minimalizována. Je to dané především tím, že učebnice je určena pro cizince nízkého věku a předpokládá se, že většina z nich ještě neumí číst. Texty, které jsou obsaženy v učebnici, jsou všechny namluveny na CD přiloženém k učebnici.

Cvičení zaměřená na čtení s porozuměním jsem v učebnici nepoužívala. Musím však vyzdvihnout vizuální podporu každého krátkého textu, který je v učebnici obsažen, a proto mohou textu porozumět i cizinci bez znalosti čtení.

Poslech

Dovednosti poslechu s porozuměním je v učebnici věnována velká pozornost. Každý úkol je namluvený na CD, které je přiložené k učebnici. CD je namluveno srozumitelnou, pomalou řečí. Přepis CD je také v zadní části učebnice. Cvičení jsou hravá a lze je používat i bez zprostředkujícího jazyka.

Cvičení zaměřené na dovednost poslechu s porozuměním jsem používala výjimečně, a to pouze u Ivana na začátku naší výuky. Jednalo se o fonetická cvičení zaměřená na poslech nové slovní zásoby propojené s dovedností mluvení.

Psaní

Cvičení zaměřená na dovednost psaní jsou obsažena v minimálním množství v učebnici i v pracovním sešitě. Nejedná se o psaní slov, vět či kratšího slohu jako v případě učebnice „Čeština express“ nebo „Česky, prosím“, ale o propojení psaní s kreslením, lepením či stříháním.

S pracovním sešitem ani s učebnicí jsem nepracovala. Cvičení jsou určena pro žáky mladšího školního věku, kteří neumějí psát, nebo se učí. Do této kategorie což Ivan, Isabela ani John nespádají.

Mluvení

Dovednost mluvení je v učebnici „Domino“ obsažena v každé lekci. Učebnice je zaměřená především na rozšíření slovní zásoby a gramatické není věnována velká pozornost. Ačkoliv se učebnice věnuje mluvení více než učebnice „Čeština express“ či „Česky, prosím“, kvůli jiné povaze ji nelze s těmito porovnávat.

Učebnici „Domino“ jsem používala na procvičování mluvení pouze u Ivana. Díky tomu, že učebnice je určena pro žáky nižšího školního věku, má výborně zpracovaná témata týkající se školního prostředí. A právě u této slovní zásoby bylo důležité, aby si ji Ivan osvojil v co nejkratší době po příchodu do české školy. Ivana jsem seznámila s lekcemi: škola, třída čísla, barvy, rodina a tělo. V učebnici je zpracována slovní zásoba s vizuální podporou, a tudíž byla pro Ivana lépe zapamatovatelná. Využívala jsem cvičení především na popis obrázků třídy, školy a těla, ale i na různé alternace hledání rozdílů na obrázcích, hry s barvami aj.

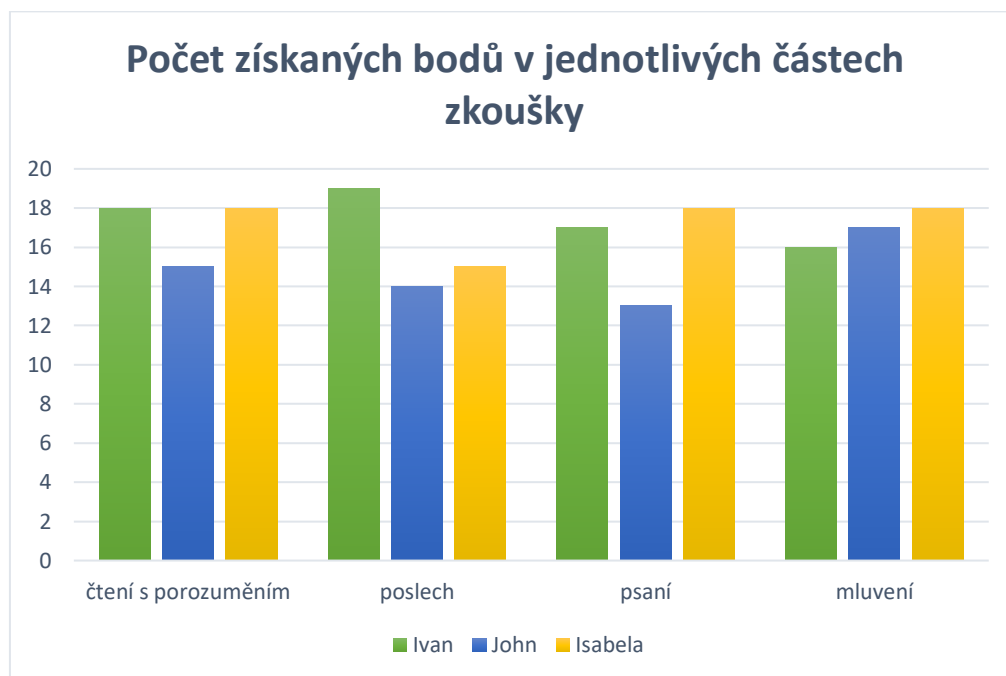
7.4 Shrnutí

Během výuky Ivana, Johna a Isabely jsem nejvíce používala učebnici „Čeština express“ od L. Holé. Tato učebnice je zaměřená především na rozvíjení řečových dovedností čtení s porozuměním, poslech a psaní. V této učebnici bych vyzdvihla velké množství namluvených cvičení a vizuální podporu textů, která může cizincům usnadnit průběh osvojení si cizího jazyka. Nevýhodou této učebnice je nedostatečné rozvíjení dovednosti mluvení. Doplnkově jsem při výuce používala i učebnici „Česky, prosím I.“ od J. Cvejnové. V této učebnici jsem vybírala cvičení zaměřená na dovednost mluvení, která jsou v učebnici „Čeština express“ obsažena v nedostatečné míře. Dobře zpracovaná jsou fonetická cvičení sloužící na procvičení výslovnosti problematických hlásek. Dalším kladem učebnice jsou zajímavá témata, která jsou propojena se sociokulturními aspekty. Nedostatky jsem spatřila v nedostatečné vizuální podpoře textů. Další nevýhodou učebnice je také chybějící poslech u některých dialogů. Učebnici „Domino“ od S. Škodové jsem využila pouze na začátku výuky u Ivana. Učebnice je velice dobře zpracovaná pro žáky mladšího školního věku s nedostatečnou schopností čtení a psaní. Výhodu spatřuji ve vizuální podpoře každého textu, který je navíc doplněn i poslechem. Nevýhodu jsem žádnou nezaznamenala, avšak kvůli orientaci učebnice na malé školáky jsem ji příliš nepoužívala.

8. Výsledky

V této kapitole vyhodnotím úspěšnost v jednotlivých částech i celku a zaměřím se na možné příčiny úspěchu či neúspěchu.

Graf 1: Počet získaných bodů v jednotlivých částech zkoušky

V grafu č. 1 jsem znázornila počet bodů získaných vybranými cizinci v jednotlivých částech zkoušky pro trvalý pobyt. Z grafu lze vyčíst, že maximální počet bodů v každé části bylo dvacet. Je z něj rovněž patrné, že Ivan, John a Isabela byli různě úspěšní jak v jednotlivých částech zkoušky, tak v dosaženém maximu. Ivan si nejlépe poradil s částí zkoušky zaměřenou na poslech, kde získal devatenáct bodů. Avšak i v jiných částech si poradil velice dobře (čtení s porozuměním osmnáct bodů, psaní sedmnáct bodů, poslech šestnáct bodů). Ivan, ačkoliv nemladší z cizinců, dopadl ve zkoušce nejlépe, pravděpodobně kvůli slovanskému původu, a tudíž i díky blízkosti českého jazyka. John byl nejúspěšnější v části zkoušky, která se věnovala dovednosti mluvení, kde dosáhl sedmnácti bodů. V ostatních částech dopadl o něco hůře (čtení s porozuměním patnáct bodů, poslech čtrnáct bodů a psaní třináct bodů).

John pochází ze země bez znalosti latinky a právě tato odlišnost asi způsobila nejnižší počet bodů právě v části psaní. Isabela získala nejvíce bodů v částech zaměřených na psaní, čtení s porozuměním a mluvení, kde získala shodně po osmnácti bodech. V části poslechu získala patnáct bodů. U celkově vyrovnaného výsledku se odrazilo pravděpodobně neprocvičování poslechu kvůli nevyhovujícím podmínkám výuky.

Graf 2: Celkový počet bodů získaný ve zkoušce pro trvalý pobyt na úrovni A1

Maximální počet bodů, které lze ve zkoušce získat je osmdesát. Z grafu vyplývá, že nejlépe si se zkouškou pro trvalý pobyt na úrovni A1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky poradil Ivan, který dosáhl sedmdesáti bodů. O jeden bod méně získala Isabela s celkovým počtem šedesát devět bodů. A o něco hůře si se zkouškou poradil John, který měl celkem padesát devět bodů.

Ačkoliv všichni zkoušku úspěšně splnili, je důležité si uvědomit, že výsledky zkoušky mohou být ovlivněny vnějšími i vnitřními faktory, které mohly zkreslit celkový výsledek. Mezi faktory ovlivňující výsledek

zkoušky patří: místo a čas konání zkoušky. Všichni cizinci byli shodně zkoušeni v učebně Integračního centra v Hradci Králové. Rozdíl byl pouze v době konání zkoušky, což ve výsledku u Isabely ovlivnilo i prostředí. Nejlepší podmínky měl Ivan, který zkoušku absolvoval v 15:00 hodin, kdy byl v učebně sám, a měl tak dostatečný klid na soustředění. John byl v době zkoušky v učebně rovněž sám, ale v čase 17:30 hod. se již mohla projevit únava. Nejsložitější podmínky měla pravděpodobně Isabela. V době její zkoušky probíhala v místnosti další výuka a na výsledek zkoušky mohly působit rušivé zvuky ostatních lidí v místnosti. Dalším možným zkreslujícím prvkem byl čas zkoušky, který byl v 18:30 hodin, kdy se již na výsledku zkoušky mohla projevit únava. Mezi vnitřní vlivy, které mohly ovlivnit průběh zkoušky, patří bezesporu nervozita, kterou každý jedinec pociťuje jiným způsobem.

ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo připravit Ivana z Ukrajiny, Johna z Koreje a Isabelu z Argentiny na zkoušku z českého jazyka pro trvalý pobyt na úrovni A1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Tuto zkoušku jsem si vybrala jako měřítko pro hodnocení. Z výsledků testů vyplývá, že jsem splnila stanovený cíl diplomové práce a všechny vybrané cizince (Ivana, Johna a Isabelu) jsem úspěšně připravila ke zkoušce z češtiny na úrovni A1. Výsledky byly rozdílné a každému vybranému cizinci se také nejvíce povedla jiná část. Ivan si nejlépe poradil s částí zkoušky zaměřenou na poslech, kde ztratil pouze jeden bod z dvaceti. John byl nejlepší v části zkoušky, která se věnovala dovednosti mluvení, kde měl sedmnáct bodů. A Isabela velice dobře zvládla část zkoušky zaměřené na dovednosti psaní, čtení s porozuměním a mluvení, kde získala osmnáct bodů z dvaceti. Celkově si však Ivan, John i Isabela poradili se zkouškou velice dobře, z čehož jsem měla radost.

Je důležité si uvědomit, že výslednou zkoušku konali všichni vybraní cizinci na konci června roku 2016. V době vydání mé diplomové práce, kdy jsem formulovala veškeré závěry, mohou všichni tři výše zmínění cizinci dosahovat již vyšší jazykové úrovně podle SERR a mohli se rovněž zlepšit v problematických jevech, které jim v době konání zkoušky činily potíže. Myslím si, že pokud bych měla možnost setkat se s Ivanem, Johnem a Isabelou rok po ukončení naší spolupráce, bylo by pro mě zajímavé porovnat jejich jazykovou úroveň. Toto setkání by mohlo sloužit k rozšíření mých znalostí v oboru čeština jako cizí jazyk, popřípadě by mohlo vyloučit některé nedostatky během výuky cizinců.

Obor čeština jako cizí jazyk je důležitým a rozvíjejícím se oborem, kterému je potřebné věnovat neustále pozornost, jelikož v České republice každým rokem přibývá počet cizinců. Cizinci by měli mít možnost širokého výběru vhodného kurzu češtiny pro cizince, ať si již zvolí tradiční typ kurzu vyučovaný ve třídě, či nový typ kurzů vyučovaných prostřednictvím internetu. Učitelé by zároveň během kurzu měli rozvíjet i sociokulturní aspekty se zaměřením na poznání zeměpisu, historie, kultury, umění i společenských

konvencí. V závěru bych chtěla zmínit, že integrace cizinců je složitý proces, a právě učitelé češtiny jako cizího jazyka tento proces mohou velice usnadnit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. AEBERHARD, Danny. BENSON, Andrew. O'BRIENOVÁ, Rosalba. PHILLIPSOVÁ, Lucy. *Argentina*. 3. vyd. Brno: JOTA, 2009. ISBN 978-80-7217-638-0.
2. ANDREŠ, Josef. CHOLODOVÁ, Uljana. *Ukrajina*. 4. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014. ISBN 978-80-244-4365-2.
3. BLAŽKOVÁ SRŠŇOVÁ, Šárka. Poslech s porozuměním jako cílová dovednost ve výuce ne-mateřského jazyka (metodické postupy, učební strategie a poslechové návyky). In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2005. ISBN 80-86903-15-X.
4. CONFORTIOVÁ, Helena. Význam výslovnosti při výuce češtiny jako cizího jazyka. In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2009. ISBN 978-80-87310-07-6.
5. CVEJNOVÁ, Jitka. *Česky, prosím I. Učebnice češtiny pro cizince*. 1. vyd. Praha: Karolinum 2013. ISBN 978-80-246-1577-6.
6. CHALUPA, Jiří. *Dějiny Argentiny, Uruguaye, Chile*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 1999. ISBN 80-7106-323-1.
7. EVANS, Andrew. *Ukrajina*. 1. vyd. Brno: JOTA, 2005. ISBN 80-7217-347.
8. FRANC, Aleš. *Zahraniční studenti češtiny v Česko republice (Příspěvek k problematice migrace a studentů-migrantů v českém prostředí)*. Praha, 2011. Dizertační práce. Karlova univerzita, Filosofická fakulta.
9. HÁJKOVÁ, Eva. *Žák – cizinec v hodinách češtiny na základní škole*. 1. vyd. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2014. ISBN 978-80-7290-809-7.

10. HEDBÁVNÁ, Barbora. JANOUŠKOVÁ, Jana. VEROŇKOVÁ, Jitka. *Výslovnost češtiny u cizinců-poznámky k metodám výuky*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2009. ISBN 978-80-87910-07-6.
11. HERCIK, Petr. E-learning jako forma distančního vzdělávání. In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2010. ISBN 978-80-87481-25-7, s 95-96.
12. JUDASOVÁ, Květa. Výuka rusky či slovansky mluvících studentů. In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2005. ISBN 80-86903-15-X.
13. KOLÁČKOVÁ, Ludmila. Hlediska, podle nichž učitelé ČCJ vybírají učebnice. In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2010. ISBN 978-80-87481-25-7.
14. KUTLÁKOVÁ, Michaela. Výuka češtiny pro cizince na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. In: *Sborník asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2014. ISBN 978-80-7470-053-8.
15. LEŠKA, Oldřich. SAVICKÝ, Nikolaj, ŠIŠKOVÁ, Růžena. *Mluvnice současné ukrajinštiny*. 1. vyd. Praha: Euroslavica, 2001. ISBN 80-85494-60-4.
16. LEONTIYEVA, Yana. *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: Pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika*. Praha: Ministerstvo vnitra, 2010. ISBN: 978-80-7312-063-4.
17. LOWENSTEINOVÁ, Miriam. Korea: jazyk a sociokulturní aspekty při vyučování. In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropoli, 2005. ISBN 80-86903-15-X.

18. MAREŠ, Jiří. Tvorba případových studií pro výzkumné účely. *Pedagogika*. Časopis pro vědy o vzdělávání a výchově. Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2015, roč. 65, č. 2, ISSN 2336-2189.
19. *Metodika přípravy ke zkoušce z českého jazyka pro žadatele o trvalý pobyt (úroveň A1)*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2008. ISBN 978-80-87000-24-31.
20. OSTRÁ, Růžena. SPITZOVÁ, Eva. *Úvod do studia románských jazyků*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988.
21. PAVLÍKOVÁ, Eva. SLÁDEK, Karel a kol. *Sociální situace a religiozita ukrajinských migrantů v ČR*. 1. vyd. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2009. ISBN 978-80-86818-95-5.
22. PEČENÝ, Pavel. Jak vypadá Zkouška z jazyka a reálií pro účely udělování státního občanství ČR. In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2015. ISBN 978-80-7470-089-7.
23. PEŠATOVÁ, Ilona. ŠVINGALOVÁ, Dana. *Metodika závěrečné práce*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2004. ISBN 80-7083-791-8.
24. PUCEK, Vladimír. *Gramatika korejského jazyka*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2178-4.
25. RADA EVROPY. COUNCIL FOR CULTURAL CO-OPERATION. MODERN LANGUAGES DIVISION. *Společný evropský referenční rámec pro jazyky: Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme*. Přeložila J. IVANOVÁ et al. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1425-2.

26. ROMAŠEVSKÁ, Kateřina. Jak překonat výslovnostní problémy, aneb o významu poslechu ve výuce češtiny pro cizince zejména ve skupinách ruský hovořících studentů. In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2011. ISBN 978-80-87481-63-9.
27. RYCHLÍK, Jan. ZILYNSKYJ, Bohdan. MAGOCSI, PAUL Robert. *Dějiny Ukrajiny*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-409-1.
28. SLADKOVSKÁ, Kamila. Systém výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu. In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2012. ISBN 978-80-7470-027-9.
29. ŠINDELÁŘOVÁ, Jaromíra. *Socio-kulturní zázemí žáků a studentů-imigrantů přicházejících ze země s odlišnou kulturou. (Příručka pro učitele o vzdálených zemích, z nichž tito žáci přicházejí)* 1. vyd. Ústí nad Labem: PF UJEP, 2005. ISBN 80-7044-745-1.
30. ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Menšiny a migranti v České republice. My a oni v multikulturní společnosti 21. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.
31. ŠKODOVÁ, Svatava. *Domino – český jazyk pro malé cizince I. Metodické zásady práce s učebnicí*. In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2012. ISBN 978-80-81481-63-9.
32. *Španělština*. 1. vyd. Brno: Lingea, 2009. ISBN 978-80-87062-43-2.
33. UHLÍŘOVÁ, Vladimíra. *Nácvik psaní v češtině pro zahraniční studenty*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2095-4.

34. *Ukrajiniština. Konverzace*. 1. vyd. Brno: Lingea, 2010. ISBN 978-80-87062-95-1.
35. VODIČKOVÁ, KATEŘINA. *Čeština jako cizí jazyk*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3356-1
36. VODIČKOVÁ, KATEŘINA. Workshop: Jak dobře píšou mí studenti česky? In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2014. ISBN 978-80-7470-089-7. s. 31
37. ZAJÍCOVÁ, LENKA. *Argentinská španělština*. Slovo a slovosled č. 65, 2004.
38. ZAVADIL, Bohumil. ČERMÁK, Petr. *Mluvnice současné španělštiny*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1641-4.
39. ZEMEK, Josef. Výuka češtiny rusky mluvící cizince. In: *Sborník Asociace češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2015. ISBN 978-80-7470-089-7.
40. *Zkouška z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR. Modelová verze*. 1. vyd. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2015. ISBN 978-80-7481-136-4.
41. ZINDULKOVÁ, Klára. Specifika výuky cizího jazyka přes internet. In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2015. ISBN 978-80-7470-089-7.
42. ŽDÍMALOVÁ, Hana. Integrace mluvení a poslechu u dospělého žáka na úrovni A1-A2. In: *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2010. ISBN 978-80-87481-25-7.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

1. Argentina. *EDiplomat* [online]. 2016 [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: http://www.ediplomat.com/np/cultural_etiquette/ce_ar.htm
2. Argentina Culture and Traditions. *Maps of World* [online]. 2017 [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: <http://www.mapsofworld.com/argentina/culture-and-traditions.html>
3. Centrum pro integraci cizinců. *Centrum pro integraci cizinců* [online]. [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: <http://www.kurzycestinyprocizince.cz/cs/centrum-pro-integraci-cizincu.html>
4. Dobrovolnický program Rafael. *Integrační centrum pro cizince* [online]. Charita Česká republika, 2017 [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <http://cizincihradec.cz/dobrovolnictvi/>
5. Eberlitz – online jazykové kurzy. *Berlitz* [online]. [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: <https://www.berlitzpraha.cz/cs/online-kurzy-jazyku/>
6. Historie pracoviště. In: *Filosofická fakulta Masarykova univerzita* [online]. Brno: Kabinet češtiny pro cizince, 2016 [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/kabcest/indexcz.php>
7. HOLÁ, Lída. BOŘILOVÁ, Pavla. Czech step by step. *Czech step by step: Moderní učebnice češtiny jako cizího jazyka*. [online]. 9.10.2016 [cit. 2016-10-09]. Dostupné z: <http://www.czechstepbystep.cz/index.html>

8. Krátkodobý pobyt (vízová povinnost / bezvízový styk). In: *Ministerstva vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstva vnitra České republiky, 2016 [cit. 2016-10-26]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/kratkodoby-pobyt-vizova-povinnost-bezvizovy-styk.aspx>
9. Kurzy češtiny. In: *Filosofická fakulta Univerzity Karlovy* [online]. Praha: Ústav bohemistických studií, 2011 [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <http://ubs.ff.cuni.cz/node/15>
10. Kurzy češtiny pro cizince. In: *Filosofická fakulta Masarykova univerzita* [online]. Brno: Kabinet češtiny pro cizince, 2016 [cit. 2016-11-22]. Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/kabcest/indexcz.php>
11. Kurzy. In: *ÚJOP* [online]. Praha: Ústav jazykové a odborné přípravy, 2016 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <http://ujop.cuni.cz/kurzy/>
12. Kurzy češtiny pro cizince. *Integrační centrum pro cizince* [online]. Charita Česká republika, 2017 [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <http://cizincihradec.cz/kurzy-cj/>
13. Letní škola slovanských studií FF UK letos již pošedesáté přivítá zájemce o češtinu z celého světa. In: *Filosofická fakulta Univerzity Karlovy* [online]. Praha: Filosofická fakulta Univerzity Karlovy, 2016 [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <http://www.ff.cuni.cz/2016/07/letni-skola-slovanskych-studii-ff-uk-letos-jiz-posedesate-privita-zajemce-cestinu-celeho-sveta/>
14. Na prázdninách s češtinou. In: *ÚJOP* [online]. Praha: Ústav jazykové a odborné přípravy, 2016 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <http://ujop.cuni.cz/kurz/na-prazdninach-s-cestinou>
15. Novinka – on-line kurzy, výuka po skypu. *CZ Lingua* [online]. [cit. 2016-08-28]. Dostupné z: http://www.czlingua.cz/cz/kurzy_L

16. Obecné informace. *Trvalý pobyt* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání [cit. 2016-08-31]. Dostupné z: http://trvaly-pobyt.cestina-pro-cizince.cz/index.php?p=povoleni-k-trvalemu-pobytu&hl=cs_CZ
17. O katedře. In: *Filosofická fakulta Univerzity Karlovy* [online]. Praha: Ústav bohemistických studií, 2011 [cit. 2016-11-21]. Dostupné z: <http://ubs.ff.cuni.cz/node/15e>
18. O nás. In: *ÚJOP* [online]. Praha: Ústav jazykové a odborné přípravy, 2016 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <http://ujop.cuni.cz/o-nas>
19. Počet cizinců v ČR. In: *Český statistický úřad* [online]. Praha: Ředitelství služby cizinecké policie, 2016 [cit. 2016-11-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11292/27320905/c01R02_201603.pdf/8109142b-0e3d-405e-932a-80ac0e4b5a79?version=1.0
20. Podpora vzdělávání dětí a žáků s OMJ v souladu s novou legislativou platbou od 01. 09. 2016. *Inkluzivní škola* [online]. Praha: META [cit. 2017-02-23]. Dostupné z: http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/podpora_vzdelavani_zomj_-_zmena_legislativy_2016_1.pdf
21. Příjezd do ČR, povinnosti a délka pobytu. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Odbor azylové a migrační politiky, 2011 [cit. 2016-08-31]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prijezd-do-cr.aspx>
22. Religion in Argentina. *Wikipedia* [online]. 2017 [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Religion_in_Argentina
23. Seznam států, jejichž občané nepodléhají vízové povinnosti. In: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2016 [cit. 2016-10-26].

24. Seznam států, jejichž občané podléhají vízové povinnosti. In: *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2016 [cit. 2016-10-26]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/seznam_s_tatu_jejichz_obcane_podlehaji/index.html
25. Summary by language size. *Ethnologue Languages of the world* [online]. 2016 [cit. 2017-02-21]. Dostupné z: [Dostupné z: https://www.ethnologue.com/statistics/size](https://www.ethnologue.com/statistics/size)
26. Školský zákon. *Zákony.centrum.cz* [online]. [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/skolsky-zakon/cast-1-paragraf-16>
27. The changing face of Catholic Argentina. *Buenos Aires Herald* [online]. 2014 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.buenosairesherald.com/article/179695/indec-2014-inflation-rate-239>
28. Trvalý pobyt. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Odbor azylové a migrační politiky, 2016 [cit. 2016-11-02]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-cizince-obcane-eu-a-jejich-rodinni-prislusnici-trvaly-pobyt.aspx>
29. Udělení státního občanství České republiky. In: *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2014 [cit. 2016-10-27]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>

30. Vízové povinnosti jiných státních příslušníků než EU. In: *EUR-LEX: Access to European Union law EUR-Lex Access to European Union law* [online]. 2014 [cit. 2016-10-26]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=URISERV:jl0031>
31. Vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé). *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Praha: Odbor azylové a migrační politiky, 2016 [cit. 2016-08-31]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/vizum-k-pobytu-nad-90-dnu-dlouhodobě.aspx>

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Počet bodů v jednotlivých částí zkoušky

Graf 2 - Celkový počet bodů získaný ve zkoušce pro trvalý pobyt na úrovni A1

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 – Zkouška z českého jazyka pro trvalý pobyt

ÚLOHA 1

5 bodů

Čtete text a vyberte 1 správné řešení pro úkoly 1–5. Číslo 0 je příklad.

Nabízím pokoje v bytě 4 + 1 s balkonem. Kuchyň, koupelna a WC jsou společné. V bytě je lednice, televize a pračka, ale ne internet. Obchod s potravinami je 2 minuty pěšky. Byt je v centru Liberce, 10 minut tramvají od nákupního centra, 15 minut pěšky od parku a sportovního centra. Cena 2 500 Kč/pokoj měsíčně. Volejte o víkendu 8:00–16:00 na telefonní číslo 608 231 764.

PŘÍKLAD: 0. Kdy můžete volat na inzerát?

- A) O víkendu od 16 hodin.
- B) O víkendu do 16 hodin.
- C) O víkendu jen dopoledne.
- D) O víkendu jen odpoledne.

1. Jak je byt velký?

- A) Má tři pokoje a balkon.
- B) Má pět pokojů a balkon.
- C) Má čtyři pokoje a kuchyň.
- D) Má pět pokojů a kuchyň.

2. Co v bytě není?

- A) Pračka.
- B) Lednice.
- C) Internet.
- D) Televize.

3. Kde je byt?

- A) Vedle parku.
- B) Na kraji města.
- C) V centru města.
- D) Vedle nákupního centra.

4. Jak daleko od bytu jsou Potraviny?

- A) Patnáct minut tramvají.
- B) Dvě minuty tramvají.
- C) Patnáct minut pěšky.
- D) Dvě minuty pěšky.

5. Kolik stojí jeden pokoj každý měsíc?

- A) Dva tisíce pět set.
- B) Dvacet pět tisíc.
- C) Dva tisíce.
- D) Dvě stě padesát.

ÚLOHA 2

5 bodů

Čtete texty a napište odpovědi na otázky 6–10. Číslo 0 je příklad.

PŘÍKLAD: 0. Kdy má opravna zavřeno?

v neděli

Mobilní pohotovost – opravna telefonů

Pondělí–pátek: 9:00–18:00
Sobota: 10:00–12:30
Neděle: zavřeno

6. Kolik stojí jízdenka?

Zákaznická jízdenka zpáteční Osob: 1, km: 36

Z: Praha, Smíchovské nádraží
Do: Beroun, nádraží

Platnost: od 3. 9. 2013 do 4. 9. 2013
Kč: 119

7. Který den je otevřeno odpoledne?

Městský úřad Jičín – recepce

Pondělí: 8:00–12:00, 13:30–18:00

Úterý–pátek: 8:00–11:30

Sobota–neděle: zavřeno

Od 20. 7. do 27. 7. zavřeno – dovolená

8. Kolik vody dáte do polévky?

PRIMA – zeleninová polévka

1. Nasypte polévku do hrnku.

2. Přidejte 100 ml vody.

3. Čekajte 2 minuty.

4. Dobrou chuť!

9. Jaké maso mají v restauraci?

Restaurace Na Vyhliďce

Denní nabídka:

Zeleninová polévka.....25 Kč
Bramborová polévka.....30 Kč
Smažený sýr + brambory.....85 Kč
Kuře s rýží.....90 Kč
Palačinky 2 kusy.....60 Kč
Čokoládový dort.....35 Kč

10. V kolik hodin koncert končí?

Koncert pro školku

Místo: školka Pastelka, jídelna
11. 10. 2013 od 18 do 20 hodin.

Vstupné: předprodej 250 Kč,
na místě 300 Kč.

ÚLOHA 3

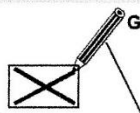
5 bodů

Čtete texty a pak vyberte správný obrázek (A–E) pro každý text. Pozor, máte 5 textů, ale máte 6 obrázků. Nebudete potřebovat 1 obrázek. Číslo 0 je příklad.

PŘÍKLAD:

0.

Nadfo, prosím uvař večeři. Půjdu pozdě.

G

11.

Lenko, kup prosím čtyři jablka.

12.

Pane Nováku, pro brýle si můžete přijít ve středu od 9:00 do 18:00.

13.

Na Vašem účtu číslo 200 147 213 25 je 12 258 Kč.

14.

Váš balík číslo 25877 budeme doručovat zítra na adresu Dlouhá 15, Brno. Česká pošta

15.

Paní Nováková, prosím přijďte na zubní prohlídku ve čtvrtek v 10:00.

A

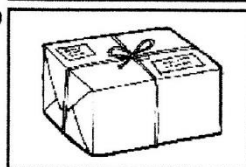
B

C

D

E

F

ÚLOHA 4

5 bodů

Přečtěte si texty, doplňte chybějící slova. Číslo 0 je příklad.

PŘÍKLAD: 0

Oznámení pro cestující:

1. 1. – 30. 6. 2014 rekonstruujeme nádraží
a ..... číslo 6, 7 a 8
jsou do konce června zavřena.
Děkujeme za pochopení.
České dráhy

- A) nástupiště
B) jízdenky
C) průvodčí
D) vlaky

16.

Cizinecká policie

Úřední .....

Pondělí: 8:00–12:00

Středa: 12:00–16:00

- A) čas
B) hodiny
C) jazyky
D) návštěva

17.

Pronajmu ..... 4+1
s balkonem. Blízko centra.
4500 Kč za měsíc.

- A) byt
B) garáž
C) garsonku
D) obchod

18.

DNEŠNÍ MENU:

..... : *hovězí, bramborová*

Maso: *vepřový řízek, pečené hovězí*

Přílohy: *brambory, rýže*

- A) dezerty
B) nápoje
C) polévky
D) saláty

19.

VEŘEJNÁ JÍDELNA V JIHLAVĚ

(K Cementárně 152)

nabízí levné a zdravé .....

pro občany i firmy.

Denně 11:30–13:30.

Informace na: 775 159 455; iva.nova@seznam.cz

- A) nájmy
B) obědy
C) papíry
D) telefony

20.

Do naší nové kavárny přijmeme

.....

Volejte na 755 254 123.

- A) číšníka
B) kadeřnici
C) malíře
D) prodavačku

ÚLOHA 1

5 bodů

Poslechněte si 5 dialogů. Každý dialog uslyšíte 2x. Pak vyberete 1 správné řešení pro úkoly 1–5. Číslo 0 je příklad. Teď si poslechněte příklad.

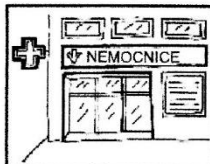
PŘÍKLAD: 0. Kam telefonuje pan Kolář?

K zubaři.

B) Do práce.

C) Do nemocnice.

D) Domů.

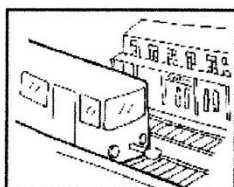
Teď si prohlédněte úkoly 1–5. Máte na to 1 minutu.

Teď si poslechněte 5 dialogů a vyberte jedno správné řešení.

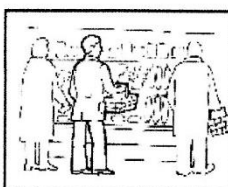
1. Kde je muž?

A) U pokladny.

B) Na nástupišti.

C) V obchodě.

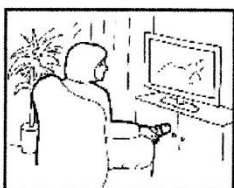

D) V restauraci.

2. Co dělá žena?

A) Večeří v restauraci.

B) Dívá se na televizi.

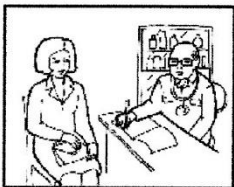

C) Vaří večeři.

D) Nakupuje v supermarketu.

3. Kde je paní Lišková?

A) Na poliklinice.

B) V nemocnici.

C) V lékárně.

D) V hotelu.

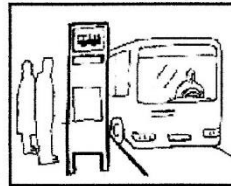
4. Kam jde muž?

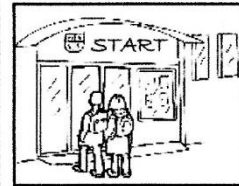
A) Do obchodu.

B) Do Benešova.

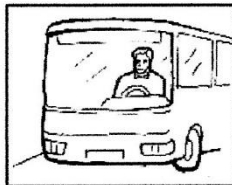

C) Na zastávku.

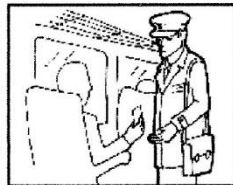

D) Do školy.

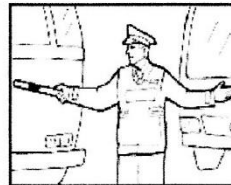
5. Co dělá muž?

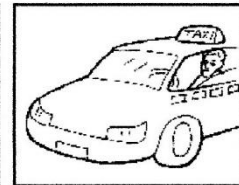
A) Je řidič autobusu.

B) Je průvodčí.

C) Je policista.

D) Je taxikář.

ÚLOHA 2

5 bodů

Poslechněte si 5 textů. Každý text uslyšíte 2x. Pak vyberete 1 správné řešení pro úkoly 6–10. Číslo 0 je příklad. Teď si poslechněte příklad.

PŘÍKLAD: 0. Kam přijede vlak?

- A) Na nástupiště 2.
- B) Na nástupiště 3.
- C) Na nástupiště 4.
- D) Na nástupiště 5.

Teď si přečtete úkoly 6–10. Máte na to 1 minutu.

Teď si poslechněte 5 textů a vyberte jedno správné řešení.

6. Odkud jede autobus?

- A) Z Prahy.
- B) Z Kolína.
- C) Z Pardubic.
- D) Z Olomouce.

7. Co bude dělat Marek dnes večer?

- A) Bude doma.
- B) Bude v práci.
- C) Půjde do školy.
- D) Půjde do hospody.

8. Kam můžete jít na oběd?

- A) Do přízemí.
- B) Do prvního patra.
- C) Do druhého patra.
- D) Do třetího patra.

9. Jaké bude počasí zítra ráno?

- A) Bude svítit slunce.
- B) Bude polojasno.
- C) Bude pršet.
- D) Bude teplo.

10. Kdy může jít paní Klíčová pro auto do autoservisu?

- A) V úterý dopoledne.
- B) V sobotu odpoledne.
- C) V neděli ráno.
- D) Každý den v poledne.

ÚLOHA 3

5 bodů

Poslechněte si 5 dialogů. Každý dialog uslyšíte 2x. Pak vyberete 1 správné řešení pro úkoly 11–15. Číslo 0 je příklad. Teď si poslechněte příklad.

PŘÍKLAD: 0. Jak se muž dostane na poštu?

- A) Půjde k parku a pak doleva.
- B) Půjde tři sta metrů rovně.
- C) Půjde rovně a u banky zahne doleva.
- D) Půjde do parku a pošta je hned vedle.

Teď si přečtete úkoly 11–15. Máte na to 1 minutu.

Teď si poslechněte 5 dialogů a vyberte jedno správné řešení.

11. Kam zítra jede pan Savický?

- A) Do práce.
- B) Na schůzku.
- C) Navštívit rodinu.
- D) Na dovolenou k moři.

12. Kde jsou schody?

- A) Vlevo vzadu.
- B) Vpravo vzadu.
- C) Vlevo vepředu.
- D) Vpravo vepředu.

13. Jak dlouho bude manželka chodit na kurz?

- A) Jeden týden.
- B) Dva týdny.
- C) Tři týdny.
- D) Čtyři týdny.

14. Jaké boty si žena nechce koupit?

- A) Černé.
- B) Hnědé.
- C) Vysoké.
- D) Zimní.

15. Jak dlouho může čekat pan Hora?

- A) 30 minut.
- B) 1 hodinu.
- C) 1 hodinu 30 minut.
- D) 3 hodiny.

ÚLOHA 4

5 bodů

Poslechněte si zprávu. Zprávu uslyšíte 2x. Pak napište správné řešení pro úkoly 16–20. Číslo 0 je příklad.

Teď si přečtete úkoly 16–20. Máte na to 1 minutu.

Teď si poslechněte zprávu a napište správné řešení.

0.	Kde:	Restaurace..... <i>Lipina</i> .....
16.	Práce:	.....
17.	Plat:	..... za měsíc
18.	Odkdy:	Od .....
19.	Pan vedoucí:	Jiří .....
20.	Telefonní číslo:	724 661 ... ..

ÚLOHA 1

5 bodů

Alena Procházková posílá dopis na finanční úřad. Musí vyplnit podací lístek na poště. Jak vyplní Alena Procházková podací lístek?

Alena Procházková

Adresa: Nádražní 37
602 00 Brno

Telefon: 776 832 723
E-mail: alena.prochazkova@volny.cz

ODPOVĚDNÍ LIST S ŘEŠENÍM

Úloha 1

Jak opravovat:

To je špatně.

To je taky špatně.

To je dobře.

~~Nováková~~   ~~Nováková~~   Nováková

Podací lístek

Vyplni pošta:

Odesílatel Jméno a příjmení: <i>Alena Procházková</i>		
Ulice a číslo: <i>Nádražní 37</i>		
6 0 2 0 0 Město: <i>Brno</i>		Kód zákazníka
Tel. číslo: <i>776 832 723</i>		E-mail: <i>alena.prochazkova@volny.cz</i>
Adresát: <i>Finanční úřad v Brně</i>	Dobírka Kč	
Příkop 25		
Brno		
6 0 4 2 3		Udaná cena v Kč
Tel. číslo: <i>120</i>		
E-mail:		
Druh zásilky	Hmotnost	Cena služby
Podací číslo	Poznámka	Placeno v hotovosti

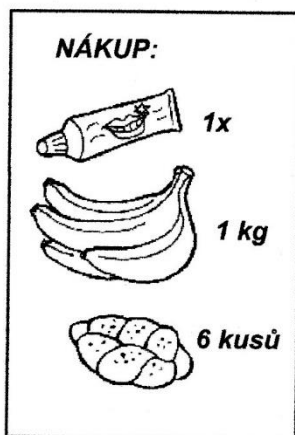
ÚLOHA 2

15 bodů

Jste nemocný/nemocná. Potřebujete pomoc. Napište SMS pro kamarádku Petru.

1. Poproste o pomoc.

2. JAK vám může pomoci.

3. V KOLIK hodin
může přijít.

VEČER

4. KDE bydlíte.

Tady bydlím.

Napište minimálně 20 slov.

ÚLOHA 1

6 bodů

Odpovězte na otázky. Otázky se týkají Vaší osoby.

PŘÍKLAD OTÁZEK:

- a) Máte bratra nebo sestru?
- b) Kde teď bydlíte?
- c) Co rád/a jíte?
- d) Jak se jmenuje vaše matka?
- e) Jaká je vaše oblíbená barva?
- f) Kam pojedete tento víkend?

ÚLOHA 2

2 body

Odpovězte na otázky. Otázky se týkají ceny.

PŘÍKLAD A:

Otázka: Kolik stojí jízdenka ze Znojma do Prahy?

Odpověď: Pět set šestnáct korun.

PŘÍKLAD B:

Otázka: Kolik stojí boty?

Odpověď: Devět set osmdesát sedm korun.

